

Års- og bærekraftsrapport 2023

A/S VINMONOPOLET

Innhold

DEL 1

Om oss

Administrerende direktør har ordet	4
Dette er Vinmonopolet	7
Vinmonopolets organisasjon	9
Vår strategi	10
Utvikling av våre salgskanaler	11
Salget 2023	13

DEL 2

Bærekraft

Foregangsvirksomhet på bærekraft	15
Våre bærekraftsmål	18
Våre interessenter	20
Våre samarbeidspartnere	22
Våre vesentlige områder	23
<i>Alkohol og samfunn</i>	23
<i>God og inkluderende arbeidsplass</i>	28
<i>God forretningsetikk</i>	32
<i>Anstendig arbeid</i>	34
<i>Smarte miljø- og klimaløsninger</i>	41
<i>Bærekraftig forbrukeradferd</i>	53

DEL 3

Årsregnskap og styrets beretning

Årsberetning	58
Styret	60
Årsregnskap	62
Noter	66
Revisors beretning	83

DEL 4

Vedlegg

GRI-indeks	87
Strategiske KPI-er på bærekraft	94
Revisors uttalelse om bærekraft	96
Styrende dokumenter	98
Salget i 2023	100

DEL 1

Om oss

Administrerende direktør har ordet

Dette er Vinmonopolet

Vinmonopolets organisasjon

Vår strategi

Utvikling av våre salgskanaler

Salget 2023

ADMINISTRERENDE DIREKTØR HAR ORDET

Hvorfor har vi egentlig et Vinmonopol?

Når jeg ser tilbake på 2023, er det en ting som gleder meg særlig; det at Vinmonopolet for første gang toppet hele tre store omdømmeundersøkelser samme år! Tusen takk for tilliten til alle våre kunder og det norske folk! Vi tar til oss kåringene som en tilbakemelding på at folk er fornøyd med den kundeopplevelsen vi leverer. Men også som en tillitserklæring om at vi leverer på vårt samfunnsoppdrag om sikre ansvarlig salg av alkohol på en god måte. Begge deler er avgjørende viktig for oss. Men hvorfor er den sterke folkelige oppslutningen om vinmonopolordningen også viktig for Norge?

Vinmonopolet er god helsepolitikk

Det er en klar sammenheng mellom totalkonsumet av alkohol i befolkningen og omfanget av helseskader og sosiale problemer som følge av alkoholbruk. Det er derfor god helsepolitikk å holde alkoholkonsumet så lavt som mulig.

Vinmonopolet er ikke bare en butikk. Vi er et av de viktigste alkoholpolitiske virkemidlene i landet vårt og skal sikre et ansvarlig salg av alkohol. I juni publiserte Verdens helseorganisasjon (WHO) en artikkel om at Norge, sammen med de andre nordiske landene, har det laveste alkoholkonsumet i Europa. Fellesnevneren for landene med lavest forbruk er at alkohol behandles strengere enn andre varer. WHO trekker fram tre grunner til at vi lykkes – forbud eller restriksjoner mot markedsføring, skatter og avgifter, og begrenset tilgjengelighet. De nordiske monopolordningene brukes som eksempler på alkoholpolitikk som virker. Derfor blir jeg bekymret når jeg ser at ordningene utfordres i flere av våre nordiske naboland.

Ansvarlig salg

I Norge er støtten til vinmonopolordningen sterk. Den har bred oppslutning i befolkningen, i de politiske partiene, i bransjen og hos organisasjonene som jobber på alkoholfeltet. I Vinmonopolet oppfordrer vi ikke til mersalg, og vi prøver ikke å selge deg mer enn du hadde tenkt å kjøpe. I stedet jobber vi aktivt med ansvarlig salg og holdningsskapende arbeid. Vi tar et særlig ansvar overfor de yngre kundene våre, og alderskontroll er en del av den ansvarligheten vi praktiserer hver eneste dag. I fjor hadde vi nær 40 millioner kunder, og sjekket alderen til rundt 4,4 millioner av dem.

Opplæring og kunnskap

Opplæring er en bærebjelke i Vinmonopolet. Motiverte og faglig dyktige medarbeidere er nøkkelen til Vinmonopolets kundeservice, gode omdømme og ivaretagelse av vårt alkoholpolitiske oppdrag.

I Vinmonopolet vet vi at vi må gjøre oss fortjent til tillit i hvert eneste kundemøte, og tilpasse oss en utvikling der mange av kundene våre kommer til oss med mye faglig kunnskap og interesse. Derfor jobber vi hele tiden med å utvikle oss. Vårt læringsunivers, Polakademiet, består av ulike aktiviteter fra fysiske kurs til digitale spill og smakinger. Vi utviklet 24 nye kurs i 2023, og fikk blant annet på plass obligatorisk opplæring om bærekraft.

Gjennom vår kunnskap og kompetanse bidrar Vinmonopolet også til bygge god drikkekultur, med mat og vin i kombinasjon, og objektiv, faglig informasjon om varene vi selger. Det er veldig gledelig å se at trenden rundt å velge alkoholfritt fortsetter, med en salgsøkning på rundt 20 prosent i 2023 sammenlignet med året før.

Verdens beste vareutvalg tilgjengelig over hele Norge

Det kan kanskje virke som et paradoks at en virksomhet som skal begrense skadevirkningene av alkohol har et av verdens største og bredeste vareutvalg. Men det har vi altså. 35 608 produkter er tilgjengelig for bestilling og henting på hvilket som helst pol i hele landet, og gir dermed nordmenn tilgang på kvalitetsvarer fra hele verden uavhengig av hvor de bor.

I 2023 åpnet vi fire nye butikker og nær 98 prosent av befolkningen bor nå i en kommune med pol, eller mindre enn 30 km fra nærmeste pol. For ytterligere å forbedre tilgjengeligheten og forenkle handlereisen for kundene, jobber vi kontinuerlig for å utvikle de digitale kanalene våre. Jeg er stolt over at vinmonopolet.no ble kåret til årets nettbutikk for 2023. Dette inspirerer oss til videre forbedring av våre digitale kanaler.

Vinmonopolet er god økonomi, også for kunden

Som statlig monopol er Vinmonopolet storinnkjøper av vin på vegne av folket. Det gir oss stordriftsfordeler, og gjør at vi kan oppnå bedre innkjøpspris enn andre mindre innkjøpere. Vi har ingen privatøkonomiske incentiver. Derfor har vi lav avanse. Og våre lave driftsmarginer tvinger oss til å kontinuerlig jobbe for å sikre en kostnadseffektiv drift. Alt dette kommer kundene våre til gode.

Av Vinmonopolets resultat, som endte på 304 millioner kroner i 2023, overføres 50 prosent til staten. Resultatet var 50 millioner kroner høyere enn i 2022. Dette skyldes hovedsakelig høyere salgsinntekter. Vi ser at omsetningen er i ferd med å normaliseres etter pandemien, men liter-omsetningen i 2023 var fortsatt 16 prosent høyere enn 2019.

Internasjonal pådriver på bærekraft

I forlengelsen av vår rolle med ansvarlig salg av alkohol, er vi opptatt av at produktene vi selger er produsert under anstendige arbeidsforhold, på en måte som ivaretar klima og miljø. Vi jobber aktivt for å minske vårt klimafotavtrykk, både i egen virksomhet og i verdikjeden. I 2023 utarbeidet vi en plan for dette arbeidet. Realisering av klimaplanen blir et viktig satsingsområde i 2024.

De største utslippene våre kommer fra verdikjeden, særlig fra produksjon av emballasje. Her har Vinmonopolet en viktig pådriverrolle. Sammen med de andre nordiske alkoholmonopolene er vi en av - om ikke verdens største innkjøper av alkoholholdige drikkevarer - og kan virkelig gjøre en forskjell globalt! I 2023 gikk vi et skritt videre og utredet krav til klimasmart emballasje på all stillevin i det eksisterende sortimentet med utsalgspris under 250 kroner. Kravet trer i kraft våren 2024, med virkning fra januar 2026.

Vår rolle som internasjonal pådriver er også viktig i arbeidet med å sikre anstendig arbeid i verdikjeden. Dessverre fikk vi i 2023 flere rapporter som viser at brudd på menneskerettigheter er en global utfordring som også forekommer i vinindustrien. Vi har tidligere fått en Oxfam-rapport som indikerte at det var høy risiko for brudd på menneskerettighetene i den italienske vinindustrien. I 2023 fikk vi informasjon om utfordringer i Brasil og i vindistrikter som Bordeaux og Champagne i Frankrike. Og på tampen av året fikk vi første utkast til en rapport på menneskerettigheter i Libanon, som stadfester utfordringer knyttet til menneskerettigheter i den libanesiske vinindustrien. Dette skal vi jobbe videre med i 2024.

Vinmonopolets verdikjede er svært kompleks. Vi kjøper inn varer fra norske grossistselskaper som igjen har sine leverandørkjeder i bortimot 100 land. Samarbeid med bransjen er derfor veldig viktig i dette arbeidet. I 2023 stilte vi krav om dokumentasjon av anstendig arbeid i flere av våre innkjøp, blant annet på vin fra Italia. Vi startet også opp et større prosjekt for å etablere et sporbarhetssystem som skal gi bedre oversikt over vår leverandørkjede og være et verktøy i oppfølgingsarbeidet, både for Vinmonopolet og våre norske grossister. Målet er å ha et slikt system på plass i løpet av 2024.

En ordning å være stolt av

Vinmonopolet har vært Norges viktigste alkoholpolitiske virkemiddel siden 1922. At Vinmonopolet ble etablert og fortsatt eksisterer, er et resultat av modige politiske valg og forpliktelser over tid. Vi skal fortsette å være levende opptatt av kunnskap og kundeservice med mål om å hele tiden overgå folks forventning. Så skal vi fortsette med det aller viktigste, nemlig å selge alkohol med ansvar – ansvar for de som produserer varene våre, ansvar for klima og miljø, og ansvar for å begrense alkoholens skadevirkninger – for samfunnet og den enkelte!

Takk til alle medarbeidere for en fantastisk innsats i 2023. Og takk til våre kunder og hele det norske folk for den støtten dere viser oss gjennom omdømmemålingene. Det inspirerer oss til å fortsette innsatsen og utvikle oss videre. Vinmonopolet er en sentral del av en ordning det er verdt å verne om – og være stolt av!

Elisabeth Hunter
Adm. direktør

Dette er Vinmonopolet

Hensikten med Vinmonopolet er å begrense skadevirkningene av alkohol i samfunnet.

Lavere alkoholkonsum

Vinmonopolet har enerett på salg av brennevin, vin og sterkøl til forbrukere og er et heleid, statlig aksjeselskap underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Gjennom ansvarlig salg, begrenset tilgjengelighet og fravær av markedsføring bidrar Vinmonopolet til at alkoholkonsumet i Norge er lavere enn det ellers ville vært.

Ifølge tall fra Verdens helseorganisasjon (WHO) er gjennomsnittlig alkoholkonsum for nordmenn over 15 år 7,5 liter ren alkohol per år. Til sammenligning er tilsvarende tall i Danmark 10,4 liter årlig per innbygger over 15 år. Gjennomsnittet i Europa er 9,8 liter. (WHO Global Status Report on Alcohol and Health 2018). Dette viser at norsk alkoholpolitikk og vinmonopolordningen fungerer etter hensikten.

Ansvarlig salg

Vinmonopolet er underlagt alkoholreklameforbud, har ingen salgskampanjer og oppfordrer ikke til mersalg. Vi er opptatt av smak, service og fag – ikke høyest mulig salg og inntjening. Dette, sammen med å hindre salg av alkohol til mindreårige og folk som er beruset, er det viktigste med Vinmonopolet.

Statens eierskap og rolle

Samtidig er det helt grunnleggende at Vinmonopolet drives effektivt og lønnsomt. Driften av Vinmonopolet reguleres gjennom et årlig oppdragsbrev fra Helse- og omsorgsdepartementet, der overskuddsandelen til staten fastsettes. For 2023 vil 50 prosent av resultatet utbetales i overskuddsandel til staten, totalt 152 millioner kroner.

Generelt utgjør avgifter til staten cirka 57 prosent av salgsprisen på en vanlig flaske vin med 13 prosent alkohol. Vinmonopolets avanse utgjør 12–13 prosent. Vinmonopolet har en transparent og lav avanse med et makstak på 110 kroner per flaske. Alkoholavgiften regnes ut fra alkoholinnholdet. Derfor blir dyrere vin forholdsmessig rimelig i Norge og brennevin forholdsmessig dyrt.

Avhengig av folks støtte

For å opprettholde vinmonopolordningen er det avgjørende at folk er fornøyde med Vinmonopolet. Derfor er et høyt service- og kunnskapsnivå blant våre ansatte, et bredt og relevant utvalg av produkter og veldrevne butikker med relativt god tilgjengelighet svært viktig for oss. Samtidig som vi jobber for å begrense skadevirkningene av alkohol, er vårt viktigste mandat å skape gode handleopplevelser for alle som er på polet. Vinmonopolet har 2 031 ansatte som hver dag jobber i tråd med samfunnsoppdraget og målet om å være en faghandel i verdensklasse.

Bidrar til god drikkekultur

Vinmonopolet har gjennom sin over 100-årige historie gradvis påvirket den norske drikkekulturen, og i dag er nordmenn i økende grad opptatt av drikke til mat, smak og det faglige og kulturelle rundt varene våre. Nordmenn oppsøker også stadig oftere Vinmonopolet for å finne alkoholfri drikke som passer til ulike matretter og anledninger.

Bredt vareutvalg

Vinmonopolets vareutvalg er blant verdens største. Gjennom monopolordningen sikrer vi et vareutvalg som møter ulike preferanser både når det gjelder smak, stil, pris og andre variabler. Vi ønsker å ha verdens beste sortiment, med stor grad av mangfold.

Butikkene våre

Våre butikker er delt inn i seks kategorier og utvalget i hver butikk varierer fra cirka 200 produkter i de minste kategori 1-butikkene til over 4 000 produkter i de største kategori 6-butikkene. Hele Vinmonopolets vareutvalg er imidlertid tilgjengelig for bestilling og henting på hvilket som helst pol. Dermed har alle i Norge lik tilgang til om lag 35 000 produkter. Vi har også 22 spesialbutikker for vin, øl og/eller brennevin. Spesialbutikkene lanserer og fører internasjonalt ettertraktede kvalitetsprodukter i tillegg til Vinmonopolets ordinære sortiment.

Regulert tilgjengelighet

Regulert tilgjengelighet er et viktig instrument i norsk alkoholpolitikk, og Vinmonopolets åpningstider fastsettes av Stortinget. Alkoholforskning viser at begrenset tilgjengelighet er et effektivt virkemiddel for å begrense alkoholskader i samfunnet. Vinmonopolet kan holde åpent fra 09.00 til 18.00 på hverdager og fra 09.00 til 16.00 på lørdager. Vi er stengt alle helligdager, samt på 17. mai og julaften. Blant våre 348 butikker varierer åpningstid og utvalg ut fra lokal etterspørsel og handlemønstre. Det er en forutsetning for driften at hvert pol skal dekke sine egne kostnader, og enkelte butikker er av den grunn åpne bare når kundene gjerne handler, det vil si mot helgen.

Nøkkeltall 2023

ANTALL BUTIKKER

348

Vi åpnet 4 nye butikker

ANTALL ÅRSVERK

1 244

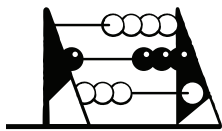
8 flere enn i 2022

ANTALL PRODUKTER

35 608

1 202 flere enn i 2022

DRIFTSRESULTAT (NOK)

308 MILL.

Økning på 7 % sammenlignet med 2022

LITER SOLGT (MILLIONER)

95,6

Nedgang på 1,8 % sammenlignet med 2022

ANTALL GROSSISTER

770

51 flere enn i 2022

ALDERSKONTROLL

95,91 %

Nedgang på 0,84 % i forhold til 2022

KLIMAUTSLIPP (TONN CO₂)

303 721

Nedgang på 1,4 % i forhold til 2022

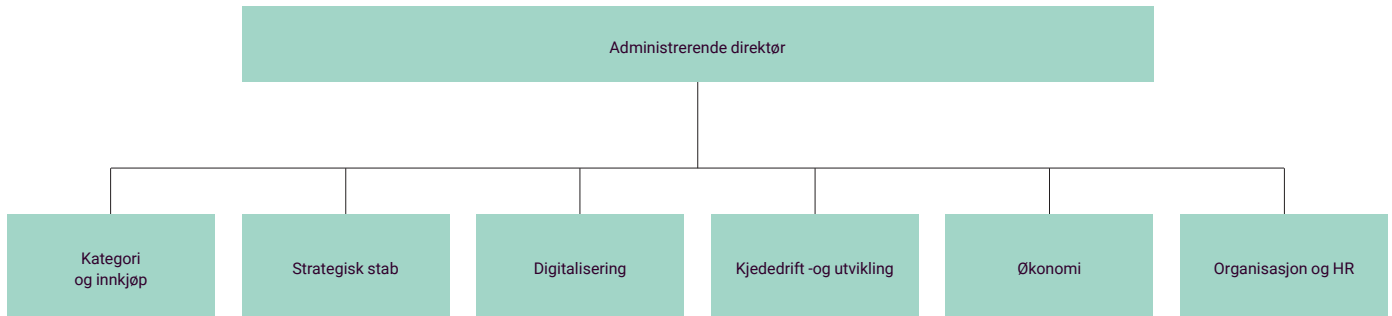

KANTARS OMDØMMEMÅLING

1. Plass

Toppet kåringen for 11. år på rad

Organisasjonskart

Ledergruppe

Elisabeth Hunter
Administrerende direktør

Stine Trygg-Hauger
Direktør kjededrift -og utvikling

Bjørn-Egil Ekhaugen
Direktør økonomi

Lars Thorenfeldt
Direktør digitalisering

Siri Holland
Direktør strategisk stab

Hege Aamotsmo
Direktør organisasjon og HR

Simen Helly-Hansen
Direktør kategori og innkjøp
** frem til 1. november 2023*

Vår strategi

Vinmonopolets samfunnsoppdrag er å sikre ansvarlig salg og regulert tilgjengelighet av alkohol. Slik bidrar vi til å begrense alkoholkonsumet og skadevirkningene av alkohol for den enkelte og for samfunnet. Dette er grunnleggende for alt vi gjør. For at Vinmonopolet skal bestå må vi, innenfor de rammebetingelsene vi er gitt, utvikle oss i takt med samfunnets forventninger og behov. Polpila gir retning for utviklingen.

Faghandel i verdensklasse

Vinmonopolet skal være en faghandel i verdensklasse. Det betyr at vi leverer på det som er viktig for kundene våre. Sømløs og effektiv kundeopplevelse som begeistrer og imponerer, skaper tillit og trygghet, og leverer på ulike kunders behov og preferanser, uavhengig av kanal. Vi snakker kundens språk og gir varefaglige råd og informasjon med kvalitet, kompetanse og objektivitet.

Foregangsvirksomhet på bærekraft

Vi skal være foregangsvirksomhet på bærekraft. Det handler om at vi tar ansvar for mennesker og miljø. Vi tar ansvar for menneskerettigheter og anstendig arbeidsforhold i vår egen verdikjede og er pådriver i internasjonalt samarbeid. Vi skal redusere utslipp iht. nasjonale mål og være en pådriver for å redusere klimagassutslipp og miljøbelastning i hele verdikjeden vår.

Teknologi der det gir verdi

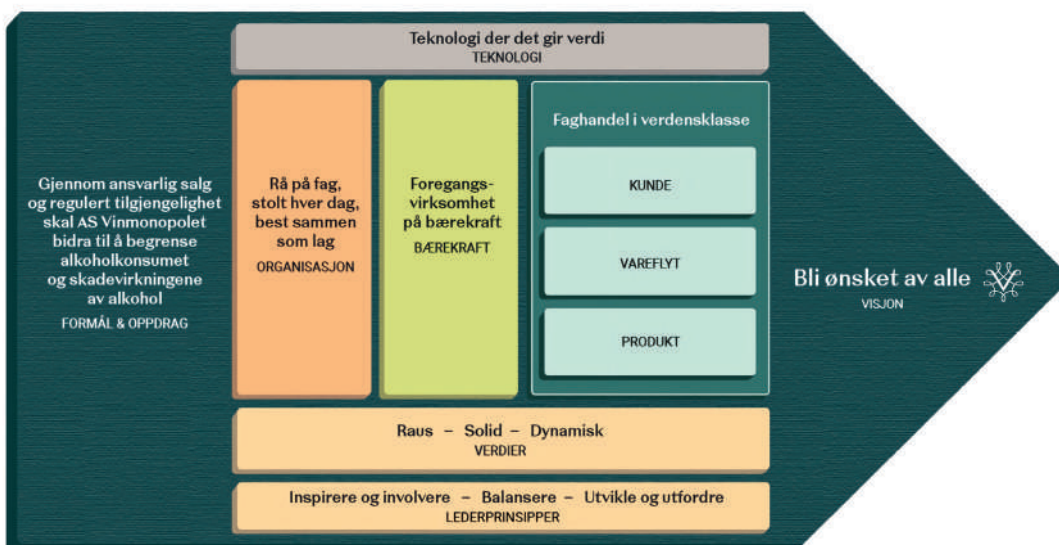
Teknologi er et viktig verktøy og et premiss for å nå de målene vi har satt oss - som faghandel i verdensklasse, en foregangsvirksomhet på bærekraft, for driften og organisasjonen vår og for å ivareta samfunnsoppdraget vårt. Teknologi der det gir verdi innebærer å forstå de muligheter teknologien byr på, og utnytte teknologi der det gir verdi for vår virksomhet.

Rå på fag, stolt hver dag, best sammen som lag

Medarbeiderne våre er vår aller viktigste ressurs. For at vi skal nå målene våre, må vi ha en sterk organisasjon i ryggen. Samarbeid og kompetanse er viktige prioriteringer for å videreutvikle vår organisasjon som rå på fag, stolt hver dag, best sammen som lag.

Ønsket av alle

Visjonen vår er å bli ønsket av alle, slik at vi også i fremtiden er samfunnets viktigste alkoholpolitiske virkemiddel.

Vår strategi er visualisert som en pil som gir retning for utviklingen.

Utvikling av våre salgskanaler

Stadig flere orienterer seg digitalt før de handler fysisk i en av våre butikker. Dette forteller oss at samspillet mellom våre salgskanaler – butikk, nett, app og kundesenter, er veldig viktig. Kundene skal oppleve samme gode service uavhengig av hvor de besøker oss. I 2023 har vi fortsatt arbeidet med å skape gode handleopplevelser, både fysiske og digitale.

Tilgjengelighet

Regulert tilgjengelighet er et viktig instrument i norsk alkoholpolitikk. Samtidig er det viktig for oss å sikre at vi er tilgjengelig for alle over hele landet innenfor fastlagte alkoholpolitiske og bedriftsøkonomiske rammer. Vinmonopolet hadde 348 butikker i drift ved utgangen av 2023. Oppunder 98 prosent av befolkningen bor nå i en kommune med pol eller mindre enn 30 km fra nærmeste pol. De som bor i en kommune uten vinmonopol kan bestille varer via vårt kundesenter eller nettbutikk med kostnadsfri frakt.

Vi åpnet fire nye butikker i 2023: Mo i Nord-Odal i Innlandet, Bryn Senter i Oslo, Sveio i Vestland og Rælingen i Akershus. Det er Vinmonopolets styre som fatter vedtak om nye butikker. Til grunn for styrets beslutning ligger en grundig analyse av stedene der særlig folketall, handel, avstand til nærmeste pol, turisme og vekstpotensial er viktige variabler. Etableringene bidrar til å øke Vinmonopolets legitimitet, og bedre tilgjengeligheten i områder med høy befolkningstetthet. Basert på tidligere vedtak, planlegges nye butikker i Bergen, Bjørvika i Oslo, Samnanger i Vestland, Overhalla i Trøndelag, Råde i Østfold, Fokserød i Sandefjord, Tananger i Sola i Rogaland og Skaun i Trøndelag. Disse butikkene vil åpne så raskt det er praktisk mulig.

Digital handel øker

Antall handler i butikkene våre var stabilt i 2023 i forhold til året før, med rundt 40 millioner handler. Antall kundeordre på nett økte med 11 prosent, og fra 2,5 millioner liter i 2022 til 2,6 millioner liter i 2023. Fremdeles utgjør netthandel en liten del av Vinmonopolets totale salg, og det er det fysiske møtet mellom butikkmedarbeideren og kunden som er selve hjertet av Vinmonopolet. Les mer om hvordan vi jobber med medarbeiderutvikling og kompetanse på side 28.

Mystery shopper

Vinmonopolet har lite reell konkurranse, og i fravær av dette måles butikkenes prestasjoner blant annet gjennom mystery shopper. Butikkene og kundesenteret måles månedlig på leveranser innenfor definerte kriterier som for eksempel service og ryddighet. Dette gjør at butikkene i større grad jobber med kontinuerlig forbedring, lærer av og strekker seg etter hverandre. Hvert år kåres årets butikk, hvor selve kundemøtet er ett av mange kriterier som ligger til grunn for resultatet. Fra januar 2024 er bærekraft i møte med kunden en del av mystery shopper, og i 2023 har vi hatt flere opplæringsaktiviteter for å øke bevisstheten rundt produkter med bærekraftselementer.

Kundereise i endring

Økningen i besøk på vinmonopolet.no viser at kundene orienterer seg på nett før de handler fysisk på et pol. Dette betyr for det første at kunden er mer opplyst når han eller hun kommer til butikken. Dette må vi møte med enda bedre varefaglig kompetanse og en service som møter kundens behov der og da. For det andre betyr det at vi må jobbe for å gi kunden den samme gode rådgivningen digitalt, og gjøre møtet med kunden mer sømløst mellom nett, app, kundesenter og fysisk butikk. Vi gjennomførte derfor et prosjekt med formål om å utvikle mer like prosesser for kundene uavhengig av hvor de velger å handle, blant annet kan kundene nå se alle sine kjøp – også de i fysisk i butikk – på min side i app og nettbutikk.

At stadig flere oppsøker kilder på internett for å orientere seg før et kjøp, bidrar til at andre aktører i markedet etablerer tjenester i inspirasjons- og orienteringsfasen av kundereisen. Det tilkommer stadig nye aktører både internasjonalt og nasjonalt, og tempoet på utviklingen øker. Utviklingen kan bidra til å utfordre Vinmonopolets posisjon som varefaglig rådgiver. Vi har i 2023 fokusert på produksjon av god, nøktern og balansert informasjon om ulike varefaglige temaer på vinmonopolet.no. Vi skal være der kunden er og gi gode råd og service gjennom hele kundereisen.

Årets nettbutikk

I 2023 ble vinmonopolet.no årets nettbutikk i en kåring som arrangeres av Posten Bring. Kåringen var basert på 1000 nominasjoner, der en jury plukket ut 135 aktører som ble tatt med videre inn i en testfase. Her ble kandidatenes nettstedet stresstestet ved å gjennomføre handler, samtidig som juryen også vurderte kriterier som for eksempel betalingsløsninger, gode og sikre tekniske løsninger, brukeropplevelse og kommunikasjon i handleprosessen. Vi er svært stolte av prisen, som inspirer oss til å videre forbedring av vinmonopolet.no.

Digitale gavekort

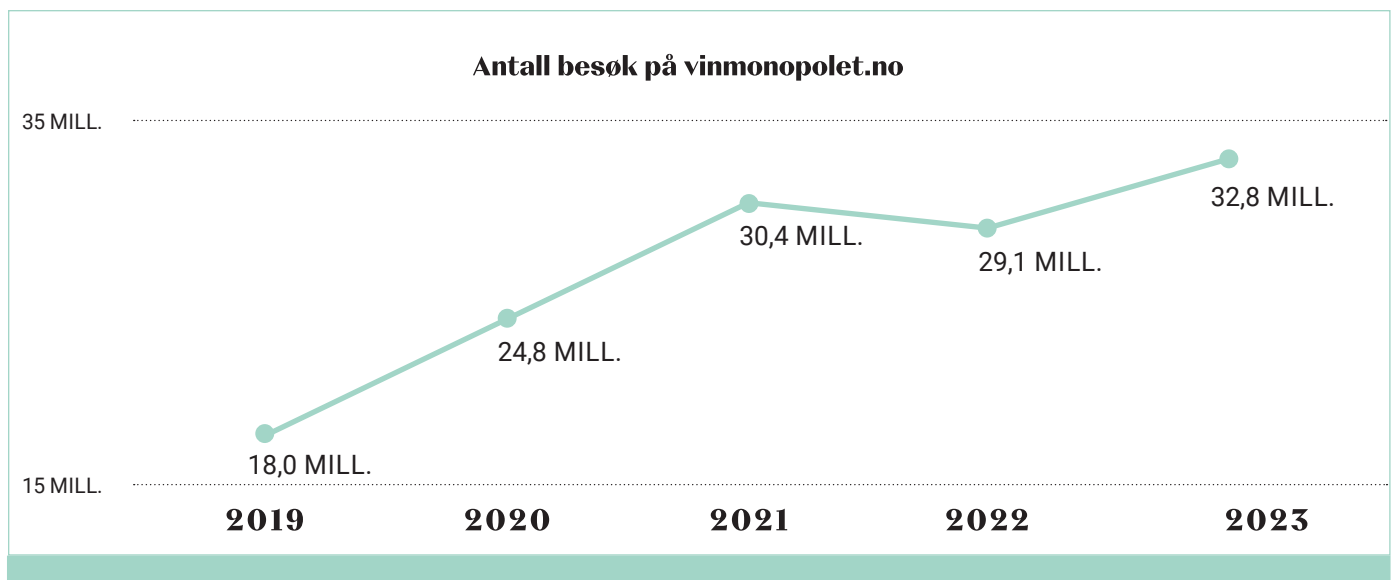
I mange år har Vinmonopolet kun tilbudt fysiske gavekort. I 2023 lanserte vi digitale gavekort og løsningen fungerer godt som et alternativ for de kundene som ønsker det. Andre viktige utviklingsområder i 2023 var betaling med Vipps i appen og mobilbetjening.

Digital ID

De siste årene har vi sett en stor økning i antall avviste kunder på grunn av manglende gyldig legitimasjon. Samtidig som bankene kuttet legitimasjon på bankkortene har det blitt vanlig med mobilbetaling og digitale førerkort. For mange er det da naturlig og la lommeboka bli igjen hjemme. I 2023 jobbet vi for å utvikle en trygg og brukervennlig løsning med digital ID. Løsningen ble lansert i mars 2024.

Kundesenteret

Kundesenteret i Vinmonopolet besvarer spørsmål, driver varefaglig rådgivning og tar imot bestillinger fra kunder. Antall henvendelser var omtrent det samme i 2023 som i 2022. 11 prosent flere henvendte seg via chat, men chat utgjør fremdeles en liten del av vår kundedialog. I 2023 mottok Vinmonopolets kundesenter pris for beste kundeservice i kategori mat og drikke på nett, samt ble kåret til Norges beste kundeopplevelse av tvers av kategorier i Kundeserviceprisen.

Salget i 2023

Salget gikk ned med 1,8 prosent sammenlignet med 2022. Det er likevel en økning på 16 prosent i forhold til før pandemien.

Tidens fjerde største salg

Vinmonopolet solgte 95,6 millioner liter i 2023. Dette er tidens fjerde største salg etter pandemiårene 2020 og 2021, samt 2022. Under pandemien var det full stopp taxfree- og grensehandel. I tillegg gikk serveringen på restauranter og utesteder betydelig ned. Dette førte til en salgsøkning på Vinmonopolet på cirka 40 prosent. Nå som vi er tilbake til normalen før pandemien, er det fornuftig å måle salget mot tallene fra 2019. Og da ser vi en økning i salget på 16 prosent. Folkevekst, redusert innreisevotet med virkning fra 1. januar 2021 (fra seks til fire flasker vin) og færre flyreisende bidrar til å forklare veksten fra 2019. I økonomisk usikre tider er det ikke uvanlig at forbrukerne flytter en del av konsumet til hjemmemarkedet, og også dette kan forklare salgsøkningen.

Færre kjøper rødvin

Rødvin er fortsatt mest populært på polet, med 42 prosent av salget. Varegruppen hadde imidlertid en nedgang på 5 prosent i 2023. Dette har vært en trend siden 2005, da rødvin nådde sin historiske topp med drøyt 58 prosent av salget. I fjor solgte et vinmonopol for første gang mer hvitvin enn rødvin, nemlig Valkyrien på Majorstuen i Oslo. Høyst sannsynlig gir dette en pekepinn på hvordan salget kommer til å utvikle seg i resten av landet de neste tiårene: Hvitt skal opp, rødt skal ned.

Lett og lyst

De lette og lyse produktene, som hvitvin, rosévin, musserende, øl, sider og alkoholfritt, er i vekst. Denne vridningen i salget mot kategorier med lavere sukker-, alkohol- og kaloriinnhold skyldes både trenden om å være bevisst på det man spiser og drikker, men speiler også klimaendringene. Særlig er temperaturen avgjørende for hva folk velger å kjøpe. I et varmere klima favoriseres salget av lette og lyse kategorier.

Et annet trekk ved 2023 er at alt med bobler stadig øker i popularitet – dette gjelder både musserende, øl, sider og alkoholfrie bobler.

Tidens salg av alkoholfritt

Salget av alkoholfritt økte med 20 prosent i 2023, og for første gang i historien ble det solgt mer enn én million liter alkoholfrie drikker i løpet av et kalenderår. Vi har i flere år jobbet bevisst med å utvikle utvalget av alkoholfrie varer, og stadig flere oppdager at det finnes et godt utvalg med alkoholfrie drikke som passer til ulike retter og anledninger. Våre ansatte er trent i å gi råd om alkoholfrie drikke. Vi skal være en faghandel også på produkter uten alkohol. Dette er i tråd med Vinmonopolets samfunnsoppdrag om å begrense skadevirkningene av alkohol.

DISSE RØDVINENE SOLGTE BEST I 2023

- Falling Feather Ruby Cabernet (USA)
- Marqués de Nombrevilla Garn. (Spania)
- Tommasi Graticcio Appassionato (Italia)

Vi kjøper mest
rødvin fra Italia.

SNITTPRIS PÅ RØDVIN (75 CL)

189 kroner

DISSE HVITVINENE SOLGTE BEST I 2023

- Laroche Chardonnay L (Frankrike)
- Wongraven Morgenstern Riesling (Tyskland)
- Viña Maipo Mi Pueblo Sauvignon Blanc (Chile)

Vi kjøper mest
hvitvin fra Tyskland.

SNITTPRIS PÅ HVITVIN (75 CL)

176 kroner

DEL 2

Bærekraft

Foregangsvirksomhet på bærekraft

Våre bærekraftsmål

Våre interesser

Våre samarbeidspartnere

Våre vesentlige områder

Alkohol og samfunn

God og inkluderende arbeidsplass

God forretningsetikk

Anstendig arbeid

Smarte miljø- og klimaløsninger

Bærekraftig forbrukeradferd

En foregangsvirksomhet på bærekraft

Bærekraft er en sentral del av Vinmonopolets selskapsstrategi, og vi har definert fem mål vi skal oppnå innen 2030. Grunnet for arbeidet er vesentlighetsanalysen vår, som viser hvilke områder Vinmonopolet har størst påvirkning på.

Som en del av selskapsstrategien skal Vinmonopolet være en foregangsvirksomhet når det gjelder bærekraft. Å være en foregangsvirksomhet betyr at bærekraft er integrert i Vinmonopolets overordnede strategi, at Vinmonopolet ligger i forkant på utvalgte områder, og at Vinmonopolet er en pådriver for bærekraft og skaper ringvirkninger utover egen organisasjon. Vår ambisjon for bærekraft er i tråd med forventningene fra kunder og i eierskapsmeldingen (Meld. St. 6 (2022–2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap). Års- og bærekraftsrapporten er utarbeidet i tråd med Global Reporting Initiative (GRI).

Våre strategiske mål på bærekraft

Innen 2030 skal Vinmonopolet:

- være en ansvarlig aktør og en pådriver for anstendig arbeidsforhold og respekt for menneskerettigheter i leverandørkjeden
- aktivt fremme anstendige arbeidsforhold og respekt for menneskerettighetene i bransjen gjennom internasjonalt samarbeid
- gjøre det enkelt og relevant å velge mer bærekraftig hver gang
- redusere klimagassutslipp i henhold til nasjonale mål, redusere miljøbelastningen i egen virksomhet og være en pådriver for å redusere klimautslippene og miljøbelastningen i verdikjeden
- tilpasse egen virksomhet etter klimaendringene og være en pådriver for klimatilpassning i verdikjeden

Vår vesentlighetsanalyse

Vinmonopolets arbeid med bærekraft er basert på en analyse av hva som er viktigst for interessentene våre, og på hvilke områder vi har størst påvirkning på mennesker, natur og miljø. Dette var også et viktig underlag da vi oppdaterte selskapsstrategien. Selskapsstrategien tar et bredere perspektiv enn det bærekraftsrapportering etter GRI krever, og det vil være noe forskjell mellom selskapsstrategien og bærekraftsrapporteringen i 2023. Våren 2024 skal vi oppdatere vesentlighetsanalysen til en dobbelt vesentlighetsanalyse i henhold til European Sustainability Reporting Standards (ESRS), og da vil vi samtidig se på mulige endringer i bærekraftsrapporteringen for 2024. Vinmonopolet skal rapportere etter ESRS i 2025.

Vesentlighetsanalysen som ligger til grunn for bærekraftsrapporteringen i 2023, er i samsvar med GRI Universal Standards. Gjennom dybdeintervjuer med flere av Vinmonopolets interessenter, ble relevante bærekraftsområder vurdert etter konsekvens og hvordan mulige påvirkninger kan oppstå. Intervjuobjektene besto av interne og eksterne fagpersoner, som hver ble intervjuet om sitt felt. Funn fra intervjuene og skrivebordsanalyser ble til slutt avstemt med Vinmonopolets bærekraftsenhet.

Resultatet ble seks vesentlige områder:

1. Alkohol og samfunn

- Vår påvirkning: Samfunnsoppdraget vårt står helt sentralt, også i arbeidet med bærekraft. Temaet alkohol og samfunn handler om hvordan varene vi selger, kan påvirke kundene våre. Derfor jobber vi for å begrense skadevirkningene av alkohol og sikre at produktene vi selger, er trygge. Systematisk arbeid for å avvise kjøp på grunn av alder, beruselse eller mistanke om langing ligger under dette temaet.
- Kobling til selskapsstrategien: Tematikken ligger under Vinmonopolets formål og oppdrag. Vi rapporterer også resultater på alderskontroll til Statens eierrapport.

2. Anstendig arbeid

- Vår påvirkning: Vinmonopolet er opptatt av at menneskene i leverandørkjeden skal jobbe under anstendige forhold. Av den grunn jobber vi spesielt med følgende risikoen i bransjen:
 - i. helse og sikkerhet
 - ii. diskriminering, vold og trakassering
 - iii. tvangsarbeid og utnyttelse av sårbare grupper
 - iv. arbeidernes mulighet til å fremme bekymringer på arbeidsplassen
- Kobling til selskapsstrategien: Å være en ansvarlig aktør innebærer å være en pådriver for at arbeidsforholdene skal være anstendige og menneskerettighetene skal respekteres i leverandørkjeden. Økte krav og forventninger knyttet til å sikre menneskerettighetene gjennom åpenhetsloven og nye EU-direktiver har gjort at vi har løftet arbeidet med anstendig arbeid inn i selskapsstrategien.

3. God og inkluderende arbeidsplass

- Vår påvirkning: Vi er avhengige av motiverte og faglig dyktige medarbeidere for å være en attraktiv arbeidsplass og for å gi god veiledning til kundene. Vi satser derfor spesielt på kompetanseutvikling.
- Kobling til selskapsstrategien: Vinmonopolet skal være rå på fag, stolt hver dag og best sammen som lag. Dette er et hovedområde i Vinmonopolets selskapsstrategi.

4. Smarte miljø- og klimaløsninger

- Vår påvirkning: Vinmonopolet har som mål å redusere våre klimagassutslipp med 55 prosent innen 2030. Det vil kreve mye av oss. Vi har størst mulighet til å gjøre en forskjell på disse områdene:
 - i. biomangfold
 - ii. klimagassutslipp
 - iii. materialbruk
 - iv. vannforbruk
- Kobling til selskapsstrategien: Arbeidet med klima og miljø er også løftet inn i selskapsstrategien. Vi ser både på hva vi kan gjøre i egen virksomhet og i verdikjeden.

5. God forretningsetikk

- Vår påvirkning: Vinmonopolet er en ansvarlig samfunnsaktør. Vi behandler leverandørene likt og jobber aktivt mot og har nulltoleranse for korrupsjon.
- Kobling til selskapsstrategien: God forretningsetikk er en del av formålet og oppdraget vårt.

6. Mer bærekraftig forbrukeradferd

- Vår påvirkning: Vi ønsker å legge til rette for at kundene skal kunne ta mer bærekraftige valg når de handler hos oss. Derfor jobber vi for å sikre at medarbeiderne våre får god opplæring om bærekraft, at vi kommuniserer tydelig i kanalene våre, og at vi har et relevant utvalg av produkter med bærekraftselementer i sortimentet.
- Kobling til selskapsstrategien: Å gjøre det enkelt og relevant for kundene å velge mer bærekraftig hver gang er et strategisk mål innen bærekraft.

I 2023 endret vi vesentlighetsanalysen ved å legge til ordet mer i temaet «Mer bærekraftig forbrukeradferd». Denne justeringen er en erkjennelse av at ingen produkter på Vinmonopolet er hundre prosent bærekraftige, men at produkter kan ha ett eller flere bærekraftige elementer.

På de neste sidene presenterer vi de seks områdene som ble identifisert i vesentlighetsanalysen, hvilke tiltak som er gjennomført i året som har gått, og mål vi har satt oss for veien videre. Tabellen GRI-indeks bakerst i rapporten gir en oversikt over alle GRI-indikatorer med henvisninger til hvilke sider i rapporten eller hvilke nettsider som inneholder informasjon om dem.

Organisering og styring

Vinmonopolet har som mål at bærekraft skal være en integrert og naturlig del av organisasjonens arbeid. Vinmonopolets bærekraftsenhet er organisert i avdelingen strategisk stab og består av leder for bærekraft, fagansvarlig for klima og miljø, fagansvarlig for anstendig arbeid og fire rådgivere. Bærekraftsenheten har det strategiske ansvaret for å sette retning og være en pådriver i Vinmonopolets arbeid med bærekraft. Enheten skal ta initiativ til aktiviteter og prosesser som sikrer at Vinmonopolet samlet når målet om å være en foregangsvirksomhet når det gjelder bærekraft. Dette innebærer også å vurdere behovet for å oppdatere retningslinjer og rutiner. To ganger i året gjennomfører enheten aktsomhetsvurderinger for å identifisere potensielle negative konsekvenser knyttet til anstendige arbeidsforhold og menneskerettigheter. Les mer om aktsomhetsvurderinger i Vinmonopolet på nettsidene våre.

Bærekraftsenheten jobber tett med organisasjonen, spesielt avdelingen kategori og innkjøp, når det gjelder krav og samarbeid med Vinmonopolets leverandører. Økonomiavdelingen, særlig enheten for anskaffelser og juridisk enhet, er også en viktig sparringpartner, og det samme gjelder de øvrige avdelingene i strategisk stab.

Tolv butikksjefer, én i hvert av våre tolv distrikter, har et særskilt ansvar for bærekraft. Butikksjefene, som kalles bærekraftskonsulenter, samarbeider tett med kollegaer i sitt distrikt, blant annet om miljøfyrtårnsertifisering og bærekraft i kundemøtet.

I 2023 hadde vi en to dager lang samling med alle butikksjefene om bærekraft. Her var bærekraft i møtet med kunden hovedfokus. Dette var første gang Vinmonopolet samlet alle butikksjefene med hovedtema bærekraft.

Vinmonopolets bærekraftsarbeid bygger på selskapets overordnede strategiske retning og mål, som fastsettes av styret. Ledergruppen beslutter mål til bærekraftsarbeidet med administrerende direktør som øverste ansvarlig. Styret blir jevnlig oppdatert på fremdriften og gir innspill om arbeidet. I 2023 var bærekraft på agendaen i alle styremøtene. Et flerårig prosjekt knyttet til sporbarhet i leverandørkjeden, risikoanalyser hvor klimarisiko og leverandørkjederisikoer står sentralt, nye retningslinjer for menneskerettigheter, energioppfølging i butikkene og års- og bærekraftsrapporteringen er saker som står på styrets agenda. Vinmonopolets bedriftsforsamling møttes fire ganger i 2023 og ble oppdatert på aktuelle saker, deriblant bærekraft.

Vinmonopolet har kvartalsvise møter med Helse- og omsorgsdepartementet. Her er bærekraft et fast punkt på agendaen. I tillegg arrangeres et årlig møte om bærekraft med gjennomgang av fremdrift, utfordringer og muligheter. Helse- og omsorgsdepartementet blir også orientert om Vinmonopolets arbeid med bærekraft gjennom Statens eirrapport. Vinmonopolet er omfattet av flere styrende dokumenter. En oversikt over disse dokumentene finnes bakerst i denne rapporten.

Vinmonopolets verdi- og leverandørkjede

Vinmonopolet skal sikre et ansvarlig salg og en regulert tilgjengelighet av alkohol og dermed bidra til å begrense alkoholkonsumet og skadevirkningene av alkohol for den enkelte og samfunnet som helhet. Det gjør vi gjennom vår verdi- og leverandørkjede. Alle tallene under er fra 2023.

Eier gir formål og oppdrag

Våre bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er en felles, global plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter i samfunnet og stoppe klimaendringene innen 2030. Av totalt 17 bærekraftsmål har vi valgt ut fem mål, med 15 tilhørende delmål, der vi har størst mulighet for å gjøre en forskjell.

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Vinmonopolets bidrag

Vinmonopolet er et viktig alkoholpolitisk virkemiddel for å begrense skadevirkningene av alkohol. Vi forhindrer at mindreårige får tilgang til alkohol gjennom effektiv alderskontroll og holdningskampanjer som også er rettet mot dem som kjøper alkohol til mindreårige.

Vi sikrer at produktene vi selger, er trygge gjennom å følge internasjonale regler for produksjon, gjennomføre interne produktanalyser og merke produktene riktig.

RELEVANTE DELMÅL: 3.5 og 3.9

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Vinmonopolets bidrag

Vi skal være en god arbeidsplass med høyt kompetente og motiverte medarbeidere. Vi har som mål å være en inkluderende arbeidsplass, og vi tar inn lærlinger og andre personer på arbeidstrening. Vi jobber for å sikre riktig bemanning og redusere antall lave stillingsbrøker og legger til rette for at medarbeiderne våre skal kunne stå lengst mulig i stillingen.

Vi jobber for å sikre anstendig arbeid og fravær av alle former for menneskerettighetsbrudd i leverandørkjeden. Vi stiller strenge etiske krav til alle leverandører og følger opp at kravene etterleves. Vi gjennomfører tiltak som tar opp de bakenforliggende årsakene til utfordringer i risikoland – ofte i samarbeid med andre internasjonale organisasjoner. Blir vi gjort oppmerksom på uønskede forhold i leverandørkjeden, legger vi stor vekt på å følge opp dette.

RELEVANTE DELMÅL: 8.5, 8.6, 8.7 og 8.8

Sikre bærekraftig forbruks- og produksjonsmønstre

Vinmonopolets bidrag

Vi legger til rette for at kundene kan gjøre mer bærekraftige valg hos oss gjennom god kundeveiledning, tydelig informasjon og et relevant utvalg av produkter med bærekraftsegenskaper.

Vinmonopolet har etablert en egen merkeordning for produkter med bærekraftselementer som gjør det enklere for kundene å finne frem i butikkene våre og på vinmonopolet.no. Vi jobber med å redusere emballasjeverkten på produktene og få flere produkter med pantbar emballasje. To kroner av hver plastbærese vi selger, går til Handelens Miljøfond.

Vinmonopolet stiller krav til bærekraft i alle relevante anskaffelser av varer og tjenester og har etablert et system for å følge opp leverandører.

RELEVANTE DELMÅL: 12.4, 12.5, 12.7 og 12.8

Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringne og konsekvensene av dem

Vinmonopolets bidrag

Vi har som mål å redusere vår klimabelastning med 55 prosent innen 2030, og vi jobber aktivt med å innføre smarte miljø- og klimaløsninger i egen virksomhet og i verdikjeden.

Produktemballasje utgjør vår desidert største klimabelastning, da det går spesielt mye energi med til å produsere tunge glassflasker. Vi jobber derfor aktivt for å påvirke leverandørene til å erstatte tunge glassflasker med annen og mer klimasmart emballasje.

For å redusere vår interne klima- og miljøbelastning jobber vi for at alle butikker og kjedekontor skal være miljøfyrtårnsertifisert.

RELEVANTE DELMÅL: 13.3

Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Vinmonopolets bidrag

Gjennom medlemskap i og/eller samarbeid med andre virksomheter og organisasjoner har vi større gjennomslagskraft for å nå både våre egne og verdenssamfunnets mål. Her kan vi dele erfaringer og nyte godt av verdifull kompetanse. Et godt samarbeid med våre medlemsorganisasjoner, de andre nordiske alkoholmonopolene og med bransjen for øvrig på bærekraftsområdet er en nøkkelfaktor for å skape endringer innenfor de rammene vi har som en monopolvirksomhet.

RELEVANTE DELMÅL: 17.16 og 17.17

Interessenter og interessentdialog

Som en betydelig innkjøper, faghandelskjede og arbeidsgiver er vi med på å påvirke hverdagen til mange mennesker. Vinmonopolet er avhengig av tillit og god dialog med interessentene våre – eiere og sentrale myndigheter, leverandører, kunder og samfunnet – for å gjennomføre samfunnsoppdraget vårt og oppnå de målene vi har satt oss når det gjelder bærekraft.

Eier

Ifølge Helse- og omsorgsdepartementets oppdragsbrev for Vinmonopolet, er Vinmonopolet et av de viktigste alkoholpolitiske virkemidlene for å begrense alkoholkonsumet og skadevirkningene av alkohol gjennom ansvarlig salg og begrenset tilgjengelighet. Vinmonopolet skal innrette virksomheten etter gjeldende alkoholpolitiske rammebetingelser, inkludert reklameforbudet i alkoholloven. Helse- og omsorgsdepartementet forventer at «Vinmonopolet arbeider med bærekraft på en helhetlig måte tilpasset selskapets egenart og integrerer sosiale og miljømessige hensyn i sin virksomhet og i sine strategier. Selskapet skal ha retningslinjer for å forhindre og håndtere korrupsjon» Departementet viser til Meld. St. 6 (2022–2023) Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap.

Interessentdialogen omfatter følgende:

- kvartalsvise kontaktmøter og økonomirapportering, samt årlig møte møte med bærekraft som tema
- årlig rapportering på indikatorer knyttet til samfunnsoppdrag og bærekraft
- oppdragsbrev og Statens eierskapsmelding

Temaer som opptar eier:

- Vinmonopolets samfunnsoppdrag
- ansvarlig aktør
- ansvarlig salg
- likebehandling
- anti-korrupsjon
- klima og miljø
- HMS
- ansvarlig arbeid og menneskerettigheter i leverandørkjeden

Grossister

Grossistene, som er Vinmonopolets første ledd bakover i leverandørkjeden og Vinmonopolets avtalepart, tilbyr produkter som Vinmonopolet etterspør. I tillegg står de fritt til å melde på produkter til bestillings- og tilleggsutvalget. Grossistene er ansvarlige for å sikre gode arbeidsforhold bakover i verdikjeden. De spiller med andre ord en viktig rolle i Vinmonopolets arbeid med bærekraft, enten det er å skaffe produkter med bærekraftsegenskaper når vi etterspør dette, eller å sørge for gode arbeidsforhold hos produsentene og deres underleverandører.

Ramme for interessentdialog:

- kontaktmøter med bransjeforeningene Vin- og brennevinsleverandørenes forening, Dråper i Glasset og Norske Håndverksakevitters Sammenslutning ved behov
- informasjon på leverandørportal
- lanseringsplaner med anbud på nye produkter
- dialogmøter og løpende korrespondanse
- kurs og webinarer (våre etiske krav og kurs for nye grossister)
- spørreundersøkelser
- høringsrunder (om blant annet krav til emballasjevekt på eksisterende sortiment)
- et møte for alle grossister der bærekraft står på agendaen

Temaer som opptar grossistene:

- likebehandling
- markedstilgang
- digital utvikling
- lønnsomhet
- å tilby mer bærekraftige produkter
- støtte i arbeidet med å følge opp og etterleve våre etiske krav

Produsenter

Bak alle varene på Vinmonopolet står en produsent som igjen har sin kjede av underleverandører. Produsentene leverer de varene vi etterspør i våre kravspesifikasjoner, og er pålagt å sørge for gode arbeidsforhold som tilfredsstillende Vinmonopolets etiske krav. Formelt er det grossistene som har dialogen med produsentene. Vinmonopolet er imidlertid opptatt av å ha en dialog med produsentene, og vi har oppfølgingsprogrammer der vi fungerer som støtte-spiller og rådgiver, for eksempel for å sikre anstendige arbeidsforhold.

Ramme for interessentdialog:

- kurs, opplæring og webinarer
- revisjoner/forhånds vurderinger
- veiledning og oppfølging
- handlingsplaner ved brudd på våre etiske krav

Temaer som opptar produsentene:

- likebehandling
- anerkjennelse av deres produkter, programmer og sertifiseringer

Medarbeidere

Motiverte og faglig dyktige medarbeidere er avgjørende for å være en attraktiv arbeidsplass og for å skape gode kundemøter. Veiledning i bærekraft har en naturlig plass i samtaler med kunden, sammen med varefaglige råd. Arbeidet vi gjør for å ta vare på medarbeiderne og for å sørge for at vi som jobber i Vinmonopolet, har bred og god kompetanse, er derfor et prioritert område for å oppnå virksomhetens mål.

Ramme for interessentdialog:

- dialog mellom medarbeider og leder
- enhets-/personalmøter
- medarbeidersamtale (årlig)
- internkommunikasjon via workplace
- medarbeiderundersøkelse (annethvert år)
- regelmessige møter i arbeidsmiljøutvalget, Sentralt kontaktforum og partssammensatt utvalg
- kurs og opplæring i Polakademiet

Temaer som opptar medarbeidere:

- god og trygg arbeidsplass
- kompetanseheving og -utvikling
- egen stillingsbrøk
- Vinmonopolet som ansvarlig virksomhet

Kunder

Hvert år spør vi kundene våre om blant annet bærekraft gjennom vår årlige kunde- og opinionsundersøkelse. Her ser vi at folk i stadig større grad er opptatt av bærekraft, og vi ønsker å legge til rette for at de kan ta mer bærekraftige valg når de handler hos oss. Dette gjør vi gjennom å ha et relevant produktutvalg, god kunnskap om bærekraft og nyttig informasjon i kanalene våre.

Ramme for interessentdialog:

- kundemøter
- kundemagasinet Vinbladet
- Vinmonopolets podkast
- nettside, nettbutikk og sosiale medier
- holdningskampanjer
- kundeundersøkelser

Temaer som opptar kundene:

- produktsikkerhet
- klima og miljø
- ansvarlig konsum (respons på holdningskampanjene våre)
- etisk handel

Media og sivilsamfunnet

Media og sivilsamfunnet er viktige kilder til informasjon om for eksempel uakseptable arbeidsforhold i leverandørkjeden. Informasjon vi får via pressen eller frivillige organisasjoner, er ofte vel så viktig for oss som den vi selv klarer å fremskaffe, blant annet gjennom undersøkelsene våre. Vinmonopolet legger vekt på å besvare henvendelser raskt, åpent og utfyllende. Vi jobber også proaktivt for å oppnå større oppmerksomhet om ansvarlig salg og utvalgte bærekraftstemaer.

Ramme for interessentdialog:

- svare raskt, åpent og utfyllende på alle henvendelser
- diskutere aktuelle problemstillinger med organisasjoner, andre aktører i næringen eller forskningsmiljøer
- aktivt følge opp relevante saker som blir omtalt i media

Temaer som opptar sivilsamfunnet::

- Vinmonopolets rolle og samfunnsoppdrag
- klima og miljø
- arbeidsforhold i leverandørkjeden – å oppfylle krav i åpenhetsloven

Våre samarbeidspartnere

Samarbeid med organisasjoner som har spisskompetanse innenfor sine fagfelt, styrker arbeidet vårt. Samarbeid gir oss også større påvirkning, anledning til erfaringsutveksling og mulighet til å gjennomføre andre typer aktiviteter enn om vi jobber alene.

Andre alkoholmonopol:

Samarbeidspartnere knyttet til anstendig arbeid og menneskerettigheter:

Samarbeidspartnere knyttet til klima, miljø og emballasje:

Samarbeidspartnere og nettverk:

ALKOHOL OG SAMFUNN

Ansvarlig salg: Gode resultater

I 2023 spurte Vinmonopolets ansatte 95,91 prosent av kundene under 25 år om legitimasjon, ifølge interne målinger. Dette er svært gode resultater. For å forbedre oss ytterligere spisses nå tiltakene mot både enkeltbutikker og enkeltindivider.

VÅR FREMGANGSMÅTE

Fra vesentlighets- analysen

Vårt samfunnsoppdrag står helt sentralt, også i arbeidet med bærekraft. Temaet alkohol og helse handler om hvordan varene vi selger, kan påvirke kundene våre. Derfor jobber vi for å:

- Begrense skadevirkningene av alkohol
- Sikre at produktene vi selger, er trygge

Mål

1. Utvikling i takt med samfunnets forventninger og behov og innenfor eksisterende rammebetingelser på en måte som sikrer fortsatt opplutning og legitimitet i befolkningen.

2. Det viktigste alkoholpolitiske virkemiddelet for å sikre ansvarlig salg av alkohol.

KPI 1:

Andel i befolkningen som er enig i at alt salg av vin, brennevin og sterkøl bør skje gjennom Vinmonopolet.

MÅL 2030

100 %

RESULTAT 2023

68 %

KPI 2:

Andel av alle kunder under 25 år som blir spurt om legitimasjon.

MÅL 2030

100 %

RESULTAT 2023

95,91 %

Ansvarlig salg

Vinmonopolets viktigste oppgave er å sikre et ansvarlig salg av alkohol, blant annet gjennom å hindre salg av alkohol til mindreårige. Siden 2007 har medarbeiderne våre spurt alle kunder som antas å være under 25 år, om legitimasjon, og siden den gang har vi også oppfordret denne kundegruppen til å vise legitimasjon uoppfordret.

Vi benytter kontrollører mellom 18 og 25 år for å måle om vi spør yngre kunder om legitimasjon. Dette kaller vi stille alderskontroll. I 2023 var resultatet for den stille alderskontrollen i butikkene 95,91 prosent. Dette er en liten nedgang på 0,84 prosentpoeng fra 2022.

Systematisk arbeid

Fra første måling i 2007, med et resultat på 43 prosent, har vi forbedret resultatene jevnt og trutt. Systematisk opplæring, kombinert med flere kontroller og strukturert butikkoppfølging, har gitt gode resultater.

For å oppnå målet om 100 prosent i 2030 vil vi gi butikker der resultatene kan forbedres, ekstra bistand. Vi måler alderskontrollen helt ned på den enkelte medarbeider. I 2024 vil vi forsterke innsatsen med opplæringstiltak rettet mot enkeltbutikker og helt ned på individnivå.

Økning i avviste kjøp

Vi ser en liten økning i kjøp som er avvist på grunn av alder, og en liten nedgang i kjøp som er avvist fordi det er mistanke om langing. En årsak til nedgangen i langingstilfeller kan være at Vinmonopolet i mars hadde en langingskampanje som var svært synlig i sosiale medier.

Vinmonopolet skal ikke selge til folk som er synlig beruset. I 2023 avviste vi omtrent like mange som året før på grunn av beruselse. Vi ser dessverre en utvikling mot mer utagerende oppførsel ved avvising av kjøp av alkohol. Det er krevende for medarbeiderne våre å avvise kjøp. De siste årene har vi forbedret de interne rutinene og satt i gang opplæringsprogrammer for å gjøre de butikkansatte tryggere i slike situasjoner. Vi fortsetter dette arbeidet i 2024.

Levering på dør

Vinmonopolet har en avtale med Bring Home Delivery om levering av varer på døren. Fordi utlevering krever signering i IT-løsningen, er målet at alderen skal sjekkes ved 100 prosent av utleveringene. Vinmonopolet har flere tiltak for å sikre at alderskontrollen ivaretas. Blant annet har vi utviklet e-læring til utleverende personell, der sjåføren må bestå en test for å bli sertifisert til å levere varer fra Vinmonopolet. Vi måler om sjåførene sjekker alder med egne kontroller. Resultatet i 2023 var 76,5 prosent, og dette er ikke tilfredsstillende. I 2024 skal vi se på mulighetene for å utvikle ytterligere systemstøtte i den tekniske utleveringsfunksjonen og ha enda tettere oppfølging og styrke opplæringen av sjåførene.

Utlevering av varer på postkontor

Resultatet når det gjaldt alderskontroll ved utlevering av varer gjennom post i butikk, var 95,8 prosent i 2023, en betydelig forbedring fra 2022, da resultatet var 67,7 prosent. Tett dialog med Posten rundt oppfølging og tiltak har bidratt til de gode resultatene.

Holdningsskapende arbeid

Vinmonopolet gjennomfører årlig alderskontroll- og langingskampanjer for å støtte opp under det viktige arbeidet med ansvarlig salg. Hvert år kommer det rundt 50 000 nye ungdommer inn i aldersgruppen 18–25 år, og dette betyr at vi må gjenta budskapet og hele tiden finne nye måter å nå målgruppen på.

I mars 2023 lanserte Vinmonopolet en ny kampanje for å hindre at eldre søsken og venner kjøper alkohol til mindreårige. Det nye konseptet tok utgangspunkt i realistiske ungdomsfestsituasjoner. Filmene skulle skape empati hos målgruppen og få dem til å føle omsorg for de mindreårige de blir spurt om å kjøpe alkohol til, slik at de tenker seg om flere ganger før de faktisk kjøper. I en spørreundersøkelse svarte 67 prosent at de hadde blitt mer bevisst på å ikke kjøpe alkohol til personer under 18 år etter å ha sett filmene. 95 prosent av de spurte mente budskapet «Ikke kjøp alkohol til de under 18» kom godt frem. Dette er veldig gode resultater.

I tillegg gjentok vi alderskontrollkampanjen fra 2022 med hovedbudskapet «Vær stolt av den du er, vis leg». Kampanjen åpnet for refleksjon rundt det å være litt annerledes, samtidig som vi ønsket å bygge selvtillit, trygghet og stolthet over å være den man er. Målet var å få flere i alderen 18–25 år til å vise legitimasjon uoppfordret når de handler hos oss. Når det går i overkant av 4 millioner ungdommer gjennom kassene våre hvert år, er det vanskelig for oss å gjette alderen på hver enkelt. Når alle mellom 18 og 25 år viser legitimasjon uoppfordret, er det med å hindre at mindreårige ikke får kjøpt alkohol i våre butikker, og det gjør selve arbeidet med å kontrollere alder mer smidig og effektivt.

Vinmonopolets samfunnsrolle

Hvert år spør Vinmonopolet, i samarbeid med en ekstern samarbeidspartner, et representativt utvalg om deres holdninger til Vinmonopolet og norsk alkoholpolitikk. Vinmonopolet skal legge til rette for et ansvarlig alkoholkonsum, og målet vårt er at 60 prosent av befolkningen skal mene at Vinmonopolet bidrar til lavere konsum. I 2023 svarte 52 prosent ja på dette, mot 53 prosent i 2022 og 48 prosent i 2021.

Fremmer drikkekultur

Ansvarlig alkoholkonsum og god drikkekultur er ofte sammenfallende. Derfor fremhever vi mat og drikke i kombinasjon, alkoholfri drikke, smaksopplevelser og det varefaglige i møter med kundene våre, enten det er i butikken, på nettet, i kundemagasinet Vinbladet eller i podkast. Hensikten med kommunikasjonen er å bygge bevissthet rundt varene vi selger, ikke drive mersalg eller markedsføring. Vinmonopolet er til stede i sosiale medier, men med innhold som utelukkende er knyttet til ansvarlig salg, et begrenset konsum og bærekraft. Vi publiserer også praktiske og nøkterne tekster knyttet til nedetid på vinmonopolet.no eller åpningstider på Polet. Vinmonopolet er underlagt alkoholreklameforbudet, og vi har ingen kampanjer eller tiltak for å øke salget. Dette, kombinert med alkoholavgifter og begrenset tilgjengelighet, er med på å redusere alkoholkonsumet i Norge.

Alkoholfritt

En viktig forbrukertrend er knyttet til sunnhet og helse. Stadig flere ønsker måtehold og ser at en reduksjon i alkoholkonsumet kan ha en stor helsegevinst. Dette harmonerer med Vinmonopolets mål om å begrense alkoholkonsum og skader. Vi jobber bevisst med å tilby produkter og veilede om alkoholfri drikke til ulike matretter og anledninger. Det er derfor gledelig at andelen som svarer at de ikke drikker alkohol, går litt opp (7,3 prosent i 2021, 9,7 prosent i 2022 og 11 prosent i 2023).

Systematisk arbeid med produktkvalitet

Vi jobber systematisk for å sikre at alle produktene vi selger, har riktig kvalitet og er korrekt beskrevet. I tillegg til standardanalyser for å kontrollere korrekt merking og innhold, har Vinmonopolet hvert år ulike fokusområder. I 2023 har dette vært histamin i øl og autentisitetanalyser.

Riktig produktinformasjon til forbruker

Målet er å sikre at kundene våre får riktig informasjon om produktene de kjøper hos oss, og at innholdet har den kvaliteten man forventer og har betalt for. Vi utfører stikkprøver for å kontrollere at produktene ikke inneholder uønskede kjemiske komponenter, og at innholdet er i overensstemmelse med gjeldende EU-regelverk. Produkter med manglende merking vil normalt bli sperret for salg inntil feilene er rettet opp. For å sikre at vi til enhver tid har oppdatert informasjon om fremmedstoffer, helseeffekter og analysemetodikk, er vi representert i komiteene for analysemetodikk og forbrukersikkerhet i International Organisation of Vine and Wine. Vinmonopolet har i tillegg et tett samarbeid med kvalitetsavdelingene i de andre nordiske monopolene for å utveksle informasjon, analyser og varsling ved alvorlige produktfeil.

Korrekt merking

I 2023 tok vi ut 1651 prøver til analyse. Analysene avdekker om merking og beskrivelse av et produkt er korrekte, og om innholdet er i samsvar med gjeldende regelverk. Vi opplever at det er størst avvik på vin og øl og noe mindre på brennevin. I 2023 avdekket vi avvik på om lag 10 prosent av prøvene. Det er det samme som året før. Vi ser særlig på alkoholinnhold, allergener, volum, sukkerinnhold og tilsetningsstoffer. Det er svært sjelden at det er feil merking av alkoholinnhold. De aller fleste avvik er knyttet til sukerverdier. Når det er feil, blir informasjonen rettet på nettsidene våre, slik at kundene får korrekt informasjon. Det er svært sjelden at vi stopper salget av et produkt på grunn av feil merking. Vi hadde ingen tilfeller av dette i 2023.

Volum

For å sikre at produkter på kartong eller pose er fylt med korrekt volum, kontrollerer vi årlig om lag 25 prosent av sortimentet. I 2023 gjennomførte vi stikkprøver på 181 kartonger eller poser med vin. Dersom vi finner et produkt som er i grenseland når det gjelder voluminnhold, foretar vi en utvidet kontroll. Hvis alle produktene i kontrollen ligger under fyllingsnivået, defineres det som en systematisk underfylling, og vi igangsetter tiltak. I 2023 ble det funnet avvik på fire produkter. Leverandøren ble kontaktet, og det ble gjort tiltak for å sikre korrekt volum.

Histaminer i øl

Det er ingen krav til merking av histamin, men vi får med jevne mellomrom spørsmål fra kunder med histaminintoleranse. I 2023 prioriterte vi derfor å kartlegge histaminnivået i ulike øltyper. Resultatene viste at det generelt er svært lite histamin i øl. Unntaket er surøl, som gjennomgår en melkesyrefermentering.

Flourforbindelser

I 2020 førte Vinmonopolets analyser til at vin ble inkludert i EUs overvåkingsorgan for PFAS. PFAS, såkalte per- og polyfluorerte stoffer, er organiske forbindelser som inneholder fluor, og de brukes blant annet i skismøring, klesindustrien, teflon og impregnering. I 2023 bestemte vi at vi ville finne ut om vin fra den nye verden var innenfor regelverket med tanke på innholdet av PFAS, og dette arbeidet fortsetter i 2024.

Produktautentisitet

Kjemiske analyser kan bidra til å avsløre forfalskninger i vin og brennevin og fastslå om en vin kommer fra oppgitt område. Det kan være lettjente penger for en produsent å fuske med druematerialet i vinen. I 2022 gjennomførte vi analyser for å verifisere geografisk opprinnelse på viner fra Nord-Italia. I 2023 fortsatt vi dette arbeidet, og da konsentrerte vi oss om bordvinsegmentet i italiensk vin. Resultatene fra analysene både i 2022 og i 2023 viste ingen uregelmessigheter. Vi har også analysert varer som kunder har returnert i forbindelse med reklamasjon, for å verifisere at disse varene er ekte. Det har hendt at kunder returnerer dyre viner hvor innholdet er erstattet med en annen, rimeligere vin.

Reklamasjoner og eksplosjoner

Vi har som mål at ingen skal bli syke etter å ha drukket produkter fra Vinmonopolet eller skadet som følge av produktexplosjoner. I 2023 ble det reklamert på 0,07 prosent av produktene. Tallet har vært stabilt de siste årene. Det er ikke vekstvilkår for sykdomsfremkallende bakterier i alkoholholdig drikke. Eventuell vekst av gjær og melkesyrebakterier kan gi uønsket lukt og smak, men det vil ikke være skadelig å få i seg. Generelt er varene vi selger, stabile og holdbare, og i 2023 ble det ikke registrert sykdom eller personskader knyttet til produktene våre.

Produkter som eksploderer, kan gi alvorlige personskader. Det ble registrert ni eksplosjoner i 2023, men ingen innmeldte skader. Vi følger nøye med på det som meldes inn, for å avdekke eventuelle feil under tapping eller feilproduksjon på flaskene. Dersom vi oppdager feil, sperres produktet umiddelbart for salg. For fjerde år på rad ser vi en reduksjon i antallet innmeldte eksplosjoner.

EN GOD OG INKLUDERENDE ARBEIDSPASS

Kunnskapskultur, trivsel og inkludering

Det er ikke tilfeldig at de som handler hos oss, ofte skryter av god kompetanse og service. Vi har gjennom mange år jobbet bevisst for å skape en kunnskapskultur og ta vare på medarbeiderne våre. Vi skal være rå på fag, stolt hver dag og best sammen som lag.

VÅR FREMGANGSMÅTE

Fra vesentlighetsanalysen

Motiverte og faglig dyktige ansatte er avgjørende for at Vinmonopolet skal være en attraktiv arbeidsplass, og for at kundene skal få god veiledning. Vi satser derfor spesielt på kompetanseutvikling.

Mål

Vinmonopolet skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsgiver som søker å tilby medarbeiderne stillingsstørrelser de er fornøyde med, og som har et jobbnærvær på nivå med sammenlignbare virksomheter.

Vinmonopolet har kompetente og motiverte medarbeidere som ønsker å utvikle seg, og som bidrar til å videreutvikle Vinmonopolet.

KPI 1:

Sykefravær

MÅL 2030

6 %

RESULTAT 2023

6,09 %

KPI 2:

Turnover

MÅL 2030

9 %

RESULTAT 2023

9,62 %

KPI 3:

eNPS (andelen ambassadører, dvs. lojale og fornøyde arbeidstakere, minus andelen kritikere, dvs. mindre fornøyde arbeidstakere)

MÅL 2030

46

RESULTAT 2023 (målt i jan. 2024)

35

Motiverte og faglig dyktige medarbeidere er nøkkelen til vårt gode omdømme og grunnlaget. Vi skal være best på kundemøtet og best på ansvarlig salg. Derfor legger vi stor vekt på kompetanseutvikling, likestilling, mangfold og HMS.

Kompetanseutvikling

Polakademiet er Vinmonopolets læringsunivers. Det består av fysiske og digitale kurs, digitale læringsspill og ulike aktiviteter og kan brukes av medarbeiderne våre som en lett tilgjengelig kunnskapsbank. Her kan de finne opplæring som er tilpasset deres eget kompetansenivå, og andre verktøy som kan hjelpe dem med å skape gode kundeopplevelser. Ved utgangen av 2023 inneholdt Polakademiet 176 læringskurs, hvorav 24 kurs ble utviklet i 2023. Seks av disse gjaldt lanseringer av nye produkter og fire var mat og drikke i kombinasjon. Medarbeiderne kan ta kursene i ledige stunder.

I gjennomsnitt bruker hver ansatt 16 timer i året på Polakademiet.

Grunnopplæring

116 medarbeidere fullførte sin obligatoriske grunnopplæring i fjor. Grunnopplæringen består av en obligatorisk del som gjelder alle uansett stilling, og en behovsprøvd varefaglig del som er spesielt utviklet for dem som jobber direkte med fag. Den obligatoriske delen gir deltakerne basiskunnskaper om vin, øl, brennevin og alkoholfritt samt om mat og drikke i kombinasjon. I tillegg får de en innføring i ansvarlig salg og Vinmonopolets drift og rolle.

Selvstudier

Medarbeidere som har bestått den obligatoriske opplæringen, kan søke på selvstudiene våre. I 2023 var det mulig å søke på studier i følgende temaer: WSET Level 3 Award in Wines, musserende, Burgund, Nord-Amerika, mat og drikke og øl. 45 medarbeidere gjennomførte ulike studier med bestått eksamen. Alle studiene omfatter tre samlinger på to dager, studietur og en avsluttende eksamen. I 2023 arrangerte Vinmonopolets opplæringsenhet fem studieturer for medarbeidere som tok selvstudier, en åpen studiereise som alle ansatte kunne søke på, samt to studieturer for medarbeidere i spesialbutikkene.

Digitale live-smakinger

Under koronapandemien lanserte vi et nytt konsept med digitale live-smakinger. Her smaker deltakerne sammen med kollegaer mens kursholderen leder smakingen digitalt. I 2023 ble det arrangert fire digitale smakinger der temaet var henholdsvis oransjevin, Piemonte, riesling og cognac.

Kundekurs

Vinmonopolet har siden høsten 2016 tilbudt kurs rundt omkring i Norge. Kursene dekker ulike temaer om vin eller brennevin; fra grunnleggende nivå til mer spesifikt om ulike land eller vindistrikter. Deltakerne veiledes gjennom smaking av ulike produkter. I 2023 arrangerte vi 151 kurs.

Ledertrening

I 2023 fullførte ca. 100 butikksjefer et fire modulers lederutviklingsprogram. Ledertreningen startet i 2022, og alle butikksjefer vil ha fullført lederutviklingsprogrammet i løpet av 2024.

Trivsel

I tillegg til å tilby medarbeiderne våre god opplæring og videreutviklingsmuligheter er vi opptatt av at alle skal trives på jobb. Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen (januar 2024) viser at vi har svært engasjerte medarbeidere og et godt arbeidsmiljø. Undersøkelsen gir oss også svar på KPI-en eNPS, en indikator som måler andelen ansatte som er ambassadører for Vinmonopolet, og som ville anbefale en venn å jobbe hos oss, minus andelen kritikere som ikke ville anbefale en venn å jobbe hos oss. Denne skalaen går fra -100 til 100 og har i 2023 gått ned 3,5 prosent til 35 (42 i 2022). Sammenlignbare virksomheter har i gjennomsnitt en eNPS som ligger på 15. Medarbeiderundersøkelsen viser at det er rom for forbedring, så vi vil fortsette med å iverksette relevante tiltak for å beholde den høye medarbeidertilfredsheten. Skal vi å lykkes med målene og strategiene våre, er vi helt avhengige av å fortsette med å utvikle medarbeiderne våre og tiltrekke oss den kompetansen vi trenger, fremover.

Likestilling og mangfold blant våre medarbeidere

Ved utgangen av 2023 hadde vi 2031 faste ansatte, alle i Norge. Av disse er 689 heltidsansatte og 1342 deltidsansatte, noe som tilsvarer 1244 årsverk. Blant de fast ansatte jobber 1836 i butikkene og 195 på kjedekontoret. I tillegg har vi 1342 ekstrahjelper (668 kvinner og 420 menn). Turnover i 2023 endte på 9,62 prosent. Dette er en liten endring fra 2022, da den var på 9,34 prosent.

ALDERSGRUPPE	ALLE ANSATTE	LEDERGRUPPEN
20–29 år	216	0
30–50 år	928	3
Over 50 år	887	3

Likestilling

Arbeidet med likestilling er en viktig del av personalpolitikken. Dette gjelder ved rekruttering, kompetanseutvikling, lønnspolitikk og arbeidsvilkår. Vi ønsker en mest mulig jevn fordeling mellom kjønnene. Ved utgangen av året var det 64 prosent kvinner og 36 prosent menn i Vinmonopolet. Fordelingen mellom kjønnene i lederstillinger er 58 prosent kvinner og 42 prosent menn. De siste årene har vi fått en økt andel kvinnelige ledere, og utviklingen har holdt seg stabil. Dette er nærmere beskrevet i likestillings- og diskrimineringsredegjørelsen på vinmonopolet.no.

Inkludering og mangfold

Vi har et mål om å oppnå en balansert sammensetning når det gjelder alder, kjønn, kjønnsidentitet, seksuell orientering og kulturell bakgrunn. Derfor jobber vi for å ansette mennesker med ulik bakgrunn, og det skal gå tydelige frem for fremtidige medarbeidere at vi setter pris på mangfold. Dette er et mål i rekrutteringsprosessen og et fast punkt i alle stillingsutlysninger. Vi får imidlertid få søkere fra kulturer der bruk av rusmidler og særlig alkohol er i strid med den religiøse overbevisningen.

Å arbeide i butikkene våre kan tidvis være fysisk krevende. Vi jobber for å redusere antall medarbeidere som går av med uførepensjon, og vi ser betydningen av at medarbeidere med særskilte behov skal kunne stå lenger i jobb. Vi legger derfor til rette for denne gruppen medarbeidere så langt det er praktisk mulig.

Vi søker også, så langt det lar seg gjøre, å ta imot praksisstudenter i kortere og lengre perioder, både i butikkene og på kjedekontoret. Vi ønsker å gi personer som har falt ut av arbeidslivet, en mulighet til å få arbeidserfaring i form av arbeidstrening gjennom Nav. Hos oss får de relevant praksis og opplæring og en referanse som gjør at de lettere vil kunne komme tilbake til arbeidslivet. Dette administreres av den enkelte butikk eller avdeling.

VÅRE ANSATTE					
MEDARBEIDERE		KVINNER	%	MENN	%
Heltid	689	371	54 %	318	46 %
Deltid	1342	937	70 %	405	30 %
Totalt	2031	1308	64 %	723	36 %
Ekstrahjelper	1088	668		420	

ANTALL LEDERE FORDELT PÅ KJØNN OG LEDERNIVÅ (2023)					
	KVINNER	%	MENN	%	TOTALT
Ledergruppen	4	67 %	2	33 %	6
Øvrige ledere	19	51 %	18	49 %	37
Butikksjefer	169	59 %	117	41 %	286
Ledere totalt	192	58 %	137	42 %	329
Styret	4	44 %	5	56 %	9

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Vinmonopolet er opptatt av at opplevelsen av sikkerhet i butikk skal føles høy både for kunder og medarbeidere. I 2022 registrerte vi en økning i antall trusler mot medarbeidere, og basert på en risikovurdering ble det i 2023 gjennomført sikkerhetsopplæring for butikkmedarbeidere.

Vinmonopolets arbeidsmiljøutvalg (AMU) består av representanter både fra arbeidsgiver- og arbeidstakersiden. I 2023 gjennomførte AMU fire ordinære og to ekstraordinære møter, og utvalget fikk iverksatt tiltak for å styrke arbeidet med arbeidsmiljø og lederskap. For å forebygge seksuell trakassering og diskriminering gjennomgikk alle medarbeidere i 2023 et e-læringskurs om temaet.

Som en del av sitt arbeid har AMU initiert og nedsatt en arbeidsgruppe knyttet til rusmiddelforebygging i arbeidslivet. Arbeidsgruppa har jobbet videre for å forebygge og håndtere problematisk bruk av rusmidler og spillavhengighet. Vi har valgt å jobbe tett med Arbeidslivets kompetansesenter for rus og avhengighet (Akan) i dette arbeidet og har inngått en samarbeidsavtale med dem. Nye retningslinjer for rusmiddelbruk og spillavhengighet ble vedtatt før sommeren, og det ble i etterkant gjennomført arbeidsmøter med butikksjefer og verneombud. Opplæring av våre medarbeidere fortsetter i 2024.

Arbeidet med å videreutvikle verneombudsordningen fortsatte i 2023. De over 50 verneombudene var på to butikkbesøk i sine respektive verneområder, hvor det på runde to ble det lagt spesiell vekt på viktigheten av mellommenneskelige forhold og psykososiale arbeidsforhold. Mot slutten av året ble det gjennomført en evaluering av verneombudsordningen. Resultatene var oppløftende og indikerte at organisasjonen opplever verneombudsordningen som en støtte.

Det har over flere år vært et ønske om at flere HMS-avvik skal bli registrert, slik at man i større grad kan identifisere trender og iverksette gode korrigerende og forebyggende tiltak. Det ble gitt opplæring i registrering av avvik til butikksjefer og verneombud i første halvår 2023, og det kan ha bidratt til at antallet registrerte HMS-avvik knyttet til uønskede hendelser økte med 55 prosent fra 2022 til 2023.

GOD FORRETNINGSETIKK

Gode mekanismer hindrer uønsket påvirkning

Vinmonopolordningen har en iboende risiko for korrupsjon, og vi har etablert mekanismer for å hindre at leverandører påvirker innkjøpene våre. Vinmonopolet behandlet ingen saker om brudd på de etiske retningslinjene i 2023.

VÅR FREMGANGSMÅTE

Fra vesentlighetsanalysen

Vinmonopolet er en ansvarlig samfunnsaktør. Vi behandler våre leverandører likt, jobber aktivt imot og har nulltoleranse for korrupsjon.

Mål

Vinmonopolet er en ansvarlig samfunnsaktør. Vi behandler våre leverandører likt, jobber aktivt imot og har nulltoleranse for korrupsjon.

Risiko for uønsket påvirkning

Monopolordningen har en iboende risiko for korrupsjon. De økonomiske fordelene med å være en del av Vinmonopolets utvalg – og følgene av å ikke være en del av utvalget – er store for produsenter og grossister. Dette skaper risiko for uønsket påvirkning av Vinmonopolets medarbeidere.

Forebyggende tiltak

For å redusere denne risikoen har vi utarbeidet klare etiske retningslinjer for medarbeiderne våre. Alle ansatte i Vinmonopolet må hvert år delta i en årlig gjennomgang av retningslinjene med dilemmadiskusjoner i etterkant. I fjor, som året før, foretok vi noen tilpasninger av retningslinjene. Det er viktig at de til enhver tid oppleves som relevante og aktuelle for medarbeiderne. Vi behandlet ingen saker om brudd på retningslinjene i 2023.

Vinmonopolets etiske retningslinjer gjenspeiles i tilsvarende krav i avtalene med leverandørene våre, både når det gjelder forbud mot forhold som kan legge til rette for uønsket påvirkning, og detaljregulering av møtepunkter. Dette skal sikre etterprøvbarehet og åpenhet og innebærer konsekvenser ved brudd. Vi opplevde ingen brudd i 2023.

Regler for innkjøp av alkoholholdige drikkevarer

Innkjøpsprosessen for alkoholholdig drikke er regulert i forskrift om Vinmonopolets innkjøp. Forskriften bestemmer at innkjøp skal skje innenfor alkoholpolitiske rammevilkår. Likebehandlingsprinsippet er særlig sentralt i Vinmonopolets innkjøpsregler, sammen med forutsigbarhet, konkurranse og etterprøvbarehet. Krav til likebehandling er forankret uttrykkelig i innkjøpsforskriften, alkoholloven og EØS-avtalens art 16. Vinmonopolets innkjøpssystemer er bygd opp for å ivareta dette prinsippet.

Lokal liste og spesialutvalg

Vinmonopolets innkjøpsprosesser er utsatt for risiko for uønsket påvirkning. Dette gjelder særlig de innkjøpsprosessene som er tilknyttet lokal liste og spesialutvalg, fordi disse kjøpene i større grad bygger på vurdering av enkeltpersoner. Lokal liste inneholder produkter butikkene selv velger å ta inn på grunn av lokal etterspørsel. For å unngå forskjellsbehandling og risiko for uønsket påvirkning har vi egne etterprøvbare rutiner for gjennomføringen av denne prosessen. Blant annet må begrunnelsene for kjøpene dokumenteres. Videre er det en begrensning på hvor mange produkter hver enkelt butikk kan ta inn på sin lokale liste. For å begrense mulighetene for uønsket påvirkning har vi også regler om leverandørbesøk i butikk, både i leverandørvtalen og i de etiske retningslinjene, i tillegg til detaljerte regler for prøvesmaking.

Spesialutvalget omfatter produkter som kjøpes inn for å bli lansert i spesialbutikker og på vinmonopolet.no. Produkter som inngår i spesialutvalget, må oppfylle en rekke vilkår knyttet til kvalitet, tilbud og etterspørsel. Vi erkjenner at innkjøpene til spesialutvalget har økt risikoen for uønsket påvirkning, og vi har derfor utarbeidet en grundig og detaljert rutine for slike innkjøp for å motvirke denne risikoen. I 2023 foretok vi en gjennomgang og en mindre presisering av rutinene for å sikre likebehandling. Det er ikke kommet inn klager eller påstander om brudd på prinsippet om likebehandling i 2023.

Klager

Dersom man er uenig i Vinmonopolets beslutning om innkjøp, er det adgang til å få prøvd beslutningen av en uavhengig nemnd oppnevnt av Helse- og omsorgsdepartementet. Nemnda kan oppheve en beslutning om prisfastsettelse eller om innkjøp av et produkt, eller den kan beslutte å stanse videre innkjøp som ikke er i samsvar med innkjøpsforskriften. På denne måten skal nemnda sikre at Vinmonopolet likebehandler tilbydere, leverandører og produkter. Vinmonopolet fikk inn fem klagesaker i 2022. Avgjørelsen i disse kom i 2023, og Vinmonopolet fikk medhold i alle. Vinmonopolet fikk også inn fem klagesaker i 2023. Ingen av disse er avgjort per i dag.

Regler for innkjøp av driftsmidler

Vinmonopolets innkjøp av andre varer enn alkoholholdig drikke gjøres etter Lov om offentlige anskaffelser. Innkjøpene våre er så langt det lar seg gjøre, basert på konkurranse, og vi er opptatt av å ivareta hensynet til forutsigbarhet, transparens, likebehandling og etterprøvbarhet i anskaffelsesprosessen.

Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) håndterer klager som gjelder brudd på regelverket for offentlige anskaffelser. I 2023 kom det ikke inn noen klager om Vinmonopolet til KOFA.

Inngåelse av leiekontrakter

Vinmonopolet har 247 leieavtaler for butikker, e-lager, kjedekontor og to hytter. I 2023 ble 25 nye avtaler inngått eller fornyet, inkludert to transporterklæringer. For å sikre at utleieselskapene oppfyller våre krav til arbeidsforhold og menneskerettigheter, innførte vi i januar 2024 en rutine med selskapsgjennomgang (due diligence) før avtaleinngåelse.

Varslingskanal

Vi ønsker å varsles om kritikkverdige forhold. Varslingskanalen vår skal gjøre det enkelt og trygt å varsle om kritikkverdige forhold i Vinmonopolet, både i og utenfor Vinmonopolets organisasjon.

Vinmonopolet har tredjeparts mottak av varsler ved KPMG. Dette sikrer varslere full anonymitet.

Vinmonopolets varslingsråd mottok 24 varsler gjennom varslingskanalen i 2023. Ingen av disse ble vurdert til å gjelde korrupsjon. Mange av sakene er interne varsler, og i 2023 ble rutinene endret for å legge bedre til rette for håndtering av denne typen varsler.

ANSTENDIG ARBEID

Menneskerettigheter og ansvarlig virksomhet i fokus

Vinmonopolet er en pådriver for anstendige arbeidsforhold og respekt for menneskerettigheter i den globale drikkevareindustrien. Vi har en produktportefølje på mer enn 35 000 produkter og en kompleks leverandørkjede. Derfor er vi avhengige av at alle aktører i leverandørkjeden støtter opp om dette og gjennomfører egne aktsomhetsvurderinger.

VÅR FREMGANGSMÅTE

Fra vesentlighetsanalysen

Vinmonopolet er opptatt av at mennesker i vår leverandørkjede skal jobbe under anstendige forhold. Det er spesielt noen risikoer i vår bransje som vi jobber målrettet med:

- Helse og sikkerhet
- Diskriminering, vold og trakassering
- Tvangsarbeid og utnyttelse av sårbare grupper
- Arbeidernes mulighet til å fremme bekymringer på arbeidsplassen

Mål

Vinmonopolet skal være en ansvarlig aktør og en pådriver for anstendige arbeidsforhold og respekt for menneskerettighetene i leverandørkjeden.

KPI 1:

Andel kartlagte brudd på våre etiske krav (Code of Conduct) som er utbedret innen 12 måneder.

MÅL 2030

100 %

RESULTAT 2023

72,7 %

KPI 2:

Andel vesentlige risikoer i leverandørkjeden som er adressert med oppfølgingsprogram innen seks måneder etter at risikoen er kartlagt.

MÅL 2030

100 %

RESULTAT 2023

100 %

Risiko for brudd på menneskerettigheter i vinindustrien

I 2023 fikk vi flere rapporter som viser at brudd på menneskerettigheter er en global utfordring som også forekommer i vinindustrien. Vi har tidligere fått en Oxfam-rapport som indikerte at det var høy risiko for brudd på menneskerettighetene i den italienske vinindustrien. Utover i 2023 fikk vi informasjon om utfordringer i Brasil og i vindistrikter som Bordeaux og Champagne i Frankrike. Og på tampen av året fikk vi første utkast til vår egen menneskerettighetsrapport fra Libanon – som stadfester at det også er utfordringer knyttet til menneskerettigheter i den libanesiske vinindustrien.

Håndtering av menneskerettigheter – organisering, retningslinjer og tilnærming

Etter åpenhetsloven, skal virksomheter ligge i forkant og selv identifisere utfordringer knyttet til menneskerettigheter. Dette fordrer at både vi og leverandørene våre har god kunnskap om leverandørkjeden, både med sikte på å avdekke faktiske brudd på menneskerettighetene og med sikte på å forebygge eventuelle brudd. Hvis vi sørger for å ha god kunnskap om forhold og prosesser i leverandørkjeden som potensielt kan utgjøre en særlig risiko, kan vi iverksette forebyggende tiltak.

Høsten 2023 kom det en revidert utgave av amfori BSCI Code of Conduct. Amfori BSCI Code of Conduct danner grunnlaget for de etiske kravene Vinmonopolet stiller til våre leverandører. De legger vekt på prosessen med aktsomhetsvurderinger og på at alle ledd i leverandørkjeden må kartlegge risiko og mulige sårbare grupper i egen leverandørkjede og gjennomføre tiltak for å sikre menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Tydelige policyer ansvarliggjør samtlige aktører i verdikjeden og gjennom gode ledelsessystemer skal leverandørene sikre at Vinmonopolets etiske krav etterlevs. Arbeidet med å oppdatere våre etiske krav etter ny Code of Conduct ble påbegynt i 2023 og vil fortsette i tiden fremover. I 2023 la Vinmonopolet også til rette for anskaffelse av et sporbarhets- og oppfølgingssystem, som vil være et viktig virkemiddel for å innhente informasjon om sporbarhet og risikoforhold i leverandørkjeden.

Vår tilnærming til arbeidet

Utgangspunktet for arbeidet vårt er de etiske kravene. I tillegg stiller vi forventninger til leverandørene våre gjennom vår menneskerettighetspolicy. Denne policyen stadfester at Vinmonopolet respekterer alle internasjonalt anerkjente menneskerettigheter, inkludert de som er fastsatt gjennom FNs menneskerettighetserklæring og ILOs kjernekonvensjoner, og at vi forventer det samme fra våre leverandører og forretningspartnere. Vi uttrykker en tilsvarende forpliktelse og forventning i de nordiske alkoholmonopolenes «Human Rights Due Diligence Roadmap», som er de nordiske monopolenes samarbeidserklæring i vårt felles arbeid med menneskerettigheter.

Vinmonopolets arbeid bygger også på FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, og vi er medlem av FN Global Compact, amfori BSCI og Etisk handel Norge. Vi følger OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv for å kartlegge faktiske og potensielle brudd på de etiske kravene våre. Vi er særlig opptatt av å identifisere mulige sårbare grupper som kan være utsatt for menneskerettighetsbrudd, og vi søker å sette i gang egnede tiltak for å forebygge og begrense brudd. Når vi konstaterer faktiske brudd på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold, samarbeider vi med produsentene og grossistene for å sette i gang tiltak. Dersom aktsomhetsvurderingene våre avdekker utfordringer som omfatter større deler av industrien, gjennomfører vi spesialprogrammer som griper fatt i de bakenforliggende årsakene til disse utfordringene. Vi innhenter informasjon om risiko gjennom det britiske selskapet VERISK Maplecroft og revisjonsrapporter fra databasen til amfori BSCI, og vi utfyller bildet med annen offentlig tilgjengelig informasjon og rapporter.

I tråd med de nordiske alkoholmonopolenes «Human Rights Due Diligence Roadmap» la vi i 2023 vekt på å innhente mer bransjespesifikk informasjon om risiko fra henholdsvis Libanon og USA. Et førsteutkast av rapporten fra Libanon ble klart på tampen av 2023, og den viser at det er forhold som utgjør risiko for brudd på menneskerettighetene, og som må følges opp med tiltak i 2024. I USA viste det seg at bransjens modenhet for å bidra i kartleggingen var for lav, noe som har ført til at vi har valgt å bruke mer tid på å forankre arbeidet hos produsentene og deres interesseorganisasjon.

Prioriteringer i 2023

Når det gjelder vurderingene våre i 2023, har følgende rapporter stått sentralt: Systembolagets Human Rights Impact Assessment fra 2021 (utført av Oxfam), som påpekte risiko for menneskerettighetsbrudd i den italienske vinindustrien, Fairfood Internationals rapport fra 2015 om helsefarlige arbeidsforhold i sukkerindustrien i Mellom-Amerika og vår egen rapport fra Sør-Afrika fra 2017, som blant annet avdekket at verbal trakassering er en utfordring i den sørafrikanske vinindustrien. Vi har også satt søkelyset på arbeidsforhold for sesongarbeidere i Champagne.

Når vi vurderer kontrolltiltak, ser vi på produsentenes egne aktsomhetsvurderinger og om de er tilknyttet sertifiseringer som minimum dekker de etiske kravene våre.

I nært samarbeid med innkjøpsavdelingen ser vi på krav i anbud på nye produkter som et viktig virkemiddel for å rette oppmerksomheten mot anstendige arbeidsforhold internasjonalt. I 2023 etterspurte vi både produkter som er sertifisert etisk, og vi stilte strenge vilkår knyttet til ett eller flere av temaene i de etiske kravene våre. Vi legger vekt på å kommunisere med berørte interessenter og rettighetshavere i kartleggingen av risiko, og vi søker å være en aktiv veileder og støttepartner for leverandørene og grossistene i deres aktsomhetsvurderinger og utbedringsarbeid.

De mest fremtredende risikoene i leverandørkjeden

Vi mener at de mest fremtredende negative konsekvensene for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold er knyttet til leverandørkjeden til produktene vi selger. Her finner vi også majoriteten av leverandørene våre, som i all hovedsak er en del av jordbrukssektoren, og som tradisjonelt har vært forbundet med utfordringer knyttet til arbeidsforhold. Utfordringene er til dels globale, som utnyttelse av sesong- og migrantarbeidere under innhøsting av råvarer. Vinmonopolet legger derfor dette til grunn i våre prioriteringer og vurderinger – og følgelig også i redegjørelsen vår.

Når det gjelder innkjøp av varer og tjenester for å drifte butikkene våre, følger Vinmonopolet Lov om offentlige anskaffelser og vi er underlagt påseplikten. Vi prioriterer å oppfylle forpliktelsene våre, jf. blant annet påseplikten, selv om de mest fremtredende risikoene altså anses å være knyttet til leverandørkjeden til produktene vi selger. Vinmonopolet har, helt siden Åpenhetsloven trådte i kraft i 2022, lagt vekt på å støtte grossistene med kunnskap og kompetanse i å gjennomføre aktsomhetsvurderinger av sine produsenter og deres leverandørkjede i tråd med OECDs veileder (som Åpenhetsloven henviser til). Dette har vi supplert med relevant informasjon på vår grossistportal, både hva gjelder prosess for aktsomhetsvurderinger og overordnet risikoinformasjon for alle produsentland/områder på relevante parametere knyttet til menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. I 2023 arrangerte vi også i samarbeid med de nordiske monopolene og Sustainable Wines Roundtable et eget kurs for å ytterligere bygge kapasitet på menneskerettighetsområdet hos grossistene.

Nedenfor gir vi en vurdering av de fire mest fremtredende risikoene i leverandørkjeden og hvilke tiltak vi gjennomførte for å håndtere disse i 2023, samt resultatene av tiltakene.

FREMTREDEDE RISIKO

Diskriminering, vold og trakassering

Diskriminering basert på kjønn, rase, sosial bakgrunn, etnisk og nasjonal opprinnelse eller medlemskap i fagforeninger skal ikke forekomme, og ingen arbeidere skal utsettes for umenneskelig og nedverdiggende behandling, vold eller trakassering. I 2017 gjennomførte Vinmonopolet et omfattende inspeksjonsprogram som omfattet 22 vinprodusenter og underleverandører i Sør-Afrika. Der ble det kartlagt flere tilfeller av verbal trakassering. I etterkant har vi gjennom dialog med sentrale interessenter lagt vekt på å avdekke de bakenforliggende årsakene til disse utfordringene og gjennomført målrettede tiltak for å bekjempe utfordringene.

Dialog og kurs som forebyggende tiltak

Vinmonopolets innsats i Sør-Afrika er basert på et mål om langsiktig endring. Vi ønsker derfor ikke utelukkende å kontrollere og stille krav, men å bevisstgjøre produsenter og ansatte om utfordringer og motivere dem til selv å innse nytten av å gjennomføre endringer. I 2019 satte Vinmonopolet i gang et kursprogram som er rettet mot både ledelsen og arbeiderne på vingårdene. Kursene gjennomføres av vår sørafrikanske samarbeidspartner Procare og griper fatt i utfordringer knyttet til kommunikasjon, verbal trakassering og vold i nære relasjoner – hvor kvinner ofte er særlig utsatt. Kursene har derfor en kjønnssensitiv tilnærming og er tilgjengelige både for fast ansatte og for sesongarbeidere. I 2023 gjennomførte vi 48 kurs over fire moduler hos åtte produsenter, og til sammen 595 arbeidere og ledere deltok.

Historisk har mange arbeidere i Sør-Afrika fått tilgang til gratis alkohol i tillegg til lønn. Dette har bidratt til å skape alkoholavhengighet, noe som dessverre kan føre til fattigdom, konflikter, vold i nære relasjoner og utfordringer på arbeidsplassen. Alkohol- og rusmisbruk er derfor en del av det totale bildet og en viktig del av kursprogrammet.

Evaluering viser positive endringer

Akkurat som kursene de fire foregående årene har også kursene som ble gjennomført i 2023, fått svært gode tilbakemeldinger. De ansatte mener at kursene har vært relevante med hensyn til utfordringer de møter på arbeidsplassen. I evalueringen legger Procare vekt

på at kursene fremmer de ansattes vekst, og at de gjør det mulig for dem å sette i gang positive endringer på ulike områder. Deltakerne mener kursene danner en konstruktiv plattform for det videre engasjementet på gårdene, og noen produsenter ser at kursene har hatt så store positive effekter, både på arbeidsmiljøet og på relasjonen mellom ansatte og ledere, at de har valgt å videreføre jobben Vinmonopolet har satt i gang, ved å arrangere egne kurs gjennom Procare.

Kursene med Procare er det tiltaket Vinmonopolet har satt i gang i leverandørkjeden, som har vart lengst, og de vil bli videreført også i 2024.

FREMTREDEDE RISIKO

Helse og sikkerhet på arbeidsplassen

Alle har rett til en arbeidsplass som ivaretar de ansattes helse og sikkerhet. Amfori BSCI Code of Conduct vektlegger betydningen av et aktivt samarbeid mellom ledelse og arbeidstakere og fremhever leverandørens ansvar for å utvikle og innføre systemer for å oppdage, vurdere, forebygge og reagere på potensielle trusler mot arbeidernes helse og sikkerhet. Leverandørene skal også regelmessig tilby de ansatte opplæring om relevante forhold og risikoer knyttet til helse og sikkerhet på arbeidsplassen.

I Mellom-Amerika har vi sett hvordan arbeidere som kutter sukkerrør, som er råvare i romproduktene våre, er utsatt for overoppheting. De arbeider i svært høy temperatur uten noen form for beskyttelse mot den sterke solen. Manglende tilgang på drikkevann er også en del av problemet, og kvinner kan være særlig utsatt siden mangel på sanitetsfasiliteter gjør at de vegrer seg for å ta til seg nødvendig drikke. Overoppheting har igjen ført til alvorlige sykdommer blant arbeiderne på sukkerrørplantasjene.

Klimaendringer kan føre til at slike utfordringer kan utgjøre en risiko for arbeidernes helse også i andre områder og i andre sektorer av industrien. I 2023 døde fire sesongarbeidere i Champagne etter å ha jobbet med innhøsting av druer i uvanlig høye temperaturer. Det er ikke konkludert med om dødsfallene kan knyttes til de høye temperaturene, men saken har skapt debatt om behovet for å regulere eller tilpasse arbeidstiden for å unngå de tidene på døgnet hvor temperaturen er høyest. I Champagne har vinbransjen selv gått i bresjen for å håndtere disse utfordringene, og Vinmonopolet er i tett dialog med sentrale aktører for å overvåke utviklingen i arbeidet og for å gi råd og innspill basert på vår egen kunnskap og våre egne erfaringer, blant annet fra «Water, Rest, Shade & Sanitation» programmet i Mellom-Amerika.

I samarbeid med de andre nordiske alkoholmonopolene vil vi gjennomføre Human Rights Impact Assessments for å innhente mer kunnskap om risikoene for negative påvirkninger på arbeidsforhold og menneskerettigheter både i USA og i Spania, inkludert forhold som angår helse og sikkerhet på arbeidsplassen. Kartleggingene vil bli gjennomført i 2024.

«Water, Rest, Shade & Sanitation» – programmet for å forebygge overoppheting

I 2020 og 2021 gjennomførte Vinmonopolet en omfattende webinarserie for romprodusenter i leverandørkjeden i Mellom-Amerika. Webinarene, som ble utviklet og gjennomført av partneren vår La Isla Network, handler om hvordan man med enkle grep kan forebygge overoppheting (heat stress) gjennom å styre hyppigheten og lengden på arbeidernes pauser, organisere pausene med flyttbare telt som gir ly mot den sterke sola, og tilby en anbefalt mengde drikkevann. I 2022 og 2023 ønsket vi å rette oppmerksomheten mot utfordringene i en større del av industrien, og vi finansierte seks webinarer for sertifiseringsorganisasjonen Bonsucro og deres medlemsbedrifter. Vinmonopolets program har også omfattet veiledning av produsenter fra Cuba og Jamaica i hvordan man kan innføre konkrete tiltak for å redusere faren for overoppheting i egen organisasjon. Også denne veiledningen ble utført av partneren vår La Isla Network. Vinmonopolets del av programmet ble avsluttet i 2023, og det er nå opp til leverandørene å videreføre gjennomføringen av konkrete tiltak sammen med sine avtalepartnere.

Kurs i regi av amfori BSCI i Argentina

Amfori BSCI har gjennomført kurs med hovedvekt på helse og sikkerhet og ansvarlig rekruttering blant produsenter og druegårder i Argentina.

FREMTREDEDE RISIKO

Tvangsarbeid – utnyttelse av sårbare grupper

Tvangsarbeid og menneskehandel, hvor særlig de mest sårbare gruppene i samfunnet blir grovt utnyttet, er et globalt problem som dessverre også forekommer i jordbrukssektoren. Problemene er særlig knyttet til useriøse rekrutteringsselskaper som rekrutterer migrantarbeidere for å bistå råvareprodusenter under innhøsting. I 2023 ble vi gjort kjent med flere tilfeller av grov utnyttelse av migrantarbeidere, både i den brasilianske og den franske vinindustrien. Fra før har vi vært kjent med en tilsvarende risiko i den sørafrikanske og italienske vinindustrien.

Vi har et stort søkelys på dette temaet, og i 2023 gjennomførte vi flere forebyggende tiltak: Med programmet «Ansvarlig rekruttering» søkte vi å øke bevisstheten om utfordringene blant leverandørene våre. I Frankrike, i Champagne og Bordeaux ser vi at bransjen selv har gått i bresjen for å få bukt med en praksis som heller ikke de vil være bekjent med. Både Vinmonopolet og de andre nordiske alkoholmonopolene vil i 2024 følge nøye med på de tiltakene bransjen setter i gang, før vi vurderer om vi skal sette i gang egne tiltak. Ingen av de tre produsentene i Brasil som benyttet et rekrutteringsselskap som nå er under etterforskning for menneskehandel, er representert i Vinmonopolets leverandørkjede. Sakene viser at utnyttelse av migrantarbeidere i vinindustrien ikke lenger kan isoleres til det vi tradisjonelt har sett på som høyrisikoland, men også forekommer i andre land – særlig der det er mangel av arbeidskraft og behov for manuelt arbeid.

Skjerpede krav om ansvarlig rekruttering

Fravær av bundet arbeid, tvangsarbeid og menneskehandel er et av kravene i våre etiske krav, og leverandører som rekrutterer migrantarbeidere plikter å vise særlig aktsomhet. For å øke bevisstheten om dette temaet ba vi grossistene våre om å legge ekstra vekt på å formidle skjerpede krav til ansvarlig rekruttering da de innførte den oppdatert versjonen av etiske krav. I 2023 løftet vi også kravet om ansvarlig rekruttering ved anbud på nye produkter fra Italia og Libanon.

Kurs for vinprodusenter, fagforeninger og arbeidere

Vinmonopolet samarbeider med den britiske organisasjonen Stronger Together og deres program i Sør-Afrika og Italia. Stronger Together er en viktig samarbeidspartner for Vinmonopolet i arbeidet med å forebygge tvangsarbeid og utnyttelse av sårbare grupper. Organisasjonen hjelper selskaper med å håndtere risikoen for moderne slaveri, spesielt tvangsarbeid, menneskehandel og annen skjult tredjeparts utnyttelse av arbeidere, i leverandørkjeden gjennom spesialtilpassede kurs, veiledning, opplæring og ulike verktøy.

FREMTREDEDE RISIKO

Arbeidernes mulighet til å fremme bekymringer

Arbeidernes mulighet til å involvere seg i forhold som gjelder arbeidsmiljøet, og til å si fra om uønskede forhold på arbeidsplassen er sentrale prinsipper i de etiske kravene våre. Rent konkret skal alle arbeidere bli gjort oppmerksomme på rettighetene og pliktene sine, og alle leverandører skal respektere de ansattes fagforeningsfrihet og etablere ordninger som gjør det mulig for de ansatte å ta opp uønskede forhold på arbeidsplassen anonymt. Til tross for dette ser vi at mangelen på varslingssystemer, manglende mulighet til å organisere seg, diskriminering av fagforeningsmedlemmer, maktubalanse mellom ledelse og arbeidere og frykt for represalier enkelte steder kan begrense – direkte eller indirekte – de ansattes mulighet til å involvere seg i forhold som har betydning for deres egen arbeidssituasjon.

I 2023 satte vi søkelys på fagforeningsfrihet ved anbud på nye produkter fra Sør-Afrika og USA, og leverandørene måtte dokumentere dette gjennom en signert erklæring. Skal vi dømme etter tilbakemeldingene fra grossistene våre, bidrar tiltaket til å gjøre det enklere for dem å ha en dialog med produsentene om dette temaet, og det støtter dermed også opp om grossistenes aktsomhetsvurderinger.

Tilgjengeliggjøre tilbakemeldinger fra arbeidere

Gjennom programmet «Arbeidernes stemme» har vi gjort det mulig for leverandørene å lære mer om hvilke utfordringer arbeiderne kan ha på arbeidsplassen, blant annet om de har fagforeningsfrihet, om de blir diskriminert fordi de er medlem i en fagforening, og om arbeidsgiver følger opp forhold som arbeiderne tar opp. Som ansvarlige virksomheter kan leverandørene følge opp arbeidernes tilbakemeldinger, som er anonyme og samles inn gjennom en mobilapp, og også se effekten av tiltak som igangsettes mellom hver syklus av undersøkelsen, som gjennomføres tre–fire ganger med ti ukers mellomrom. I 2023 omfattet programmet produsenter fra Sør-Afrika, Italia, Libanon, USA og Spania.

Fagforeninger er en viktig interessent som Vinmonopolet søker å ha aktiv dialog med. Vi inkluderer alltid fagforeninger i revisjonene våre der de er representert, og vi ønsker at de skal være representert når vi samler bransjen til interessentmøter.

Innkjøp av driftsmidler og tjenester

Vinmonopolet er en stor innkjøper også av varer og tjenester som vi bruker til å drifte butikkene våre. Ved slike innkjøp følger vi lov og forskrift om offentlige anskaffelser, og vi stiller sosiale og miljømessige krav i de anbudene der det er relevant. Vi jobber tverrfaglig og sørger for at relevante fagpersoner er involvert, både ved konkurranseutforming og i oppfølging av kravene våre.

Som et ledd i påseplikten gjennomførte vi i 2023 en revisjon av lønns- og arbeidsvilkårene hos vår landsdekkende leverandør av renholdstjenester. Dokumentasjonsgjennomgangen og intervjuene med renholdsmedarbeidere som utfører renhold i butikkene våre, viste at lønns- og arbeidsvilkårene i all hovedsak var i tråd med arbeidsmiljøloven, gjeldene tariffavtaler og Vinmonopolets sosiale kontraktskrav.

Det finnes mer informasjon om håndteringen av produkter fra ulovlig israelske bosettinger i redegjørelsen for aktsomhetsvurderinger jf. åpenhetsloven §5 som ligger tilgjengelig på våre nettsider.

Fremover

I 2023 startet vi arbeidet med å legge til rette for nye krav og forventninger som stilles til oss, blant annet gjennom nye etiske krav og nye EU-direktiver innen bærekraft. I 2024 kommer vi til å videreføre arbeidet med å videreutvikle prosesser, retningslinjer og systemer, slik at vi er godt rustet til å møte de fremtidige kravene. I 2024 skal vi også utvide omfanget av oppfølgingen til nye land, og vi vil særlig rette oppmerksomheten mot Libanon og USA.

Ansvarlig virksomhet – i alle ledd

I de foregående årene har Vinmonopolet lagt vekt på å identifisere risikoområder i leverandørkjeden, og vi har selv satt i gang tiltak for å håndtere disse risikoene. Vi har også gjennomført revisjoner av enkeltprodusenter og jobbet aktivt med produsentene for å rette opp brudd på våre etiske krav. Åpenhetsloven stiller større krav til at vi har oversikt over risikobildet, leverandørkjedene våre og leverandørenes etterlevelse av Vinmonopolets etiske krav. I 2024 vil vi derfor innføre systemer som gir oss bedre oversikt over dette. I tiden fremover vil vi også legge vekt på å utvikle enda mer robuste programmer for å identifisere vesentlige risikoområder i leverandørkjeden og bygge relasjoner med samarbeidspartnere som kan bistå oss med å heve kompetansen til leverandørene våre for å være i forkant av disse risikoene. Vi vil legge vekt på at leverandørene våre skal gjennomføre egne aktsomhetsvurderinger og følge opp forhold de identifiserer som mulige risikoområder. Vinmonopolet vil prioritere å støtte dem i dette arbeidet, både med systemer, verktøy og veiledning. Videre vil vi legge vekt på å kommunisere med interessenter og berørte rettighetshavere, både med tanke på å identifisere sårbare grupper og vesentlige risikoer og i gjennomføringen av gjenopprettende tiltak dersom vi konstaterer brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Sporbarhets- og oppfølgingsystemet vårt, som etter planen skal utvikles og piloteres i 2024, blir et viktig verktøy i dette arbeidet. Systemet vil gi både Vinmonopolet og grossistene våre oversikt over de ulike leddene i leverandørkjeden. Informasjonen vil gjøre oss bedre i stand til å vurdere risiko – og følge med på om denne risikoen blir fulgt opp av produsentene.

Få mer innsikt om risikobildet i Libanon og USA

I løpet av 2024 vil vi få mer innsikt om risikobildet i Libanon og USA, og vi må forvente at det kan komme opp utfordrende forhold. Å gripe fatt i mulige risikoer med konkrete tiltak blir viktig i 2024.

Følge opp og evaluere tiltak i Frankrike

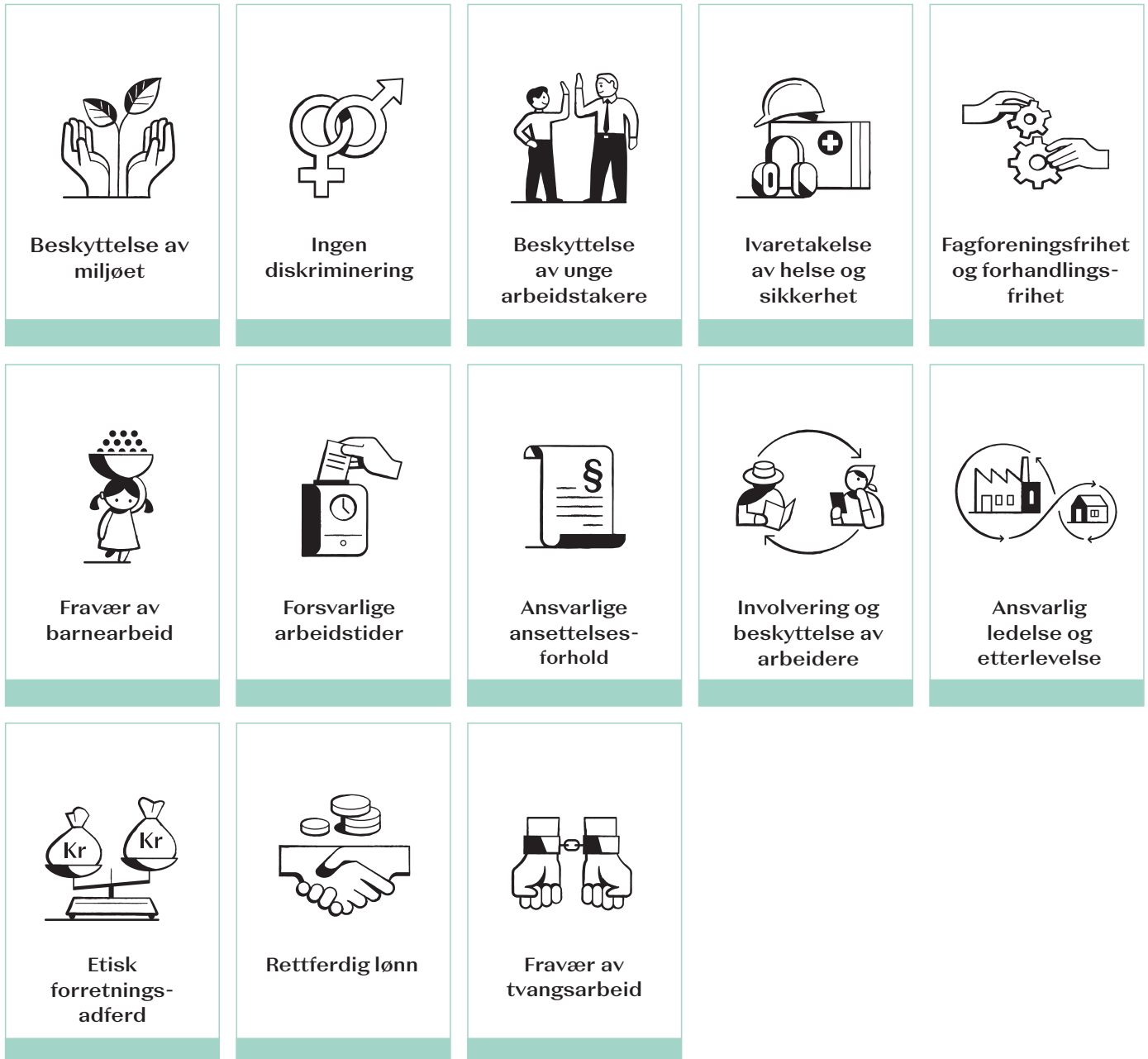
Både Vinmonopolet og de andre nordiske monopolene følger med på utviklingen av de tiltakene bransjen selv setter i gang i Champagne for å avverge at forhold som dem som fant sted under innhøstingen i 2023, da migrantarbeidere ble grovt utnyttet av useriøse rekrutteringsvirksomheter, oppstår på nytt. Når vi konstaterer faktiske brudd på menneskerettighetene og anstendige arbeidsforhold, samarbeider vi med produsentene og grossistene for å sette i gang tiltak.

Dersom aktsomhetsvurderingene våre avdekker utfordringer som omfatter større deler av industrien, gjennomfører vi spesialprogrammer som griper fatt i de bakenforliggende årsakene til disse utfordringene.

Våre etiske krav

Vinmonopolets etiske krav er en del av våre generelle innkjøpsbetingelser og plikter alle aktører til å ta ansvar.

Våre leverandører er norske grossistbedrifter og det er dem Vinmonopolet har en avtale med. Grossistene skal passe på at deres leverandører og underleverandører følger våre etiske krav. Vinmonopolet legger amfori BSCI Code of Conduct til grunn som våre etiske krav. De bygger på FNs og andre internasjonale konvensjoner om menneskerettigheter. Alle de nordiske polene bruker amfori code of conduct i sine innkjøpsbetingelser.

SMARTE MILJØ- OG KLIMALØSNINGER

En pådriver i bransjen

I 2023 satte vi i gang et tverrfaglig arbeid med å etablere en klimaplan med konkrete klimatiltak og delmål, inkludert målbare effekter som kan fremskrives mot 2030. Vi vet at det vil være både krevende og utfordrende for oss å nå målene, men med klimaplanen har vi fått en nyttig oversikt over hva som gjenstår før vi er i mål. I dette kapittelet ser vi nærmere på hvordan vi jobber i egen virksomhet, i leverandørkjeden og med klimagassregnskapet vårt, i tillegg til at vi viser hvordan vi tenker rundt klima- og naturrisiko.

VÅR FREMGANGSMÅTE

Fra vesentlighets- analysen

Vinmonopolet har som mål å redusere klimagassutslipp med 55 prosent innen 2030. Her er områdene der vi har størst mulighet til å gjøre en forskjell:

- Biomangfold
- Klimagassutslipp
- Materialbruk
- Vannforbruk

Mål

Vi skal redusere klimagassutslippene i henhold til nasjonale mål, redusere miljøbelastningen i egen virksomhet og være en pådriver for å redusere klimagassutslipp og miljøbelastning i verdikjeden.

KPI 1:

Andel miljøfyrtårn-sertifiserte butikker

MÅL 2030

100 %

RESULTAT 2023

99,1 %

KPI 2:

Andel solgte liter med klimasmart emballasje (uten Bag-in-Box og Pouch)

MÅL 2030

80 %

RESULTAT 2023

37,88 %

KPI 3:

CO₂e-avtrykk i gram per liter solgt

MÅL 2030

1430 g

RESULTAT 2023

3169 g

KPI 4:

Totalt CO₂e-utslipp

MÅL 2030 (TONN CO₂e)

136 445

RESULTAT 2023 (TONN CO₂e)

303 721

Viktig rolle som pådriver

Den absolutt største utfordringen ligger i leverandørkjeden, hvor vi i mindre grad kan innføre direkte tiltak. Derfor er rollen som pådriver det viktigste virkemiddelet vi har. Sammen med de andre nordiske monopolene er vi en av verdens største innkjøpere av alkoholholdig drikke, så vi har virkelig muligheten til å gjøre en innsats som monner. Det er imidlertid en utfordring å skaffe gode nok data til å innføre konkrete tiltak, og fremover vil vi jobbe for å innhente mer produktspesifikk kunnskap og data fra de ulike leddene i verdikjeden.

Egen virksomhet

Vi definerer egen virksomhet som aktiviteter vi har direkte kontroll over. Egen virksomhet inkluderer alt fra strømforbruk og oppvarming til poser og innkjøp av hyller til nye butikker. Her har vi lenge jobbet for å redusere påvirkningen, og vi har fått til mye. Vi ser imidlertid at det fortsatt er mye vi kan gjøre for å redusere utslippene, særlig innen energieffektivisering.

Klimaplan

Gjennom høstens arbeid med det vi ga navnet «Prosjekt Klimaplan v1.0», ble det utarbeidet og vedtatt en tiltaksliste med 37 klimatilstand. De fleste av tiltakene berører vår egen virksomhet, og foreløpige estimater av klimaeffekten viser at vi vil være omtrent halvveis mot målet om 55 prosent reduksjon i 2023. Vi synes dette er en god start, men innser at flere tiltak og mer ambisiøse delmål må på plass. «Klimaplan v1.0» sikrer til at dette bare er en begynnelse, og klimaplanarbeidet skal utvides til et veikart som tydeliggjør veien mot 55 prosent utslippskutt innen 2030.

Miljøarbeid i butikkene

Blant våre 348 butikker er 345 miljøfyrtårn-sertifisert. De tre gjenværende butikkene ble etablert i 2023 og skal etter planen sertifiseres i løpet av 2024. Vi jobber aktivt med å redusere energibruken og sikre ombruk og gjenvinning av materialer i butikkene våre. Hver butikk har sin egen miljøplan med konkrete miljømål. Gjennom et digitalt oppfølgingssystem blir status for måloppnåelse fulgt opp løpende. Tolv bærekraftskonsulenter, det vil si én butikksjef fra hvert distrikt, følger opp og bistår miljøarbeidet og miljøfyrtårn-sertifiseringene i butikkene. På denne måten sikrer vi at klima- og miljøarbeidet strekker seg hele veien fra strategisk nivå og ut til hver enkelt medarbeider i butikkene.

Posesalg og Handelens Miljøfond

Vinmonopolet er medlem av Handelens Miljøfond, og vi deler deres målsetting om å redusere plastposeforbruket med 70 prosent innen 2025. For Vinmonopolet betyr dette at vi skal ned til 0,15 poser per kunde i løpet av 2025. Den 1. august 2023 økte poseprisen på Vinmonopolet til 4 kroner. For hver pose som selges, går nå 2 kroner til Handelens Miljøfond, og i 2023 bidro Vinmonopolet totalt med 12,6 millioner kroner til fondet. Fondet brukes til å støtte prosjekter som jobber med å løse dagens miljøutfordringer knyttet til plast. Den økte prisen på polposen har hatt en tydelig effekt, og i 2023 gikk posesalget ned med over 20 prosent sammenlignet med 2022. Dette tilsvarer 0,41 poser per kunde. Vi gjør også andre tiltak for å redusere salget av plastbæreposer, som å plassere handleposene bak kassen og tilby gratis pappesker. Vi ønsker at flere kunder skal tenke seg om en ekstra gang før de ber om å få en plastpose.

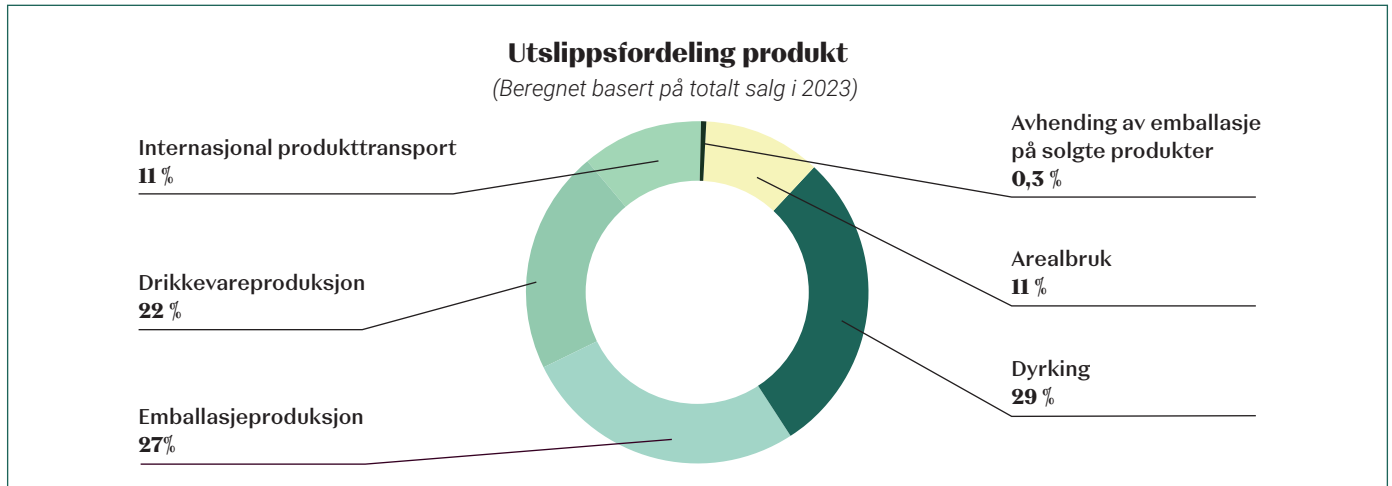
Offentlige anskaffelser

Vinmonopolet er en stor innkjøper av varer og tjenester som trengs for å drifte butikkene våre. Ved slike innkjøp følger vi Lov om offentlige anskaffelser.

Vi har utviklet en egen prosessbeskrivelse som vi følger i risikovurderingen og oppfølgingen av leverandører av driftsmidler og tjenester, og vi stiller sosiale og miljømessige krav i anbudene våre der det er relevant. Kravene til bærekraft tilpasses hvert enkelt anbud. Vi jobber tverrfaglig og sørger for at relevante fagpersoner er involvert, både ved konkurranseutforming og i oppfølgingen av kravene vi stiller.

Ny livssyklusanalyse

I 2023 ble det gjennomført en ny livssyklusanalyse på vegne av de nordiske alkoholmonopolene. Analysen tar for seg klimafotavtrykket til produktene vi selger. Den nye studien bygger på en annen og mer pålitelig metode og på mer oppdaterte databaser. Analysen viser totalt sett at utslippene våre er høyere enn det som ble rapportert i 2022. Utslippene fra 2018 til 2023 er beregnet på nytt med den nye metoden og de oppdaterte dataene fordi vi ønsker å oppnå så robuste resultater som mulig.

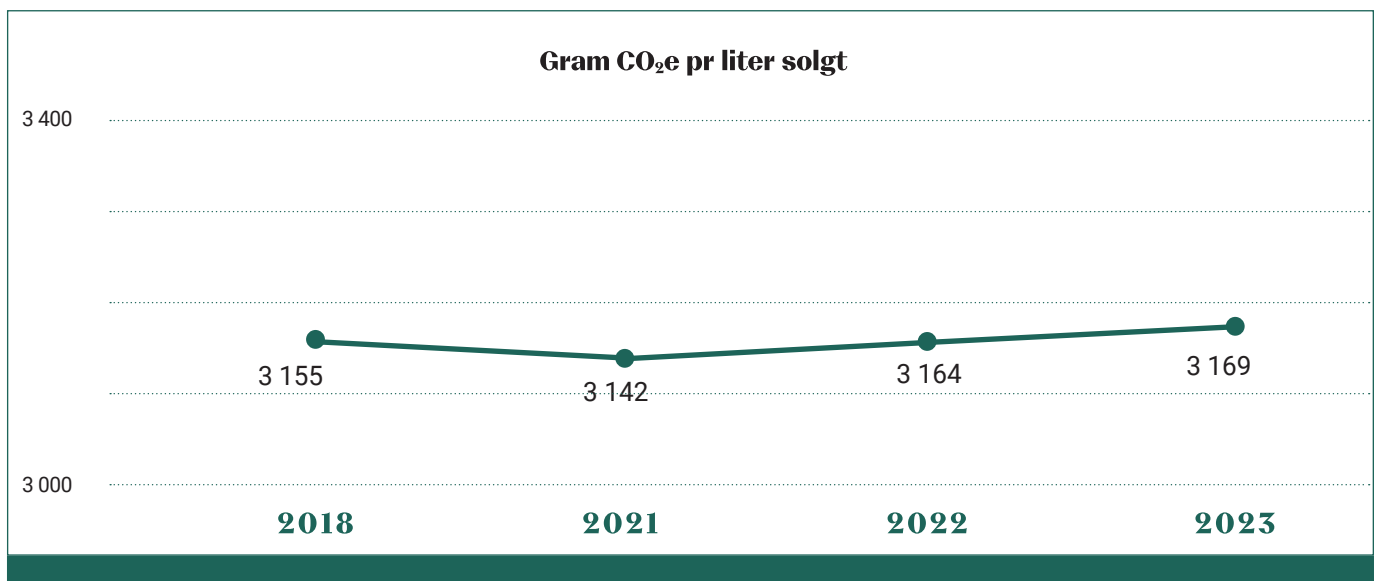
Ifølge analysen utgjør produktene vi selger, mer enn 90 prosent av de totale utslippene. Dyrking av råvarer, vin- og brennevinsproduksjon samt produksjon av emballasje står for de største utslippsbidragene. Et interessant funn i den nye livssyklusanalysen er at dyrkingsfasen og drikkevareproduksjonen står for en enda større andel av produktutslippene enn tidligere studier har vist. Når det gjelder alkoholholdig drikke spesielt, er det bruken av energi og drivstoff samt produksjonen av innsatsfaktorer som gjødsel, sprøytemidler og plantevern som utgjør de største utslippene i dyrkings- og produksjonsfasen. Slike studier er en viktig forutsetning for å estimere utslippene våre. Vi forventer at behovet for enda mer robuste klimaberegninger vil øke fremover, og vi må derfor jobbe for å innhente mer produktspesifikk informasjon.

Økologisk, biodynamisk eller miljøsertifisert

Vi ønsker å ha flere produkter som tar hensyn til hvordan produksjonsprosessen påvirker og utgjør en risiko for klimaet og naturen. Her er vårt viktigste verktøy å etterspørre produkter der produksjonen er miljøsertifisert, økologisk eller biodynamisk. Det er viktig å understreke at Vinmonopolet erkjenner de mulige negative konsekvensene av økologisk og biodynamisk produksjon, da lavere produksjonsvolum kan by på utfordringer knyttet til høyere klimagassutslipp per liter produsert vare. Samtidig vet vi at økologisk og biodynamisk produksjon har en positiv effekt på økosystemet og artsmangfoldet. Dette er noe vi vil arbeide videre med, blant annet i lanseringsplaner, opplæring til ansatte og øvrig kommunikasjon.

Utslipp per liter solgt

Utslippsintensiteten gir klimafotavtrykk per liter solgt. Utviklingen er svakt økende, men tilnærmet lik tidligere år. For at vi skal nå målet om 55 prosent CO₂e-reduksjon, må utslippsintensiteten per liter reduseres til 1430 gram CO₂e/liter. Dette må vi få til ved å redusere klimapåvirkningen fra innsatsfaktorene til produktene vi selger.

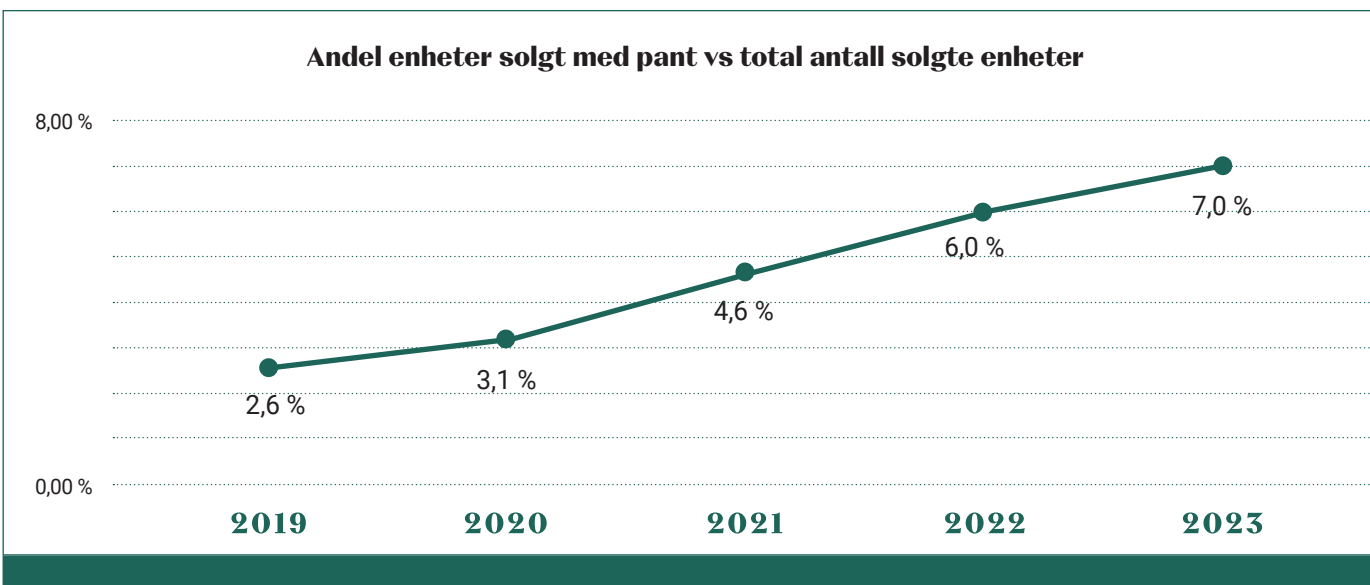
Store muligheter for utslippskutt i emballasje

Produktemballasjen representerer våre desidert største materialstrømmer. Et av satsingsområdene våre er å få ned materialbruken gjennom lavere emballasjevekt, men også å sørge for sirkulære materialstrømmer ved å etterspørre resirkulerbar emballasje. Livssyklusanalysen viser at 27 prosent av CO₂e-utslippene til produktene vi selger, er knyttet til produksjon av emballasje. Jo lettere emballasjen er, desto mindre materialer og energi går med i prosessen for å lage og transportere den. Derfor jobber vi systematisk med å få flere produkter over på lettere glassflasker og volumprodukter over fra glass til mer klimasmarte emballasjetyper som plastflasker med pant, aluminiumsbokser, kartong eller pouch.

Klimasmart emballasje er emballasje som veier under 420 gram per liter innhold, for eksempel emballasje i plast, fiber eller aluminium. Vi oppfordrer alltid leverandørene til å levere produkter i klimasmart forpakning der det er mulig, og der kvaliteten på produktet ikke forringes. I 2023 gikk vi et skritt videre og utredet krav til klimasmart emballasje på all stillevin i det eksisterende sortimentet med utsalgspris under 250 kroner.

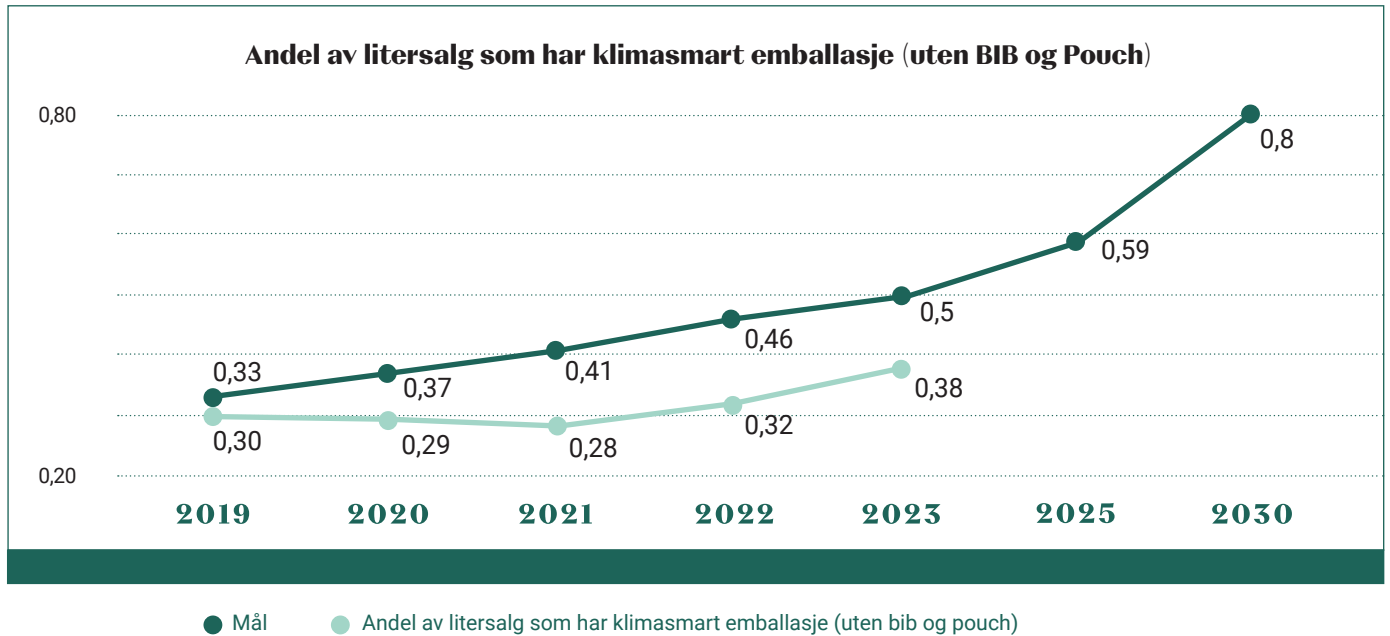
Vi har i flere år spurt etter produkter på 100 prosent resirkulerbar bag-in-box og pouch, altså hvor mengden aluminium er vesentlig redusert og all sort plast fjernet. I 2023 utvidet vi denne produktspesifikasjonen til å gjelde flere geografiske områder. I tillegg har vi fortsatt å etterspørre plastemballasje med minst 50 prosent resirkulert innhold og avfallsmarkering på produktene. Generelt ser vi at markedet har stadig større evne til å levere på denne typen spesifikasjoner.

I 2019 begynte Vinmonopolet å stille krav til at nye produkter i plastemballasje (PET) og aluminiumsbokser skulle ha pant. Siden dette har utvalget og salget av drikke i pantbar emballasje steget, og i 2023 ble det solgt 8,4 millioner enheter med pant. Dette er en økning på nesten 10 prosent sammenlignet med 2022.

Dessverre viser returstatistikken at ikke alle har fått med seg at mange av produktene på polet kan pantes. Ølboksene har en returgrad på cirka 90 prosent, mens vin- og brennevinsflaskene har en returgrad på cirka 65 prosent. Dette er ikke bra nok og langt under målet vårt om 100 prosent returgrad på alle pantbare produkter. Vi jobber derfor videre med å øke returgraden gjennom kommunikasjonstiltak og merking i butikk.

Klimasmart emballasje følges fra 2023 også opp som en strategisk KPI. Vi tar ut produkter som selges som bag-in-box og pouch fordi vi ikke ønsker en KPI som fremmer salg av produkter med store volum. Vi er svært fornøyde med at vi ser at en økende andel er på klimasmart emballasje, og vi jobber tett sammen med innkjøp for å se på mulighetene fremover.

Nordisk samarbeid med veikart

Samarbeid med de andre nordiske monopolene er en nøkkelfaktor for å få til endringer i den globale drikkevarebransjen. Innenfor de rammene vi har som monopolvirksomheter, jobber vi med å være samlet om de kommende forventningene knyttet til klima og miljø på en måte som skaper forutsigbarhet for leverandørene våre. I 2023 fortsatte vi arbeidet med veikartet som ble signert i april 2022.

Klimaregnskap 2023

SCOPE 1	CO ₂ e-FAKTOR	ENHET	AKTIVITETS DATA 2023	CO ₂ e 2018	CO ₂ e 2019	CO ₂ e 2020	CO ₂ e 2021	CO ₂ e 2022	CO ₂ e 2023	ENDRING MOT I FJOR	ANDEL AV TOTAL
Persontransport direkte - leasede biler	2,32	kg/L	2 975	25	24	16	16	12	7	-42 %	0,00 %
Kjølemedier	1 994,21	kg/kg	19	82	82	82	82	82	38	-53 %	0,01 %
TONN CO₂e SCOPE 1				106	106	98	98	93	45	-106 %	0 %
Biogene utslipp (utenfor scope)	2,51	kg/L	156,6						0,4	0 %	0,00 %
SCOPE 2											
Markedsbasert - elektrisitet butikker, kontorer, lager	502	g/kWt	17 101 367 kWt	5 501	5 352	5 052	6 561	6 634	8 585	29,4 %	2,83 %
Lokasjonsbasert - elektrisitet butikker, kontorer lager	19	g/kWt	17 101 367 kWt	169	250	224	136	180	325	80,3 %	0,11 %
Fjernvarme kjedekontor	20	g/kWt	323 604 kWt	7	7	6	8	7	6	-13,6 %	0,00 %
Nordpolet	642	g/kWt	43 619 kWt	28	28	28	28	28	28	-	0,01 %
TONN CO₂e SCOPE 2 MARKEDSBASERT				5 536	5 387	5 086	6 597	6 669	8 619	29 %	3 %
TONN CO₂e SCOPE 2 LOKASJONSBASERT				204	285	258	172	216	359	67 %	0 %
SCOPE 3											
Reisevirksomhet	-	-	-	793	1488	709	570	700	954	36 %	0 %
Produkter											
Arealbruk	330	g/liter	95 850 770 liter	27 104	27 233	38 344	39 224	32 155	31 616	-2 %	10 %
Dyrking	874	g/liter	95 850 770 liter	71 893	72 332	101 104	103 925	85 519	83 818	-2 %	28 %
Emballasjeproduksjon	811	g/liter	95 850 770 liter	66 463	67 034	93 357	96 215	79 270	77 773	-2 %	26 %
Drikkevareproduksjon	652	g/liter	95 850 770 liter	53 390	53 952	74 568	77 246	63 878	62 516	-2 %	21 %
Internasjonal produkttransport	331	g/liter	95 850 770 liter	27 180	27 330	38 409	39 342	32 277	31 729	-2 %	10 %
Avhending av emballasje på solgte produkter	21	kg/tonn	37 881 liter	675	696	935	999	834	806	-3 %	0 %
SUM PRODUKT-RELATERTE				246 705	248 577	346 717	356 951	293 933	288 259	-2 %	
Avfall egen virksomhet	21	kg/tonn	2 578 tonn	48	46	58	59	51	55	7 %	0 %
Innkjøp av varer og tjenester	262	kg/stk	361 stk	710	670	809	862	711	611	-14 %	0 %
Nasjonal varetransport	0,054	kg/L	95 850 770 liter	4 865	4 900	6 854	7 027	5 774	5 177	-10 %	2 %
SUM SCOPE 3				253 121	255 681	355 146	365 467	301 170	295 056	-2 %	97 %

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ENDRING MOT I FJOR	ANDEL AV TOTAL
TONN CO₂e SCOPE 1	106	106	98	98	93	45	-51,6 %	0,03 %
TONN CO₂e SCOPE 2	5 536	5 387	5 086	6 597	6 669	8 619	29,2 %	2,17 %
TONN CO₂e SCOPE 3	253 121	255 681	355 146	365 467	301 170	295 056	-2,0 %	97,80 %
TONN CO₂e TOTAL	258 763	261 174	360 330	372 162	307 933	303 721	-1,4 %	
LITERSALG	82 006 213	82 591 587	115 525 203	118 431 424	97 327 916	95 603 646	-1,8 %	
GRAM CO₂e LITER SOLGT	3 155,4	3 162,2	3 119,1	3 142,4	3 163,9	3 168,7	0,4 %	

I 2023 ble det gjort store endringer i klimaregnskapet sammenlignet med tidligere år fordi vi har tatt inn ny LCA analyse. Alle endringer er tilbakeregnet til referanseåret 2019. Vi har utarbeidet en metoderapport som tydeliggjør hvordan klimaregnskapet er beregnet. Denne er tilgjengelig på Vinmonopolets nettsider.

Klimarisikoen ligger først og fremst i leverandørkjeden

I 2021 gjennomførte vi sammen med PwC en større klimarisikoen analyse basert på anbefalinger fra Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Analysen er delt i to hovedtema: fysisk klimarisiko for vinproduksjon på landnivå med en tidshorisont frem til 2050 og kartlegging og analyse av overgangsrisikoen for hele bransjen på verdikjedenivå med en tidshorisont frem til 2030. Denne analysen ligger også til grunn for årets rapportering. Klimarisikoen analysen bygger på to scenarier, 2 graders og 4 graders oppvarming. Det vil si den undersøker hvordan Vinmonopolets leverandørkjede er utsatt for fysisk klimarisiko i disse to scenarioene. Analysen er tilgjengelig på [vinmonopolet.no](https://www.vinmonopolet.no).

Klimarisikoen analysen bidro til at Vinmonopolet valgte et nytt strategisk mål, nemlig at vi skal være en pådriver for å redusere klimagassutslippene og miljøbelastningen i verdikjeden. Analysen vil bli oppdatert gjennom arbeidet med en dobbelt vesentlighetsanalyse våren 2024.

TCFD-INDEKS	SIDEREFERANSE
SELSKAPSSTYRING	
a) Styrets involvering	Styrets beretning, Bærekraft i Vinmonopolet, inkl. vesentlighetsanalysen, s. 15-17
STRATEGI	
a) Risiko og muligheter	Klimarisiko ligger først og fremst i leverandørkjeden, s. 48-50
b) Påvirkning på selskapet	Klimarisiko ligger først og fremst i leverandørkjeden, s. 48-50
c) Senarioer	Klimarisiko ligger først og fremst i leverandørkjeden, s. 48-50
RISIKOSTYRING	
a) Prosess	Styrets beretning, Bærekraft i Vinmonopolet, inkl. vesentlighetsanalysen, s. 15-17
b) Styling	Styrets beretning, Bærekraft i Vinmonopolet, inkl. vesentlighetsanalysen, s. 15-17
c) Integrering	Styrets beretning, Bærekraft i Vinmonopolet, inkl. vesentlighetsanalysen, s. 15-17
MÅLING	
a) Måling	Klimaregnskap, s. 46-47
b) Klimagassutslipp	Klimaregnskap, s. 46-47
c) Mål	Klimaregnskap, s. 46-47

Fysisk klimarisiko

På globalt nivå er vinverdenen svært utsatt for fysisk klimarisiko på tvers av utslippsscenarioene, og land som Spania, Australia og Italia er særlig utsatt. Dette er land som allerede i dag stadig opplever ekstreme hetebølger, tørke og skogbranner, og i et høyutslippsscenario kan tapet av produksjonsområder bli så høyt som 85 prosent hvis produksjonsmetodene forblir uendret. Land som Tyskland, New Zealand og nordvestregionen i USA, derimot, kan faktisk få økt mulighetsrom ved økte temperaturer, hovedsakelig innenfor scenarioet med lavere utslipp (2 graders oppvarming).

LAND/REGION	SCENARIO MED 2 GRADERS OPPVARMING, RISIKOVURDERING	SCENARIO MED 4 GRADERS OPPVARMING, RISIKOVURDERING
Verden	Moderat	Svært høy
Frankrike	Moderat	Svært høy
Italia	Svært høy	Svært høy
Spania	Svært høy	Svært høy
California, USA	Moderat	Svært høy
Sørøstlige Australia	Moderat	Svært høy

LAND/REGION	SCENARIO MED 2 GRADERS OPPVARMING, VURDERING AV MULIGHETER	SCENARIO MED 4 GRADERS OPPVARMING, VURDERING AV MULIGHETER
Tyskland	Svært høy	Moderat
New Zealand	Moderat	Svært høy
Nordlige Stillehavskyst, USA	Svært høy	Svært høy

Overgangsrisiko

I analysen av overgangsrisiko forsøkte vi å ta hensyn til hele verdikjeden. Vi identifiserte vesentlige risikoer med muligheter og konsekvenser av hver risiko, og mulighetene ble vurdert i lys av fire konsekvensområder; Vinmonopolets evne til å oppnå egne klimamål, Vinmonopolets evne til å rekruttere og beholde fornøyde medarbeidere, Samfunnets tilfredshet og politisk støtte til Vinmonopolets mandat og Vinmonopolets finansielle lønnsomhet.

Vinmonopolet er ikke en vanlig detaljhandel. Vi er et statseid selskap med monopol på salg av vin, sterkøl og brennevin. Av den grunn oppfattes overgangsrisikoer og -muligheter annerledes enn i andre sammenlignbare bedrifter. Som andre virksomheter skal også Vinmonopolet drives lønnsomt, men som monopol er vi i enda større grad prisgitt et godt omdømme og at samfunnet ønsker å beholde vinmonopolordningen.

IDENTIFISERT POTENSIELL RISIKO	VURDERING RISIKO
Stigende CO ₂ e-priser på fossilt brensel	Moderat
Økende miljøavgifter og forpliktelser på emballasje	Moderat
Endret etterspørsel etter klimavennlig produksjon eller emballasje	Moderat
Endrende markeder som følge av klimaets innvirkning på vinkvalitet	Lav
Begrenset tilgang til produkter eller markeder på grunn av ekstremvær	Høy
Økende forventninger rundt klimatiltak	Moderat
Publisering av unøyaktig informasjon, inkludert grønnvasking	Lav
Regjeringspålagte utslippsreduksjoner	Høy
Påbudt klimaorientert merking av produkter	Lav
Styrkede mandater rundt avfallshåndtering/gjenvinning	Moderat
Pålagt rapportering i henhold til EU-taksonomien	Moderat
Redusert tilgjengelighet av biler i byer	Moderat
Utfasing av fossile kjøretøyer langs verdikjeden	Moderat
Karbongrenseavgift (CBAM)	Høy

IDENTIFISERT POTENSIELL MULIGHET	VURDERING MULIGHET
Stigende CO ₂ e-priser på fossilt brensel	Høy
Økende miljøavgifter og forpliktelser på emballasje	Høy
Endret etterspørsel etter klimavennlig produksjon eller emballasje	Høy
Økende forventninger rundt klimatiltak	Høy
Nye teknologier som bidrar til økt sporbarhet	Høy
Teknologier som gir mer energieffektiv vinproduksjon	Høy
Regjeringspålagte utslippsreduksjoner	Høy
Påbudt klimaorientert merking av produkter	Høy
Styrkede mandater rundt avfallshåndtering/gjenvinning	Høy
Pålagt rapportering i henhold til EU-taksonomien	Moderat
Redusert tilgjengelighet av biler i byer	Moderat
Utfasing av fossile kjøretøyer langs verdikjeden	Moderat
Karbongrenseavgift (CBAM)	Moderat

Økt vektlegging av vann og vannrisiko i vinmarkene

Forbruket av vann i vinproduksjonen har stor innvirkning på økosystemene der råvarene dyrkes, og kan påvirke tilgangen til ferskvann i særlig vannutsatte områder. Økende temperaturer som følge av klimaendringene vil føre til mer tørke og øke risikoen for vannmangel. Dette gjelder særlig i områder rundt ekvator, men også blant annet i Sør-Europa. Jordbrukssektoren står for cirka 70 prosent av det globale vannforbruket. Vinmonopolet har derfor en indirekte påvirkning i tillegg til at vi er utsatt for risiko gjennom produktene vi selger.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over land som står for mer enn 0,3 prosent av salgsvolumene våre, og viser hvor stor vannrisiko de er utsatt for (kilde: Verisk Maplecroft). Tabellen gir også et bilde på hvor utbredt miljøsertifisert produksjon er i de gjeldende landene.

LAND	RISIKONIVÅ	ANDEL AV SALGSVOLUM	ANDEL AV LANDETS SALGSVOLUM SOM ER MILJØS-ERTIFISERT PRODUKSJON
Libanon	Svært høy	0,4 %	0 %
Italia	Høy	21,8 %	17,7 %
Spania	Høy	8,3 %	8,7 %
Portugal	Høy	4,2 %	2,6 %
Belgia	Høy	0,3 %	-
Tyskland	Moderat	8,4 %	1,5 %
Chile	Moderat	6 %	94,3 %
USA	Moderat	5,1 %	4,3 %
Australia	Moderat	4,8 %	0,34 %
Sør-Afrika	Moderat	1,6 %	94,3 %
Argentina	Moderat	1 %	8,0 %
Frankrike	Lav	18,9 %	9,2 %
Norge	Lav	6,3 %	-
Sverige	Lav	1,4 %	-
Østerrike	Lav	1,0 %	9,5 %
New Zealand	Lav	1 %	71,5 %
Irland	Lav	0,9 %	0,01 %
Finland	Lav	0,9 %	-
Danmark	Lav	0,7 %	-
Ungarn	Lav	0,7 %	-
Polen	Lav	0,5 %	-
Romania	Lav	0,5 %	-

Økende bekymringer rundt biologisk mangfold og naturrisiko

Ivaretagelsen av naturen har kommet høyere opp på den globale bærekraftsagendaen det siste året. Forringelse av naturens økosystemer og tap av artsmangfold kan få svært store negative konsekvenser. Vinmonopolet er en del av jordbrukssektoren, og vi påvirker naturmangfoldet og økosystemene i de områdene hvor råvarene til produktene våre dyrkes og produseres.

Råvareproduksjonen er avhengig av biologisk mangfold og et sunt jordsmonn. Jordbruk truer det biologiske mangfoldet gjennom monokultur, intensiv arealbruk, luft-, jord- og vannforurensning, arealendringer, avskoging, gjødsling, sprøytemidler og jorderosjon m.m.

I eierskapsmeldingen er det klare føringer på at statlig eide selskaper skal prioritere arbeid for å redusere sin egen negative påvirkning og øke den positive påvirkningen på naturmangfold og økosystemer og rapportere om måloppnåelse. Vi har ikke kommet dit at vi er i stand til å rapportere på måloppnåelsen ennå, men dette vil bli vektlagt i tiden som kommer.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over land som står for mer enn 0,3 prosent av litersalget av svakvin, og graden av biodiversitetsrisiko de er utsatt for (kilde: Sedex). Som tabellene for vann- og biodiversitetsrisiko viser, har land som Chile og Argentina svært høye andeler sertifisert produksjon. I den andre enden finner vi land som Libanon og Spania, som også er utsatt for risiko, men som har ikke den samme dekningen.

Vi erkjenner at sertifiseringer ikke er en perfekt løsning for å håndtere påvirkning og risiko. I 2024 skal vi gjennomføre en naturrisikoanalyse som vil gi et tydeligere bilde på hvor biodiversitetsrisikoen i verdikjeden er størst. Denne analysen vil danne utgangspunkt for hvordan vi kan jobbe mer med risikoen i verdikjeden.

LAND	RISIKONIVÅ	ANDEL AV LITERSALG SVAKVIN	ANDEL AV LANDETS SALGSVOLUM AV SVAKVIN SOM HAR EN MILJØSERTIFISERING *
Libanon	Svært høy	0,5 %	-
Spania	Høy	9,9 %	23 %
Chile	Høy	7,4 %	96 %
USA	Høy	5,9 %	5 %
Portugal	Høy	5,0 %	3 %
Sør-Afrika	Høy	1,9 %	45 %
Argentina	Høy	1,2 %	35 %
Italia	Moderat	26,1 %	30 %
Frankrike	Moderat	21,4 %	19 %
Tyskland	Moderat	9,0 %	13 %
Australia	Moderat	5,9 %	1 %
Østerrike	Moderat	1,3 %	67 %
New Zealand	Moderat	1,2 %	72 %
Ungarn	Moderat	0,9 %	-
Romania	Moderat	0,6 %	-
Norge	Moderat	0,5 %	-
Sverige	Moderat	0,3 %	-

* Sertifisert økologisk, biodynamisk eller inngår i miljøsertifisert produksjon

BÆREKRAFTIG FORBRUKERADFERD

Enkle, mer bærekraftige valg på polet

Vi skal gjøre det enkelt å ta mer bærekraftige valg på Vinmonopolet. For å få til dette er det to faktorer som er viktige – at det finnes et bredt utvalg av mer bærekraftige produkter, og at kundene blir gjort oppmerksomme på og får informasjon om mer bærekraftige valg.

VÅR FREMGANGSMÅTE

Fra vesentlighetsanalysen

Vi ønsker å legge til rette for at kundene kan ta mer bærekraftige valg når de handler hos oss. Derfor jobber vi for å sikre god opplæring av egne ansatte om bærekraft, kommunisere tydelig i kanalene våre og ha et relevant utvalg av produkter med bærekraftselementer i sortimentet vårt.

Mål

Vi skal gjøre det enkelt og relevant å velge mer bærekraftig hver gang.

KPI 1:

Andel av sortimentet som er merket med et bærekraftselement

MÅL 2030

75 %

RESULTAT 2023

26 %

I løpet av 2024 skal vi også utvikle baseline og fastsette mål og ønskede resultater og benytte opinionsundersøkelser til å finne ut om kundene er enige i at det er enkelt å ta bærekraftige valg når de handler på Vinmonopolet.

Produktutvalg

Vinmonopolets innkjøpsprosess er omfattende og grundig, og målet er at vi til enhver tid skal ha et produktutvalg som møter etterspørselen i Norge. Utvalget er dynamisk med lansering av nye produkter seks ganger i året. Produkter som ikke selger tilstrekkelig, går ut av sortimentet etter et år. Det betyr at etterspørsel etter produkter med bærekraftselementer er avgjørende for Vinmonopolets produktportefølje, og hva kundene kjøper er med på å bestemme hvilke produkter utvalget vårt består av. Vi søker dessuten å sikre et godt og bredt utvalg av bærekraftige produkter ved å stille krav til at alle nye produkter vi lanserer, skal ha bærekraftselementer.

Merking

Vinmonopolets merking skal gjøre det enklere å handle bærekraftig på polet. Våre fem bærekraftssymboler dekker ulike bærekraftselementer: klimasmart emballasje, miljøsertifisert produksjon, økologisk, biodynamisk og sertifisert etisk. Symbolene er plassert på butikkhyllen sammen med annen informasjon om produktet. I nettbutikken er produkter med minst et bærekraftssymbol merket med grønn trekant.

I 2023 fikk vi på plass en ny KPI som gir informasjon om bærekraftsmerking i sortimentet, både på produkter som er lansert av Vinmonopolet (basisutvalget), og i øvrige utvalg (som det store bestillingsutvalget). Vi er fornøyde med at antall produkter med bærekraftselementer i basisutvalget økte i 2023 sammenlignet med 2022, det vil si i alle kategorier utenom sertifisert etisk.

PRODUKTER I VINMONOPOLETS UTVALG*				
BÆREKRAFTELEMENT	BASISUTVALGET		MERKET SORTIMENT**	
	ANTALL	ANDEL	ANTALL	ANDEL
Klimasmart emballasje	627	39 %	4274	13 %
Miljøsertifisert produksjon	156	10 %	878	3 %
Sertifisert etisk	13	1 %	47	0,1 %
Økologisk	163	10 %	4072	13 %
Biodynamisk	12	1 %	896	3 %
Produkter med ett eller flere bærekraftselementer	777	49 %	8332	26 %
TOTALT ANTALL PRODUKTER	1596		31 889	

*Tallene viser tilgjengelig sortiment 24. januar 24.

** Merket sortiment består av basisutvalget, partiutvalget, testutvalget, bestillingsutvalget og tilleggsutvalget (spesialutvalg og spesialbestillinger er ikke merket og derfor utelatt).

Utvalg av varer med bærekraftselement

For å ivareta utvalget av produkter på klimasmart emballasje har vi tatt flere grep. Vi stiller krav til at alle nye lanseringer på stille vin under 200 kroner skal være tappet på klimasmart emballasje. Når det gjelder flere av lanseringene, stiller vi også krav om PET, pouch og/eller Bag-in-Box. Lanseringsplanen spesifiserer også krav til miljøsertifisert produksjon, det vil si produkter som er produsert i henhold til strenge miljøkrav.

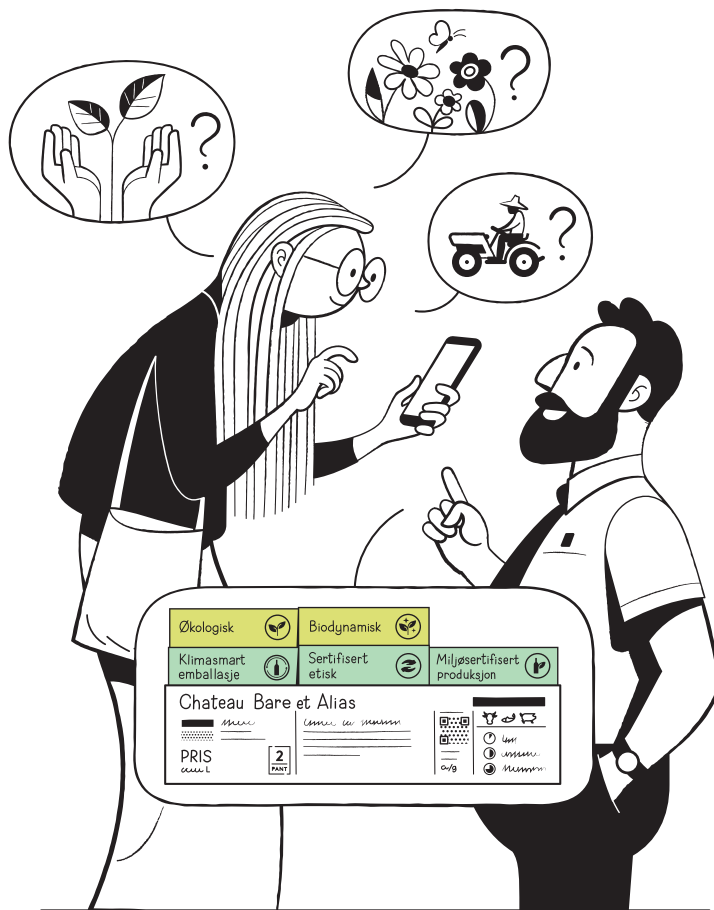
Vi oppfordrer alltid leverandørene til å levere produkter i klimasmart forpakning, og vi ber om at de merker produktene i henhold til den nordiske merkeordningen for avfallssortering der det er mulig. Vi jobber fortsatt med å utrede mulighetene for å stille krav til at alle produktene i det eksisterende sortimentet skal være tappet på klimasmart emballasje, og vi har hatt et krav om at all stille vin under 250 kroner skal være på klimasmart emballasje fra og med 1. januar 2026, ute på høring.

I mai 2023 arrangerte vi en åpen dag med grossister til Vinmonopolet. Hensikten var å diskutere bærekraft med vekt på klimasmart emballasje med ulike aktører i bransjen for å forberede dem på kommende krav og for å starte dialogen rundt klimasmart emballasje. Dette er noe vi vil jobbe mer med fremover.

Hva er et bærekraftig produkt?

Ingen produkter på Vinmonopolet er hundre prosent bærekraftige. Et produkt kan imidlertid ha ett eller flere bærekraftige elementer. Vinmonopolets fem symboler for bærekraft er plassert på butikkhyllene eller finnes som en grønn trekant på vinmonopolet.no.

<p>Sertifisert etisk </p> <p>Tilfredsstill ekstra strenge krav om etisk produksjon. Se sertifiseringsmerke på produktet.</p>	<p>Klimasmart emballasje </p> <p>Emballasjevekt har mest å si for produktets klimafotavtrykk. Lettete glassflasker, aluminium, papp og plast er alle lette og dermed klimasmarte valg.</p>
<p>Miljøsertifisert produksjon </p> <p>Produsert i henhold til strenge klima- og miljøkrav. Kontrollert av uavhengig tredjepart.</p>	<p>Biodynamisk </p> <p>Økologisk sertifisert, og følger i tillegg bestemte regler for bruk av naturlige preparater. Gårdsdriften ses i et helhetlig perspektiv i tråd med naturens premiser. Sertifisert av godkjent kontrollinstans, se merke på produktet.</p>
<p>Økologisk </p> <p>Produsert uten kjemiske sprøytemidler eller kunstgjødsel. Sertifisert av godkjent kontrollinstans, se merke på produktet.</p>	

Bærekraftssymbolenes betydning og hvordan vi unngår grønnvasking, er nærmere beskrevet på vinmonopolet.no.

Bærekraft i kundemøtet

Vi jobber for at Vinmonopolets medarbeidere i større grad skal legge vekt på bærekraft i møtet med kunden. I mai samlet vi alle butikksjefene til to dagers bærekraftssamling for å skape økt engasjement, kunnskap og bevissthet om bærekraftsarbeidet. Vinmonopolets butikkmedarbeidere er viktige ressurser i arbeidet med å nå målet om å være en foregangsvirksomhet når det gjelder bærekraft, og det er avgjørende å få alle med på laget. Til samlingen ble det også laget nytt opplæringsmaterieill.

Fra 2024 vil bærekraft i kundemøtet følges opp gjennom såkalte mystery shoppers, som skal bidra til at vi får en bedre forståelse av hvordan kundene opplever kontakten med oss. Mystery shoppers er kort sagt personer som skal opptre som vanlige kunder i butikkene våre og gi en vurdering av hvordan de opplevde kundemøtet i hver enkelt butikk. Vi er spesielt opptatt av å finne ut om de ansatte fanger opp kundens interesse for bærekraft, og om våre medarbeidere anbefaler produkter med bærekraftssymboler.

I hvert distrikt har vi utnevnt en medarbeider som er spesielt dedikert til bærekraft, og som har ansvar for å følge opp tiltak og hjelpe kollegaer i distriktet med bærekraftsarbeidet. I 2023 har de bidratt til å utarbeide nytt opplæringsmaterieill og hjulpet til med utrulling av opplæringsplanen.

Bærekraft i kommunikasjonsarbeidet

Undersøkelser viser at forbrukerne både trenger og ønsker mer informasjon om hvordan de kan ta mer bærekraftige valg i hverdagen. Dessverre viser også våre undersøkelser at kun et mindretall for eksempel vurderer klimagassutslipp når de velger et produkt på Vinmonopolet. Derfor er det viktig for oss å formidle hvordan folk kan ta mer bærekraftige valg når de handler hos oss. Dette er også viktig fordi Vinmonopolets produktutvalg er styrt av kundenes etterspørsel. Dersom et produkt ikke selger tilstrekkelig, forsvinner det ut av sortimentet etter et år. Det gir dermed en snøballeffekt: Økt salg av produkter med bærekraftselementer fører til økt utvalg av produkter med bærekraftselementer.

Vinmonopolet er omfattet av alkoholreklameforbudet, og det innebærer at handlingsrommet for massekommunikasjon er begrenset, spesielt i sosiale medier. De viktigste kommunikasjonskanalene våre er butikkene våre. I tillegg benytter vi vinmonopolet.no, kundemagasinet Vinbladet og i noen grad media til å nå ut med informasjon om mer bærekraftige valg på polet.

I 2023 gjennomførte vi en kampanje med mål om å få flere kunder til å velge produkter på klimasmart emballasje. Et sentralt virkemiddel var en uformell oppfordring til kundene om å gjette vekten på tre ulike produkter som var utstilt i butikken: en tung glassflaske, en lett glassflaske og en plastflaske. Med denne aktiviteten ønsket vi å synliggjøre emballasjevektens betydning for klimagassutslippene. Vi ønsket å avkrefte myten om at tunge flasker automatisk betyr høyere kvalitet. Aktiviteten var frivillig å gjennomføre for butikkene våre, og vi er derfor svært fornøyde med at over en tredjedel valgte å gjøre dette. Interne informasjons- og opplæringstiltak ble gjennomført parallelt, og i tillegg oppnådde vi om lag ti lokale medieoppslag. To poster i sosiale medier fikk god spredning, og i tillegg benyttet vi vinmonopolet.no som informasjonskanal.

Vi ønsker å få forbruket av plastposer ned og har lagt vekt på dette i flere kommunikasjonsiltak. Blant annet har vi laget en intern film for å vise frem de butikkene som har lavest poseforbruk, og gi tips til andre butikker. Filmen ble svært godt mottatt av målgruppen, og kommunikasjonsiltaket hadde god effekt.

DEL 3

Årsregnskap og styret beretning

Årsberetning

Styret

Årsregnskap

Noter

Revisors beretning

Årsberetning 2023

Vinmonopolet er samfunnets viktigste virkemiddel for å sikre ansvarlig salg av alkohol. Selskapet har enerett til salg av brennevin, vin og sterkøl til forbruker og er et heleid statlig aksjeselskap underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Statens mål som eier er å sikre at omsetning av alkoholholdig drikk over 4,7 volumprosent alkohol skjer i kontrollerte former slik at skadevirkningene av alkohol for den enkelte og for samfunnet begrenses. Gjennom ansvarlig salg og begrenset, men likeverdig tilgjengelighet, bidrar Vinmonopolet til at alkoholkonsumet i Norge er lavere enn det ellers ville vært. Vinmonopolet har 348 butikker over hele landet.

Regnskap

Vinmonopolet hadde i 2023 salgsinntekter på 18 706 millioner kroner eksklusive mva, hvorav 8 753 millioner kroner utgjør alkoholavgift. Salgsinntektene gikk opp med 267 millioner kroner fra 2022. Salgsinntektene i 2020 og 2021 var i stor grad preget av koronasituasjonen, med lite grensehandel og taxfreesalg, samt mindre restaurant og hotellbesøk. I 2022 og 2023 har vi sett en normalisering av omsetningen, men omsetningen i liter i 2023 var fortsatt 15,5 prosent høyere enn 2019. Årsaken er at grense- og tax-freehandelen ikke er tilbake på nivået før pandemien.

Driftsresultatet ble 308 millioner kroner, noe som er 20 millioner høyere enn i 2022. Resultat før skatt ble 392 millioner kroner, 66 millioner kroner høyere enn i 2022. Resultatforbedringen skyldes økte salgsinntekter og høyere finansinntekter. Statens overskuddsandel er for 2023 vedtatt å være 50 prosent av resultat etter skatt. I henhold til lov om Aktieselskapet Vinmonopolet (Vinmonopolloven) utbetales i tillegg et aksjeutbytte til eierne med 2 500 kroner. Til sammen utgjør dette 152 millioner kroner. Resterende 152 millioner kroner overføres til annen egenkapital.

Pr 31.12.2023 var samlet beholdning av kontanter, bankinnskudd og finansielle plasseringer 2 790 millioner kroner, mot 2 853 millioner kroner ved forrige årsskifte. Likviditeten er normalt høy ved årsskiftet på grunn av høy omsetning i desember, hvor en stor andel av innkjøpene betales etter årsskiftet. Vinmonopolets likvide midler er hovedsakelig plassert i en konsernkontoordning med flytende rente. Av dette er 376 millioner kroner plassert i obligasjoner og sertifikater innenfor stats, kommune og finanssektoren.

Totalkapitalen i selskapet utgjorde 4 694 millioner kroner per 31.12.2023. Bokført egenkapital var 896 millioner kroner, tilsvarende en egenkapitalandel på 19,1 prosent. Til sammenligning var egenkapitalen per 31.12.2022 på 889 millioner kroner, noe som ga en egenkapitalandel på 18,7 prosent.

Kontantstrøm fra drift fratrukket utbetalt overskuddsandel var 4 millioner kroner i 2023. Avviket mellom kontantstrøm fra drift og driftsresultatet skyldes i hovedsak endring i leverandørgjeld og pensjon, samt utbetalt overskuddsandel til staten. Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter var minus 68 millioner kroner.

Total renterisiko for Vinmonopolet anses for liten med bakgrunn av at selskapet ikke har rentebærende gjeld. Vinmonopolet er i begrenset grad direkte eksponert for valutarisiko, da salg og innkjøp i all hovedsak gjøres i norske kroner. Vinmonopolet har god likviditet og følger opp likviditetssituasjonen løpende og anser at det er begrenset eksponering mot likviditetsrisiko. Selskapet har i hovedsak ikke kredittsalg og har derfor ikke kredittisiko i vesentlig grad. Selskapets markedsrisiko knyttet til tax-free, svenskehandel og HORECA. Selskapets klimarisiko er i stor grad knyttet til ekstremvær og andre fysiske klimaendringer som vil kunne påvirke produksjonen av vin i forskjellige områder i verden, noe som vil kunne medføre behov for å tilpasse sortimentet. Det er utarbeidet en egen klimarapport med en grundig analyse av økonomiske og andre konsekvenser av mulige klimaendringer. Klimarisiko er vurdert å ikke ha vesentlig påvirkning på selskapets balanseførte verdier per 31.12.2023.

Styret følger selskapets drift løpende gjennom året med vekt på måloppnåelse, effektiv drift, forsvarlig likviditet og soliditet. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettvisende bilde av resultatet for 2023 og selskapets finansielle situasjon den 31.12.2023. Selskapet er i en sunn økonomisk og finansiell stilling. Styret anser at vilkårene for fortsatt drift er til stede, og regnskapet er avlagt under denne forutsetning.

Utøvelse av samfunnsoppdraget

Vinmonopolordningen sikrer at salget skjer uten privatøkonomiske interesser. Fordelene med Vinmonopolet kommer blant annet til uttrykk gjennom fravær av kjøpepress, ansvarlig salg gjennom effektiv kontroll av alder og avvisning av berusede personer, holdningsskapende tiltak, etisk atferd og effektiv drift. Med et begrenset antall butikker og søkelys på ansvarlig salg bidrar Vinmonopolet til å begrense skadevirkningene av alkohol i Norge.

Aldersgrense for kjøp av alkoholholdige drikkevarer er regulert av alkoholloven og er fastsatt til 18 år for alkoholholdig drikk under 22 prosent og 20 år for alkoholholdig drikk over 22 prosent. Alle kunder under 25 år blir bedt om å vise legitimasjon uoppfordret. Dette gjelder både ved kjøp i en av Vinmonopolets butikker og ved utlevering av varer som er bestilt gjennom nettbutikk eller kundesenter.

Gjennom registrering i kassen og gjennom «mystery shoppers» måles det ansvarlige salget. Totalt ble rundt 4,3 millioner kunder kontrollert for alder i 2023. Det tilsvarte 11 prosent av de over 39 millioner kundemøtene i fjor. Styret er positive til den høye oppmerksomheten ansvarlig salg har i butikkene våre. Resultatene av «mystery shoppers» endte på 95,9 prosent mot en målsetting for året på 95 prosent.

Kontroll av utlevering av varer på dør ga et resultat på 83,5. Utlevering per post ga resultatet 78,1. Vi er i tett dialog med Posten og Bring når det gjelder oppfølging av avvik og pålegger dem å iverksette tiltak for å forbedre tjenesten slik at de leverer som forventet.

Det ble utviklet en ny langingskampanje for å støtte opp om arbeidet med ansvarlig salg i butikk. Samtidig ble alderskontrollkampanjen fra 2022 relansert.

Alkoholfrie produkter er en viktig del av sortimentet og omsetningen vår. I fjor passerte vi for første gang 1 millioner liter solgte alkoholfrie produkter. Omsetningen havnet til sist på 1,1 millioner liter, en økning på 20 prosent fra året før.

Foretaksstyring

Vinmonopolet er 100 % eid av staten ved Helse- og omsorgsdepartementet. Vinmonopolet følger den til enhver tid gjeldende norske anbefaling for eierstyring og selskapsledelse så langt det passer. Redegjørelse for selskapets eierstyring og selskapsledelse er gjengitt i sin helhet på selskapets nettsider.

Butikketableringer

Vinmonopolet sikrer mest mulig lik tilgjengelighet av sine produkter og tjenester over hele landet innenfor fastsatte alkoholpolitiske og bedriftsøkonomiske rammer. Totalt ble det åpnet fire nye butikker i 2023, og Vinmonopolet hadde 348 butikker ved utgangen av året.

Innenfor gjeldende regelverk skal Vinmonopolet også sikre kundene god og lik tilgang til Vinmonopolets produkter og tjenester gjennom mulighet for handel både via telefon og nett. I 2023 var 2,8 prosent av salgsvolumet fra nett, en økning på 0,2 prosentpoeng fra året før.

Arbeidsmiljø

Ved utgangen av 2023 arbeidet 2031 fast ansatte i Vinmonopolet, som utgjorde 1244 årsverk. I tillegg har vi 1342 ekstrahjelper.

Av andelen faste ansatte er 66 prosent deltidsansatte, mens 34 prosent jobber heltid. Vinmonopolet arbeider for å fremme en heltidskultur i selskapet, og har et mål for Vinmonopolet at medarbeiderne skal ha kontraktstørrelser som i størst mulig grad er i tråd med medarbeiders ønsker, balansert mot eiers forventning om effektiv drift. Ujevn kundestrøm er hovedårsak til at Vinmonopolet har mange som arbeider deltid. Vinmonopolet har nedsatt et eget partssammensatt utvalg deltid (PUD) som jobber med hvordan vi kan øke størrelsen på deltidskontrakter kombinert med opprettholdelse av effektiv drift. I 2023 ble det gjennomført en større kartlegging og flere av de som jobber deltid har uttrykt ønske om å øke størrelsen på deltidskontraktene. PUD tester og piloterer ulike løsninger for å øke stillingsbrøker og redusere ufrivillig deltid.

Vinmonopolet ønsker å være en attraktiv og inkluderende arbeidsgiver med et nærvær på nivå med sammenlignbare virksomheter. Sykefraværet for 2023 var totalt 6,09 prosent mot 6,71 prosent i 2022. Vinmonopolet jobber aktivt med å redusere sykefraværet og øke nærværet. Selskapet ser av erfaring at et systematisk nærværarbeid har effekt.

Det har over flere år vært et ønske om at flere HMS-avvik skal bli registrert, slik at man i større grad kan identifisere trender og iverksette gode korrigerende og forebyggende tiltak. Det ble gitt opplæring i registrering av avvik til både butikksjefer og verneombud i første halvår, og det kan ha bidratt til at antallet registrerte HMS-avvik knyttet til uønskede hendelser økte med 55 prosent fra 2022 til 2023.

Inkludering og mangfold

Vinmonopolet har et mål om å oppnå en balansert sammensetning når det gjelder alder, kjønn, kjønnsidentitet, seksuell orientering samt kulturell bakgrunn. Det arbeides aktivt for å ansette mennesker med ulik bakgrunn og mulige ansatte skal vite at Vinmonopolet setter pris på mangfold.

Arbeidet med likestilling er en viktig del av selskapets personalpolitikk. Dette gjelder ved rekruttering, kompetanseutvikling, lønnspolitikk og arbeidsvilkår. Vinmonopolet ønsker en mest mulig jevn fordeling mellom kjønnene. Selskapet har tarifflønn som er kjønnsnøytral. Det er utarbeidet en egen redegjørelse for likestilling og diskriminering, som er tilgjengelig på selskapets nettsider.

Godtgjørelse ledende ansatte

Styret har fastsatt retningslinjer for lederlønn i selskapet i tråd med Statens retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel. Det er utarbeidet en egen lederlønnrapport som er tilgjengelig på Vinmonopolets nettside, samt at lønn til ledende ansatte og styrehonorar er oppgitt i note til årsregnskapet. Det er ikke tegnet en egen forsikring for styret og daglig leder i Vinmonopolet.

Personer med nedsatt funksjonsevne

Arbeid i Vinmonopolets butikker er tidvis fysisk krevende. Vinmonopolet jobber for å redusere antall ansatte som slutter grunnet full uførepensjon og ser viktigheten av at medarbeidere med særskilte behov skal kunne stå lenger i jobb, med nødvendig tilrettelegging.

Yrkesaktiviteter etter 50 år

Snaut 44 prosent av de ansatte i Vinmonopolet er over 50 år, og gjennomsnittlig ansettelsestid er lang. Så langt som mulig tilrettelegges arbeidsoppgaver for å sikre at arbeidstakere skal kunne stå i jobb. I tillegg oppfordres alle aldersgrupper til å søke stillinger i bedriften ved nyrekrutteringer.

Bærekraft

Vinmonopolet skal opptre ansvarlig i alle ledd og balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige forhold på en måte som bidrar til langsiktig verdiskaping. Selskapet skal også bidra til å oppnå FNs bærekraftsmål. Det innebærer blant annet å identifisere og håndtere risikoen selskapet påfører mennesker, samfunn og miljø.

En ny livssyklusanalyse som er gjennomført i 2023 viser at mer enn 90 prosent av våre totale utslipp er knyttet til produktene vi selger. Vinmonopolet jobber derfor systematisk med å få flere produkter over på lettere glassflasker, og volumprodukter over fra glass til mer klimasmarte emballasjetyper, aller helst med pant. I 2023 økte salget av enheter med pant med nesten 10 prosent.

I selskapets direkte virksomhet er det satt i gang et tverrfaglig arbeid med å etablere en klimaplan med konkrete klimatiltak og delmål frem mot 2030. Det er en utfordring som vil kreve mye av Vinmonopolet. Det jobbes aktivt med å redusere energibruk, sikre ombruk og gjenvinning av materialer og miljøplaner i våre butikker, bla. gjennom Miljøfyrtårnsertifiseringen.

Global oppvarming medfører hyppigere ekstremvær og andre fysiske klimaendringer, og tvinger fram en omstilling som påvirker alle verdikjeder og bransjer. Vinverden er ingen unntak. Spania, Australia og Italia er særlig negativt utsatt for fysiske klimaendringer, mens land som Tyskland, New Zealand og nordvestregionen i USA kan få økt mulighetsrom ved økte temperaturer. Vannforbruk og ivaretagelse av natur er andre problemstillinger som både produsenter, grossister og Vinmonopolet må jobbe videre med for å forstå konsekvensene av. Les mer om tiltak og risiko innen klima og miljø i kapitlet Smarte Miljø og klimaløsninger på side 41.

I 2023 fikk vi flere rapporter som viser at brudd på menneskerettigheter er en global utfordring som også forekommer i vinindustrien. Vi har tidligere fått en Oxfam-rapport som indikerte at det var høy risiko for brudd på menneskerettighetene i den italienske vinindustrien. Utover i 2023 fikk vi informasjon om utfordringer i Brasil og i vindistrikter som Bordeaux og Champagne i Frankrike. Og på tampen av året fikk vi første utkast til vår egen menneskerettighetsrapport fra Libanon – som stadfester at det også er utfordringer knyttet til menneskerettigheter i den libanesiske vinindustrien. I Vinmonopolets redegjørelse for aktsomhetsvurderinger som ligger tilgjengelig på nett, kan man lese mer om risiko, tiltak gjennomført og resultater for 2023.

Gjennom året har Vinmonopolet hatt særlig fokus på å implementere ny Code of Conduct i leverandørkjeden og å bygge produsenter og grossisters kompetanse om menneskerettigheter. Vinmonopolet la også til rette for anskaffelse av et sporbarhets- og oppfølgingssystem, som vil være et viktig virkemiddel for både Vinmonopolet og grossistene i arbeidet med å innhente informasjon om sporbarhet og risikoforhold i leverandørkjeden.

Vinmonopolordningen har en iboende risiko for korrupsjon, og har etablert mekanismer for å hindre at leverandører påvirker innkjøp. Vinmonopolet behandlet ingen saker om brudd på de etiske retningslinjene i 2023. Les mer om Gode mekanismer hindrer uønsket påvirkning på s. 32.

Framtidsutsikter

Styret retter oppmerksomheten mot utvikling av selskapet for framtiden gjennom ny strategi for selskapet, og som setter mål for Vinmonopolets virke den kommende tiden.

Kundemøtet, gjennom faghandel i verdensklasse, bærekraft, ved en foregangsvirksomhet på området, samt ansatte, gjennom økt trivsel, er tre hovedområder som styret spesielt retter oppmerksomheten mot.

Styret vil også ha stor oppmerksomhet rettet mot digitaliseringen av samfunnet, med KI og nye digitale løsninger, som ikke minst er knyttet til vårt samfunnsoppdrag vil være viktige.

Styret er opptatt av å ta vare på de mange positive sidene ved Vinmonopolet som arbeidsplass og ønsker å takke alle ansatte som bidrar til Vinmonopolets gode resultater gjennom sin dyktighet i det daglige arbeidet.

ANSATTE		
	2023	2022
Antall ansatte, totalt	2031	2014
Antall ansatte butikk	1836	1821
Antall ansatte kjedekontor	195	193
Antall årsverk	1244	1236
Endring i årsverk fra året før	8	63
Heltid	689	668
Deltid	1342	1346

SYKEFRAVÆR		
	2023	2022
Totalt sykefravær	6,09	6,71
Egenmeldt fravær	1,50	2,23
Legemeldt fravær	4,59	4,48

LIKESTILLING (KJØNNSFORDELING I PROSENT)				
	2023		2022	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Heltid	54	46	54	46
Deltid	70	30	71	29
Butikksjefer	59	41	58	42
Alle ledere	58	42	57	43
Ledergruppe	67	33	29	71
Styret	44	56	44	56
Totalt i Vinmonopolet	64	36	65	35

BUTIKKETABLERINGER

	2023	2022
Antall butikker	348	344
Antall nye butikker	4	5
Kommuner med Vinmonopol	233	231
Prosentvis andel av befolkningen som bor i en kommune med Vinmonopol eller nærmere enn 30 km til nærmeste vinmonopolbutikk	97,9	97,8

Oslo, 11. april 2024

Åsne Havnelid
styreleder

Sverre Helno
nestleder

Trine Marit Stensen
styremedlem

Solveig Løhaugen
styremedlem

Øyvind Winther
styremedlem

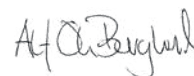
Lars Jacob Tynes Pedersen
styremedlem

Helge Storvik
styremedlem

Åse Engesæth
styremedlem

Alf Ole Berglund
styremedlem

Elisabeth Hunter
adm. direktør

Styret

Styreleder Åsne Havelid

Fødselsår: 1961

Stilling: Ulike styreverv

Bakgrunn: Adm.dir. Norsk Tipping, Generalsekretær Norges RødeKors, adm.dir. Ski-VM 2011, vice president SAS Cabin operation, nestleder Olympiatoppen, rektor Norges Toppidrettsgymnas

Utdanning: Diplomøkonom Handelsakademiet

Tillitsverv: Nestleder NRK, styreleder VM 2025, Spekters valgkomite

Nestleder Sverre Helno

Fødselsår: 1962

Stilling: Ulike styreverv

Bakgrunn: Innehatt rollen som CEO i ICA Norge, Gresvig Sport Divisjon, Gresvig Tekstil Divisjon, Umoe Restaurants AS, Møller Bil AS og Møller Bil AB, Bertel O'Steen Detalj AS

Utdanning: Siviløkonom Bedriftsøkonomisk Institutt 1988

Tillitsverv: Nestleder i Vinmonopolets styre, Styremedlem i NRG (PizzaHut) Sverige

Styremedlem Solveig Løhaugen

Fødselsår: 1965

Stilling: Advokat/partner i advokatfirma Wigemyr

Bakgrunn: Kemner, kommuneadvokat og assisterende rådmann i Kristiansand kommune

Utdanning: Cand.jur.

Tillitsverv: Styreleder i Agder Kollektivtrafikk AS og Handelshøyskolen på UiA

Styremedlem Trine Stensen

Fødselsår: 1964

Stilling: Generalsekretær i Blå Kors

Bakgrunn: Administrerende direktør Bokhandlerforeningen, Avdelingsleder Hjelp 24 NIMI, Daglig leder holdningskampanjen Av og til, Generalsekretær Norges KFUK speidere

Utdanning: Msc Coaching and development (ikke avsluttet) (Portsmouth), Diploma Coaching and development (Portsmouth), Prestasjonscoaching (HiL), Organisasjonspsykologi og ledelse (BI), Rusforebyggende strategier i off. og privat sektor (HiV)

Tillitsverv: Styreleder i Agder Kollektivtrafikk AS og Handelshøyskolen på UiA

Styremedlem Øyvind Winther

Fødselsår: 1964

Stilling: Adm. Direktør Apotek 1 Gruppen

Bakgrunn: Adm. Direktør Expert Nordic & Baltic, Executive Retail Director Europe, Phoenix Pharmahandel, Tyskland, Adm. Direktør Hakon Gruppen (RIMI/ICA)

Utdanning: Handelsøkonom Handelsakademiet, MBA Oslo

Tillitsverv: Nestleder Norges Apotekforening

Styremedlem Lars Jacob Tynes Pedersen

Fødselsår: 1979

Stilling: Professor ved Norges Handelshøyskole

Bakgrunn: Forskar, underviser og rådgir bedrifter innenfor tema som bærekraft, forretningsmodelldesign og strategisk innovasjon

Utdanning: Doktorgrad i økonomisk-administrative fag

Tillitsverv: Styremedlem i Nordic Circles AS, leder for flere store forskningsprosjekter på tvers av organisasjoner

Ansattrepresentant Helge Storvik

Fødselsår: 1954

Stilling: Butikksjef i Vinmonopolet Sogndal og leder for Funksjonærklubben i Vinmonopolet

Utdanning: UiB

Tillitsverv: Klubbleder FKV

Ansattrepresentant Alf Ole Berglund

Fødselsår: 1963

Stilling: Leder Akademikerforbundet i Vinmonopolet

Bakgrunn: Butikksjef Vinmonopolet Hammerfest

Utdanning: Bedriftsøkonomi Finnmark Distriktshøyskole, Forkurs Ingeniørhøgskole

Tillitsverv: Hammerfest Innendørs Golf

Ansattrepresentant Åse Engesaeth

Fødselsår: 1964

Stilling: Butikksjef Vinmonopolet Sotra og nestleder for Funksjonærklubben i Vinmonopolet Vest

Bakgrunn: Ekspeditør, Nestleder

Utdanning: Handelsskole, Bedriftsøkonomi Nks

Tillitsverv: Medlem av kommunestyret i Fjell kommune

Resultat

TALL I MILLIONER KRONER	NOTE	2023	2022
Driftsinntekter			
Salgsinntekter	2	18 706	18 439
Andre inntekter		20	18
SUM DRIFTSINTEKTER		18 726	18 457
Driftskostnader			
Vareforbruk		16 323	16 098
Lønnskostnad	3	1 482	1 472
Av- og nedskrivninger på varige driftsmidler	4	75	75
Andre driftskostnader	3	538	523
SUM DRIFTSKOSTNADER		18 418	18 168
DRIFTSRESULTAT		308	288
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	5,6	84	37
SUM FINANSRESULTAT		84	37
RESULTAT FØR SKATT		392	326
Skattekostnad	7	89	72
ÅRETS RESULTAT	8	304	254
Avsatt til			
Til overskuddsandel og utbytte		152	127
Til annen egenkapital		152	127
SUM		304	254

Balanse

TALL I MILLIONER KRONER	NOTE	2023	2022
Eiendeler			
Lisenser og programvare	4	51	46
Utsatt skattefordel	7	237	230
Varige driftsmidler	4	218	233
Obligasjoner og aksjer	9	1	1
ANLEGGSMIDLER		508	510
Lager av varer og annen beholdning	10	1 237	1 296
Kundefordringer		81	29
Andre kortsiktige fordringer	11	79	65
Finansielle plasseringer	6	376	360
Kontanter, bankinnskudd	6,12	2 414	2 493
OMLØPSMIDLER		4 187	4 244
SUM EIENDELER		4 694	4 753

Balanse

TALL I MILLIONER KRONER	NOTE	2023	2022
Gjeld og egenkapital			
Innskutt kapital			
Aksjekapital		0	0
Opptjent kapital			
Annen egenkapital		896	889
EGENKAPITAL	8	896	889
Pensjonsforpliktelser	13	1 093	1 064
LANGSIKTIG GJELD		1 093	1 064
Leverandørgjeld		1 991	2 172
Betalbar skatt	7	55	60
Skyldig offentlige avgifter		256	191
Overskuddsandel og utbytte	8	152	127
Annen kortsiktig gjeld	14	251	251
KORTSIKTIG GJELD		2 705	2 801
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		4 694	4 753

Oslo, 11. april 2024

Åsne Havnelid
styreleder

Sverre Helno
nestleder

Trine Marit Stensen
styremedlem

Elisabeth Hunter
adm. direktør

Solveig Løhaugen
styremedlem

Øyvind Winther
styremedlem

Lars Jacob Tynes Pedersen
styremedlem

Helge Storvik
styremedlem

Åse Engesæth
styremedlem

Alf Ole Berglund
styremedlem

Kontantstrømoppstilling

TALL I MILLIONER KRONER	NOTE	2023	2022
Likvider tilført fra virksomheten			
Tilført fra årets virksomhet *)		125	-208
Endring leverandører		-180	-316
Endring i lager, debitorer		8	-1
Endring andre kortsiktige poster		51	-21
NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA VIRKSOMHETEN		4	-546
Likvider brukt på investeringer			
Investeringer i varige driftsmidler	4	-68	-66
Salg av varige driftsmidler			
NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA INVESTERINGER		-68	-66
Likvider fra finansiering			
Endring andre langsiktige fordringer		0	0
NETTO LIKVIDITETSENDRING FRA FINANSIERING		0	0
Netto endring i likvider gjennom året		-64	-612
Likvider 1.1		2 854	3 466
LIKVIDER 31.12		2 789	2 854
Spesifikasjon likvider 31.12			
Konter		70	58
Bankinnskudd		2 344	2 435
Finansielle plasseringer		376	360
FINANSIELLE PLASSERINGER		2 789	2 854
Resultat før Skatt		392	326
Tap ved avgang driftsmidler		2	0
Ordinære av- og nedskrivinger	4	75	75
Betalbar skatt (Vinmonopolavgift)	7	-60	-138
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger		-157	-69
Overskuddsandel		-127	-401
*) TILFØRT FRA ÅRETS VIRKSOMHET		125	-208

Noter

NOTE

1

Prinsippnote

1.0 Sammendrag av de viktigste regnskapsprinsippene

AS Vinmonopolet er underlagt Lov om Aktieselskapet Vinmonopolet (Vinmonopolloven) og avlegger årsregnskap i samsvar med regnskapsloven av 1998 og god regnskapsskikk i Norge.

1.1 Driftsinntekter

Salgsinntektene er presentert inklusive alle avgifter, fratrukket merverdiavgift. Inntekter fra salg av varer resultatføres når levering har funnet sted.

1.2 Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom verdifallet ikke forventes å være forbigående.

1.3 Varebeholdning og varefobruk

Varebeholdningens verdi blir beregnet etter prinsippet om glidende gjennomsnitt og fluktuere i takt med prisjusteringer. Vareforbruket i resultatregnskapet er fastsatt til verdien av varekjøp, justert for beholdningsendringer. Alkoholavgift inngår i vareforbruket.

1.4 Kundefordringer og andre fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap.

1.5 Kortsiktige investeringer

Finansielle investeringer klassifiseres som omløpsmidler. Kortsiktige investeringer (obligasjoner og sertifikater) som inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg, vurderes til markedsverdi. Obligasjoner og sertifikater som holdes til forfall vurderes til kostpris tillagt amortisert over- og underkurs.

1.6 Varige driftsmidler og immaterielle rettigheter

Balanseførte driftsmidler omfatter investeringer som gir kapasitetsøkning eller vesentlig kvalitetsbedring. Disse er oppført i balansen til kostpris redusert for ordinære avskrivninger og nedskrivninger. Programvare, enten den er kjøpt eller egenutviklet, er presentert på linjen for lisenser og programvare. Unntaket er operativsystemer ol. som leveres sammen med maskinvare. Behandlingen for øvrig er lik med varige driftsmidler. Investeringer i butikklokaler vurderes samlet i en portefølje ved vurdering av hvorvidt virkelig verdi er lavere enn bokført verdi. Driftsmidler som ikke er i bruk nedskrives til gjenvinnbart beløp.

Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet.

Tap ved salg av anleggsmidler er beregnet som differansen mellom salgssum og bokført verdi, og er presentert netto under øvrige driftskostnader. Gevinst ved salg av anleggsmidler er presentert under andre inntekter.

1.7 Skatt

utsatt skatt er beregnet med gjeldende skattesats på grunnlag av de midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, som eksisterer ved utgangen av regnskapsåret. Negative midlertidige forskjeller og positive midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres i samme periode er utlignet.

1.8 Pensjonsforpliktelser

Vinmonopolets ansatte er tilknyttet en ytelsesbasert pensjonsordning gjennom Statens Pensjonskasse (SPK). Selskapet har også avtalefestet førtidspensjon (AFP). Videre har selskapet en pensjonsavtale finansiert over drift knyttet til tidligere administrerende direktør.

Vinmonopolet følger Norsk Regnskapsstandard 6A som gir regnskapspliktige mulighet til å anvende rammeverket i International Accounting Standard 19 (IFRS).

Pensjonsordningen i SPK er ikke fondsbasert. Det blir simulert en avkastning for pensjonsmidlene tilsvarende langsiktige statsobligasjoner (90 % av midlene) og Statens Pensjonsfond Utland (10 % av midlene). Utbetalingen av pensjonene er garantert av staten (Pensjonsloven §1).

Selskapets pensjonsforpliktelser beregnes som den diskonterte verdi av de fremtidige pensjonsytelser som anses påløpt på balansedagen. Det forutsettes at arbeidstakerne opparbeider sine pensjonsrettigheter lineært over den yrkesaktive perioden. Pensjonsmidlene er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelse i balansen. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad overfinansieringen kan utnyttes eller tilbakebetales. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer) føres direkte mot egenkapitalen. Effekten av planendringer føres mot resultatet. Periodens netto pensjonskostnad er inkludert i lønn og sosiale kostnader og består av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede pensjonsforpliktelsen, forventet avkastning av pensjonsmidlene, resultatført virkning av avvik mellom faktisk og forventet avkastning, samt periodisert arbeidsgiveravgift. Arbeidstakers andel av pensjonspremien er kommet til fradrag i netto pensjonskostnad.

Ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP), innebærer at ansatte kan gå av med pensjon ved fylte 62 år eller senere. Ved fylte 67 år går arbeidstaker over på normal pensjon. Det betales ordinær premie til ordningen i perioden. Den ordinære pensjonsforpliktelsen fra fylte 67 år kostnadsføres i perioden fram til antatt tidspunkt for førtidspensjonering (AFP). Ved beregning av AFP-forpliktelsene er det benyttet samme forutsetninger som for de ordinære pensjonsforpliktelsene, samt estimat for uttakstilbøyeligheter.

1.9 Leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning er forbundet med eierskapet, og ikke med leieavtalen, behandles som en operasjonell leieavtale og leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad i regnskapet. Vinmonopolet har ikke leieavtaler som anses å være finansielle.

1.10 Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bank og finansielle plasseringer.

1.11 Tilknyttet selskap

Investering i tilknyttede selskaper vurderes etter de generelle vurderingsregler (kostmetoden) i selskapsregnskapet.

NOTE

2

Salgsinntekter

FORDELING HOVEDVAREGRUPPER (TALL I 1000 KRONER)	2023	2022
Svakvin	12 200 733	11 897 788
Sterkvin	120 212	118 597
Brennevin	5 750 712	5 814 465
Øl	415 738	408 595
Alkoholfritt	97 535	77 493
Andre salgsvare	120 846	121 961
SUM	18 705 775	18 438 899

Alkoholavgifter utgjør 8 753,3 millioner kroner av salgsinntekter og varekostnader i 2023 (8 804,1 millioner kroner i 2022)

NOTE

3

Lønnskostnader og ytelser, godtgjørelse til lednede personer og revisor

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Lønn	1 160 892	1 133 492
Arbeidsgiveravgift	153 809	146 666
Pensjonskostnader inkl. arb.giv.avg.	144 867	146 501
Innleid arbeidskraft	5 086	8 109
Annen personalkostnader	17 782	37 134
SUM	1 482 436	1 471 903
Gjennomsnittlig antall årsverk	1 244	1 236
Antall fast ansatte pr. 31.12.	2 031	2 014
Herav:		
Heltidsansatte	689	668
Deltidsansatte	1 342	1 346

Ytelse til ledende personer

REGNSKAPSÅR (TALL I 1000 KRONER)	LØNN	PENSJONS- OPPTJENING	ANDRE YTELSER	SAMLET GODTGJØRELSE
Elisabeth Hunter, administrerende direktør¹⁾				
2023	2 980	381	241	3 602
2022	2 783	373	222	3 378
Bjørn-Egil Ekhaugen, Direktør økonomi				
2023	1 825	367	170	2 363
2022	1 715	396	165	2 276
Lars Thorenfeldt, Direktør strategi og digitalisering				
2023	1 754	340	166	2 260
2022	1 607	339	162	2 109
Stine Trygg-Hauger, Direktør Kjededrift og utvikling fra 27.03.23				
2023	1 770	348	132	2 250
2022				
Siri Holland, Direktør Strategisk stab fra 01.05.23				
2023	984	150	112	1 246
2022				
Simen Helly-Hansen, Direktør kategori og innkjøp 01.12.22 - 30.10.23				
2023	1 685	333	144	2 162
2022	170	25	13	208
Hege Aamotsmo, Direktør organisasjon og HR fra 01.11.22				
8,5	1 755	784	171	2 710
2022	426	191	38	655
Linda Frid Andresen, Direktør kjededrift og utvikling til 31.10.22				
2023				
2022	1 684	374	137	2 195
Elisabeth Ramstad, Direktør organisasjon og HR til 30.06.22				
2023				
2022	1 628	366	79	2 074
Geir Mosether, Direktør kategori og innkjøp til 31.03.2022				
2023				
2022	674	52	40	766
Joralf Sætran, Konst. direktør kjededrift og utvikling 01.11.22 - 26.03.23				
2023	372	76	45	493
2022	287	49	29	365
Rune Wikström-Johansen, Konst. direktør organisasjon og HR 01.07-31.10.22				
2023				
2022	369	64	57	489
Halvor Bing Lorentzen, direktør for samfunnsansvar og samfunnskontakt				
2022	1 607	320	163	2 091
2022	369	64	57	489

¹⁾ 2022 er endret på grunn av etterbetaling av manglende utbetalt lønn i 2022

Det er ikke gitt lån, forskuddsbetalinger eller sikkerhetsstillelser til ledende personer i Vinmonopolet.

Ved oppsigelse fra selskapets side har administrerende direktør i sin avtale rett til seks måneders etterlønn, utover lønn og ytelser i oppsigelsestiden på seks måneder.

Eventuell annen lønn i etterlønnperioden vil redusere etterlønnen. For ledende ansatte som ikke er øverste leder i virksomheten, kan det inngås avtaler om et rimelig sluttvederlag som får virkning dersom den ansatte ikke bestrider oppsigelsen. Slikt sluttvederlag skal følge Statens retningslinjer for lederlønn i selskaper med statlig eierandel.

Revisor (godtgjørelse til revisor er fordelt på følgende):

TALL I 1000 KRONER)	2023	2022
Lovpålagt revisjon	1 238	780
Andre attestasjonstjenester	288	136
Skatterådgivning	0	74
Annen bistand	336	53
SUM	1 862	1 043

Beløpene er eksklusiv merverdiavgift

NOTE

4

Anleggsnote

TALL I 1000 KRONER	LISENSER OG PROGRAMVARE	IT-UTSTYR/ KON-TORUTSTYR	TRANSPORT-MIDLER	INVENTAR	FORRETNINGS-BYGG
Anskaffelseskost 01.01.	233 788	116 328	3 308	677 036	13 046
Tilgang	24 446	4 565	179	26 283	0
Avgang	0	-252	-76	-14 865	0
ANSKAFFELSES-KOST 31.12.	258 234	120 642	3 411	688 855	13 046
Akkumulert avskrivning 01.01	187 970	95 016	1 998	518 429	9 786
Årets avskrivning	19 132	11 614	242	35 412	204
Avgang	0	-252	-76	-13 416	0
AKKUMULERT AVSKRIVNING 31.12	207 102	106 378	2 165	540 426	9 990
Bokført verdi 01.01.2023	45 818	21 312	1 309	158 607	3 260
BOKFØRT VERDI 31.12.2023	51 132	14 264	1 246	148 429	3 056

TALL I 1000 KRONER	LEIDE LOKALER	TOMTER	KUNST	TOTALT
Anskaffelseskost 01.01	210 819	4 119	1 136	1 259 581
Tilgang	11 810	0	0	67 684
Avgang	-5 882	0	0	-21 075
ANSKAFFELSESKOST 31.12.	216 747	4 119	1 136	1 306 190
Akkumulert avskrivning 01.01	167 596			980 796
Årets avskrivning	8 658			75 263
Avgang	-5 738			-19 482
AKKUMULERT AVSKRIVNING 31.12	170 517	4 119	1 136	1 036 578
Bokført verdi 01.01.2023	43 223	4 119	1 136	278 785
BOKFØRT VERDI 31.12.2023	46 230	4 119	1 136	269 612

Ordinære avskrivninger beregnes på bakgrunn av økonomisk levetid for driftsmidlene og fordeles lineært etter følgende satser:

Lisenser og programvare	20 %
EDB-utstyr/kontormaskiner	20 - 33,3 %
Transportmidler	20 %
Inventar	15 - 20 %
Forretningsbygg	1,5 - 5 %
Leide lokaler	10 %
Tomter	0 %
Kunst	0 %

NOTE

5

Finansposter

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Finansinntekter		
Avkastning obligasjoner og sertifikater	15 595	-4 364
Annen renteinntekt	69 048	41 652
Annen finansinntekt	73	39
SUM FINANSINTEKTER	84 717	37 326
Finanskostnader		
Annen rentekostnad	239	85
Annen finanskostnad	84	50
SUM FINANSKOSTNADER	323	135

NOTE

6

Finansielle plasseringer

Vinmonopolets finansielle plasseringer består av følgende:

TALL I 1000 KRONER	KOSTPRIS	MARKEDSVERDI	BOKFØRT VERDI
Høyrenteinnskudd	850 000	941 563	941 563
Obligasjoner og sertifikater	376 867	375 574	375 574
SUM	1 226 867	1 317 137	1 317 137

Investeringer i obligasjoner og sertifikater består av norske obligasjoner og sertifikater innenfor stats-, industri- og finanssektoren.

Plasseringene hadde ved utgangen av 2023 en kreditturasjon på 2,85 år. Faktisk netto avkastning fratrukket forvaltningshonorar har i 2023 vært 15,3 millioner kroner, ca 4,3 %.

Investeringene, som gjennomføres gjennom ekstern forvalter, inngår i en handelsportefølje med henblikk på videresalg og er vurdert til markedsverdi.

NOTE

7

Skatt

Midlertidige forskjeller som inngår i grunnlaget for utsatt skatt / utsatt skattefordel.

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Varige driftsmidler	20 291	28 022
Skattefunn	0	-20
Fordringer	-200	-300
Varelager	-2 500	-2 700
Pensjonsforpliktelser	-1 093 212	-1 063 766
Gevinst og tapskonto	2 849	3 562
Andre forskjeller	-5 887	-10 859
GRUNNLAG FOR UTSATT SKATT/SKATTEFORDEL I BALANSEN	-1 078 658	-1 046 061
Utsatt skatt / skattefordel i regnskapet	-237 305	-230 133

Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt		
Resultat før skattekostnad	392 220	325 594
Permanente forskjeller	-420	2 092
GRUNNLAG FOR ÅRETS SKATTEKOSTNAD	391 800	327 686
Endring i forskjeller som inngår i grunnlag for utsatt skatt/skattefordel	-142 006	-55 174
SKATTEPLIKTIG INNTEKT (GRUNNLAG FOR BETALBAR SKATT I BALANSEN)	249 794	272 512

Fordeling av skattekostnaden		
Sum betalbar skatt	54 995	59 953
Endring i utsatt skatt / skattefordel	31 241	12 138
For mye/for lite avsatt utsatt skatt tidligere år	2 389	0
SKATTEKOSTNAD (22 PROSENT AV GRUNNLAG FOR ÅRETS SKATTEKOSTNAD)	88 585	72 091

Avstemming av årets skattekostnad		
Regnskapsmessig resultat for skattekostnad	392 220	325 594
Beregnet skatt 22 %	86 288	71 631
Skattekostnad i resultatregnskapet	88 585	72 091
DIFFERANSE	-2 297	-460

Differanse består av følgende:		
22 % av permanente forskjeller	-92	460
For mye/for lite avsatt utsatt skatt tidligere år	2 389	0
DIFFERANSE	2 297	460

Betalbar skatt i balansen		
Betalbar skatt i skattekostnaden	54 955	59 953
BETALBAR SKATT I BALANSEN	54 955	59 953

NOTE

8

Egenkapital

TALL I 1000 KRONER	AKSJE-KAPITAL	ANNEN EGEN-KAPITAL	ESTIMATAVVIK PENSJONER	SUM
Egenkapital 31.12.2022	50	2 319 891	-1 431 259	888 682
Årets resultat		303 635		303 635
Årets endring estimatavvik			-144 660	-144 660
Overskuddsandel		-151 819		-151 819
EGENKAPITAL 31.12.2023	50	2 471 707	-1 575 919	895 838

NOTE

9

Langsiktige fordringer og aksjer

Langsiktige fordringer og aksjer er oppført til pålydende og består av:

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Obligasjons- og pantelån	283	283
Aksjer	327	327
SUM	610	610

Vinmonopolet eier 22,7 % i Sirkel Materialgjenvinning AS og Sirkel Glass AS. Sirkel Materialgjenvinning AS og Sirkel Glass AS har forretningsadressen Haslevangen 14 i Oslo. Selskapenes foreløpige regnskap for 2023 viser et resultat før skatt på henholdsvis 7,5 millioner kroner (Sirkel Materialgjenvinning AS) og 30,8 millioner kroner (Sirkel Glass AS). Sum egenkapital viser 152,1 millioner kroner for Sirkel Materialgjenvinning AS og 95,9 millioner kroner for Sirkel Glass AS.

NOTE
10

Varebeholdning

Langsiktige fordringer og aksjer er oppført til pålydende og består av:

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Varelager i butikk	1 226 319	1 277 988
Varelager fjernhandel	10 546	18 508
SUM VARELAGER	1 236 865	1 296 496
Ukurans	-2 500	-2 700

Vinmonopolets varebeholdning fordeles over 348 butikker samt ett eget lager som håndterer utsendelser for fjernhandelskanalen. Verdien av varebeholdningen vises i tabellen over.

NOTE
11

Andre kortsiktige fordringer

Andre kortsiktige fordringer er oppført til pålydende og består av:

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Forskuddsbetalte kostnader	68 427	63 306
Andre kortsiktige fordringer	10 823	1 196
SUM ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER	79 250	64 502

NOTE
12

Bankinnskudd

Innestående midler på skattetrekkkonto (bundne midler) er på kr. 49 539 591. Bankbeholdningen er plassert på konsernkontosystem i Sparebanken Midt-Norge.

NOTE
13

Pensjonsforpliktelse

Vinmonopolet har pensjonsordninger som omfatter i alt 2652 personer, en nedgang på 58 personer fra 2022. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Vinmonopolets pensjonsordninger er organisert gjennom Statens Pensjonskasse. I tillegg til den kollektive pensjonsordningen har tidligere administrerende direktør tilleggspensjon som finansieres over drift. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon. Ved beregning av årets netto pensjonskostnad legges foregående års forutsetninger til grunn. De aktuarmessige forutsetninger er basert på vanlige forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske forhold. Bankbeholdningen er plassert på konsernkontosystem i Sparebanken Midt-Norge.

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	118 158	123 764
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	93 580	59 273
Avkastning på pensjonsmidler	-69 786	-40 255
Resultatført estimatavvik	185	170
Risikopremie/administrasjon	3 087	3 081
Periodisert arbeidsgiveravgift	14 086	15 285
Medlemsandel trukket	-20 525	-19 890
NETTO PENSJONSKOSTNAD	138 786	141 429
Påløpte pensjonsforpliktelser (DBO) per 31.12.	-3 397 899	-3 171 918
Pensjonsmidler (til markedsverdi) per 31.12.	2 439 288	2 239 288
PÅLØPTE PENSJONSFORPLIKTELSE PR 31.12. EKSKL. AGA	-958 488	-932 630
Arbeidsgiveravgift	-134 764	-131 135
PÅLØPTE PENSJONSFORPLIKTELSE PR 31.12. INKL. AGA	-1 093 212	-1 063 766
NETTO BALANSEFØRT PENSJONSFORPLIKTELSE PR 31.12. INKL.AGA	-1 093 212	-1 063 766
Økonomiske forutsetninger		
Diskonteringsrente	3,10 %	3,00 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,10 %	3,00 %
Forventet lønnsvekst	3,50 %	3,50 %
Forventet G-regulering	3,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,80 %	2,60 %
Årlig uttakstilbøyelighet - AFP (62-67 år)	6,00 %	6,00 %
Frivillig avgang	6% under 50 år og 2% over 50 år	

NOTE

14

Annent kortsiktig gjeld

Annent kortsiktig gjeld inkluderer følgende:

TALL I 1000 KRONER	2023	2022
Gavekort	79 668	75 457
Uopptjent inntekt	4 766	4 509
Skyldig lønn og feriepenger	165 925	170 155
SUM ANNENT KORTSIKTIG GJELD	250 360	250 121

NOTE

15

Aksjekapital

Selskapets aksjekapital består av 100 aksjer à 500 kroner. Samtlige aksjer eies av Staten ved Helse og Omsorgsdepartementet.

NOTE

16

Overskuddsandel

Det er beregnet 50 prosent overskuddsandel av resultat etter skatt for 2023. Overskuddsandelen kommer i tillegg til lovpålagt utbytte på 2 500 kroner i henhold til Vinmonopolloven §4. Sum av utbytte og overskuddsandel er presentert som overskuddsandel i note 8.

NOTE

17

Leieforpliktelser

Selskapet har kontraktsfestede leieforpliktelser som medfører følgende utbetalinger de nærmeste årene:

TALL I 1000 KRONER	2027	2026	2025	2024
	195 877	201 444	202 871	200 844

Antall leieavtaler som er leie av butikklokaler er 343. Ved leie av butikklokaler er det vanlig å inngå 15 års kontrakter som er delt opp i 3 eller 4 leieperioder.

NOTE

18

Nordpolet

AS Vinmonopolet overtok 01.01.1999 driften av Nordpolet AS på Svalbard. Innskutt aksjekapital er 100 000 kroner. Nordpolets overskudd skal tilbakeføres til lokalsamfunnet på Svalbard gjennom Longyearbyen lokalstyre og konsolideres derfor ikke. Datterselskapet er vurdert til historisk kostnad i regnskapet til AS Vinmonopolet.

RESULTAT (TALL I 1000 KRONER)	2023	2022
Salgsinntekter	29 869	30 773
Vareforbruk	18 989	19 107
Ordinære avskrivninger	342	296
Andre driftskostnader	4 392	4 823
Driftsresultat	6 147	6 547
Finansposter	156	69
ÅRETS RESULTAT	6 303	6 616

BALANSE PER 31.12 (TALL I 1000 KRONER)	2023	2022
Anleggsmidler	889	1 231
Omløpsmidler	11 540	11 716
EIENDELER	12 430	12 947
Egenkapital	4 380	4 380
Kortsiktig gjeld	7 329	7 427
Langsiktig gjeld	720	1 140
GJELD OG EGENKAPITAL	12 430	12 947

NOTE

19

Hendelser etter balansedato

Det har etter balansedagen ikke inntruffet hendelser av vesentlig betydning for det avlagte årsregnskapet.

NOTE

20

Transaksjoner med nærstående parter

AS Vinmonopolet er et særlovsselskap heleiet av Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). HOD og andre virksomheter eiet helt eller delvis av HOD er definert som nærstående til AS Vinmonopolet. Det foreligger ingen vesentlige transaksjoner med HOD eller andre virksomheter eiet av HOD. Selskapet har transaksjoner med andre selskaper, helt eller delvis eiet av Staten gjennom andre departementer, som en naturlig del av selskapets drift. Alle transaksjoner prises til markedsmessige vilkår.

Kontrollkomiteens innstilling

Kontrollkomiteen har gjennomgått det avsluttede og reviderte årsoppgjør samt revisjonsberetningen. Kontrollkomiteen har ingen merknader til styrets forslag til disposisjon av overskuddet på kr. 304 mill. og anbefaler at bedriftsforsamlingen gir sin tilslutning til det fremlagte årsoppgjør for 2023.

Oslo, 4. april 2024
Øystein Østraat
Anders Anundsen
Gunhild Johansen

Bedriftsforsamlingens uttalelse

I samsvar med styrets vedtak av 11. april 2024 og kontrollkomiteens innstilling, anbefaler Bedriftsforsamlingen at regnskapet for 2023 fastsettes. Likeledes anbefaler Bedriftsforsamlingen at årsberetningen godkjennes.

Oslo, 25. april 2024

Revisors beretning

Til Helse- og omsorgsdepartementet

Uavhengig revisors beretning

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Aktieselskapet Vinmonopolet som består av balanse per 31. desember 2023, resultat og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og gir årsregnskapet et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen og annen øvrig informasjon som er publisert sammen med årsregnskapet. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker verken informasjonen i årsberetningen eller annen øvrig informasjon.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen og annen øvrig informasjon. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen, annen øvrig informasjon og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen og annen øvrig informasjon ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen eller annen øvrig informasjon fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

PricewaterhouseCoopers AS, Dronning Eufemias gate 71, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betyggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet. For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til: <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>

Oslo, 11. april 2024

PricewaterhouseCoopers AS

Marius Thorsrud
Statsautorisert revisor

Nøkkeltall

SALG I 1 000 LITER	2023	2022
Svakvin	77 491	78 805
Sterkvin	510	523
Brennevin	12 962	13 600
Øl	3 519	3 463
Alkoholritt	1 122	937
SUM	95 604	97 328

Inntekter og resultat (millioner kroner)		
Driftsinntekter	18 726	18 457
Driftsresultat	308	288
Resultat før skatt	392	326

Kapital		
Total kapital i millioner kroner	4 694	4 753
Egenkapital i millioner kroner	896	889
Egenkapital andel i prosent	19,1	18,7

Lønnsomhet		
Dekningsgrad ¹⁾	12,8	12,8
Resultatgrad ²⁾	2,1	1,8
Avkastning på sysselsatt kapital ³⁾	44,0	41,9

Likviditet		
Likviditetsgrad ⁴⁾	1,09	1,05

Personale		
Antall fast ansatte pr. 31.12.	2 031	2 014
Herav: Heltidsansatte	689	668
Deltidsansatte	1 342	1 346
Antall årsverk	1 244	1 236
Antall butikker pr. 31.12.	348	344

¹⁾ Salgsinntekter - varekost / salgsinntekter

²⁾ Resultat før skatt / salgsinntekter

³⁾ Resultat før finanskostnader / gjennomsnittlig gjeld og rentebærende gjeld

⁴⁾ Omløpsmidler - varelager / kortsiktig gjeld

DEL 4

Vedlegg

GRI-indeks

Strategiske KPI-er på bærekraft

Revisors uttalelse om bærekraft

Styrende dokumenter

Salget i 2023

GRI-indeks

INDIKATOR NUMMER	NAVN PÅ INDIKATOR	INFORMASJON OG REFERANSE 2023
GRI 2 - GENERELLE OPPLYSNINGER		
Generell informasjon om selskapet		
2-1	Detaljer om selskapet	<p>AS VINMONOPOLET Foretaksregisteret NO 817 209 882 MVA</p> <p>Statlig aksjeselskap underlagt Helse- og omsorgsdepartementet.</p> <p>Adresse kjedekontor: Dronning Eufemias gate 11 Postboks 6953, St. Olavs plass, 0130 OSLO</p>
2-2	Datterselskaper inkludert rapporteringen	<p>Vinmonopolet AS, Nordpolet og 348 butikker er inkludert i en integrert års- og bærekraftsrapport. Års- og bærekraftsrapporten er laget etter GRI Universal Standards.</p> <p>Det er mulig å lese mer om Eierstyring og selskapsledelse i AS Vinmonopolet her: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskapsledelse</p>
2-3	Ekstern verifisering av bærekraftsrapporten	<p>Års- og bærekraftsrapporten er for perioden 01.01.2023 - 31.12.2023 Rapporteringsperioden er den samme for finansiell rapportering og bærekraftsrapporteringen Publiseringsdato: 26.04.2024</p> <p>Kontaktpunkt: marte.stabbetorp@vinmonopolet.no</p>
2-4	Vesentlige endringer i tidligere rapporterte tall	<p>I 2023 har vi tatt i bruk en ny LCA som beregning av utslippsfaktorer i klimagassregnskapet. Samtlige endringer er tilbakeregnet til referanseåret 2018. Metoderapporten som tydeliggjør hvordan klimaregnskapet er beregnet er også oppdatert med ny LCA, denne er tilgjengelig på Vinmonopolets nettsider. Nordpolet på Svalbard er også tatt med i klimagassregnskapet for 2023.</p>
2-5	Ekstern verifisering av bærekraftsrapporten	<p>GRI-indeksen har blitt attestert av ekstern revisor siden 2019 iht ISAE 3000 og har blitt innarbeidet som en rutine siden. Styret signerer på års- og bærekraftsrapporten.</p> <p>PwC er uavhengig fra Vinmonopolet og avgir sin erklæring etter ISAE 3000 med moderat sikkerhet. PwC attesterer Vinmonopolets GRI-indeks, samt oversikt over strategiske KPIer 2023.</p> <p>Se PwC's rapport: Uavhengig uttalelse vedrørende Aktieselskapet Vinmonopolets rapportering av bærekraft, s. 94-95</p>
Aktiviteter og ansatte		
2-6	Aktiviteter, verdikjede og forretningsrelasjoner	<p>Sektor: Varehandel. Del av jordbrukssektoren. Vinmonopolets verdi- og leverandørkjede er beskrevet på s. 17 Våre samarbeidspartnere er beskrevet på s. 22 Det har ikke vært signifikante endringer i aktiviteter, verdikjede eller forretningsrelasjoner i 2023.</p>

2-7	Ansatte	<p>Tabell side 30 "Våre ansatte", kapittel God om inkluderende arbeidsplass. Vinmonopolet har definert Norge som "region", vi har ikke ansatte uten for Norge. Heltid- og deltidsansatte defineres som faste ansatte. Vinmonopolet har midlertidige ansatte i form av konsulenter, se GRI 2-8. "Non-guaranteed hours employees" er definert i Vinmonopolet som ekstrasjelpere.</p> <p>Tallene presentert er basert på antall ansatte. Vi har også regnet ut hva dette tilsvarer i årsverk på s. 28. Vinmonopolet bruker antall ansatte ved årsslutt som grunnlag i tabellene.</p> <p>Turnover beskrives på s. 30 under Likestilling og mangfold blant våre medarbeidere, kapittel God om inkluderende arbeidsplass</p>
2-8	Arbeidere som ikke er ansatte	<p>Utelatelse - informasjon utilgjengelig: Vi har ikke utarbeidet en oversikt over dette punktet. Dette er per i dag ikke inkludert i arbeidet med å hente frem tall for ansatte. Vi vurderer ikke dette som relevant for Vinmonopolet da det er veldig få personer som er leid inn (som f.eks. konsulenter). Ved innføringen av CSRD for regnskapsåret 2025 vil vi se på antall "non-employees" i egen arbeidsstyrke og metode for å samle data iht. ESRs S1-7.</p>
Styring		
2-9	Foretaksstyring - struktur og sammensetning	Organisasjonskart og Ledergruppe vises på s. 9
2-10	Nominasjon og valg av øverste styringsorgan	Eierstyring og selskaspleidelse i AS Vinmonopolet beskrives på våre nettsider: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskaspleidelse
2-11	Styreleders rolle i selskapet	Daglig leder er ikke representert i styret.
2-12	Konsernledelsens rolle i bærekraftsarbeidet	En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17 I Vinmonopolets oppdragsbrev står det at styret skal evaluere seg selv og at Helse og omsorgsdepartementet skal få tilsendt evalueringen. I tillegg bedriver Bedriftsforsamlinegn kontroll av styrets arbeid.
2-13	Delegering av ansvar i bærekraftsarbeidet	En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17
2-14	Styrets rolle i bærekraftsrapporteringen	Styret signerer Styrets beretning hvor det refereres til bærekraftsdelen av rapporten. De signerer også redegjørelsen for åpenhetsloven, samt selskapstrategien som inneholder mål på bærekraft. En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17
2-15	Interessekonflikter	Varslingskanal s. 33, kapittel God forretningsetikk Eierstyring og selskaspleidelse i AS Vinmonopolet: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskaspleidelse
2-16	Kommunikasjon av kritiske forhold til øverste ledelse"	Eierstyring og selskaspleidelse i AS Vinmonopolet: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskaspleidelse Varslingskanal, s. 33, Kapittel God forretningsetikk
2-17	Kommunikasjon av kritiske forhold til øverste ledelse	En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17
2-18	Evaluering av arbeidet til øverste ledelse	Styrende dokumenter, s. 98-99: Vinmonopolets oppdragsbrev Eierstyring og selskaspleidelse i AS Vinmonopolet: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskaspleidelse
2-19	Retningslinjer for godtgjørelser	Lederlønnrapport, offentliggjøres på Vinmonopolets nettsider

2-20	Prosess for å avklare godtgjørelser	Eierstyring og selskaspleidelse i AS Vinmonopolet: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskaspleidelse Styrende dokumenter s. 98-99: Oppdragsbrevet
2-21	Årlig kompensasjonsratio	Selskapets ansatte fikk et lønnstillegg på 5,4 % i 2023. For ansatte i ledende stillinger var lønnstillegget tilsvarende. Forholdet mellom årlige totale kompensasjon for organisasjonens best betalte person og median er 4,55. Se Lederlønnrapport som offentliggjøres på Vinmonopolets nettsider. Lederlønnrapport, offentliggjøres på Vinmonopolets nettsider Kompensasjonsratio er beregnet basert på følgende: Administrerende direktør: fastsatt årslønn uten tillegg og andre godtgjørelser Gjennomsnittlig lønn: gjennomsnitt av kjønn, stilling og årslønn for hele selskapet.
Strategi, retningslinjer og prosesser		
2-22	Strategisk retning bærekraft	Administrerende direktør har ordet s. 4 - 6 Vår strategi s. 10
2-23	Forpliktende retningslinjer	Våre styrende dokumenter s. 98-99: Code of Conduct, Arbeidsmiljøloven, Ethiske retningslinjer for ansatte i Vinmonopolet, Reglement for Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet og Vinmonopolets menneskerettighetspolicy er særlig relevante. Eierstyring og selskaspleidelse i AS Vinmonopolet: https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskaspleidelse
2-24	Forankring av retningslinjer	En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17 Styrende dokumenter s. 98-99: Code of Conduct og grossistavtalen og Reglement for Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet
2-25	Prosess for å gjenopprette negative konsekvenser	God forretningsetikk s. 32 og 34 Anstendig arbeid s. 35 Smarte miljø- og klimaløsninger s. 41 - 52 Våre samarbeidspartnere, s. 22. Vinmonopolets varslingskanal https://www.vinmonopolet.no/varslingskanal
2-25	Prosess for å gjenopprette negative konsekvenser	God forretningsetikk s. 32 og 34 Anstendig arbeid s. 35 Smarte miljø- og klimaløsninger s. 41 - 52 Våre samarbeidspartnere, s. 22. Vinmonopolets varslingskanal https://www.vinmonopolet.no/varslingskanal
2-26	Varslingskanaler	Det foreligger per nå ingen formalisert systematikk for evaluering av varslingskanalen.
2-27	Overholdelse av lover og regler	God forretningsetikk, s. 32 og 33
2-28	Medlemskap i organisasjoner	Våre samarbeidspartnere, s. 22.
Vinmonopolets interessenter		
2-29	Tilnærming til interessegrupper	Våre interessenter og interessentdialog, s. 20 og 21
2-30	Tariffavtaler	Alle ansatte er dekket av tariffavtaler og kollektive forhandlinger.

GRI 3 - VESENTLIGE TEMAER

3-1	Prosess for å definere våre vesentlig tema	En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17
3-2	Liste over vesentlig tema	En foregangsvirksomhet på bærekraft, s. 15 - 17 Vi har i 2023 gjort en endring i vesentlighetsanalysen ved å legge til ordet «mer» i temaet «Mer bærekraftig forbrukeradferd». Vi har gjort denne justeringen for å anerkjenne at ingen produkter på Vinmonopolet er hundre prosent bærekraftige, men at produkter kan imidlertid ha ett eller flere bærekraftige elementer.

Alkohol og samfunn: Begrense skadevirkningene av alkohol & Produktsikkerhet

3-3	Håndtering av vesentlige tema	a. Alkohol og samfunn, s. 23 - 27 b. Verdikjede: Vinmonopolet påvirker gjennom egne aktiviteter. c. Retningslinjer: Våre styrende dokumenter, s. 98-99. Særlig Monopolordningen, Alkoholloven og Ansvarlig salg i Vinmonopolet er relevante retningslinjer for dette temaet. d. Aktiviteter: Alkohol og samfunn, s. 23 - 27 e. Mål, indikatorer og evaluering: s. 23 (evaluering beskrives løpende gjennom teksten s. 24 - 27) f. Våre interessenter og interessentdialog, s. 20 og 21
416-1	Vurdering av helse- og sikkerhetsåvirkning fra våre varer og tjenester	Vinmonopolet måler dette i: 1) Antall eksplosjoner 2) Prosentandel varer reklamert Systematisk arbeid med produktkvalitet, s 24 og 25, kapittel Alkohol og samfunn
404-2	Brudd på regler og standarder for helse og sikkerhet for våre produkter og tjenester	Vinmonopolet måler dette i: 1) Rapporterte tilfeller av sykdom etter å ha drukket produkter kjøpt på Vinmonopolet 2) Rapporterte skader relatert til produkter med overtrykk Det har ikke vært noen rapporterte tilfeller av sykdom etter å ha drukket produkter kjøpt på Vinmonopolet eller rapporterte skader relatert til produkter med overtrykk i 2023.

God og inkluderende arbeidsplass

3-3	Håndtering av vesentlige tema	a. God forretningsetikk s. 32 og 33 b. Verdikjede: Vinmonopolet påvirker gjennom hele verdikjeden fra innkjøp, egne aktiviteter og ved salg av produkter c. Retningslinjer: Våre styrende dokumenter, s. 98-99. d. Aktiviteter: God forretningsetikk s. 32 og 33 e. Mål, indikatorer og evaluering: s. 32 (evaluering beskrives løpende gjennom teksten s. 32 og 33) f. Våre interessenter og interessentdialog, s. 20 og 21
404-1	Gjennomsnittlig antall timer organisert opplæring per år per ansatt	Kompetanseutvikling, s. 29., kapittel God og inkluderende arbeidsplass Utlatelse - informasjon utilgjengelig: Vi har ikke tallene fordelt på kjønn eller ansatt-kategori. Ved innføringen av CSRD for regnskapsåret 2025 vil vi se på fordelingen på kjønn iht. ESRS S1-13. Fordeling på ansattkategori er ikke videreført i ESRS og vi vurderer dette som ikke relevant.
404-2	Programmer for kompetanseutvikling og støtte til omstilling	Kompetanseutvikling s. 29, kapittel God og inkluderende arbeidsplass

405-1	Mangfold i styrende organer og blant ansatte	Kjønnsfordeling i styre, ledergruppen og blant andre ledere vises på s. 31, aldersfordeling blant ledergruppen og alle ansatte vises på s. 30. Øvrige indikatorer av mangfold er ikke vurdert relevant. Våre medarbeidere, s. 30 Øvrige indikatorer av mangfold er ikke vurdert relevant.
-------	--	---

God forretningsetikk

3-3	Håndtering av vesentlige tema	a. God forretningsetikk s. 32 og 33 b. Verdikjede: Vinmonopolet påvirker gjennom hele verdikjeden fra innkjøp, egne aktiviteter og ved salg av produkter c. Retningslinjer: Våre styrende dokumenter, s. 98-99. d. Aktiviteter: God forretningsetikk s. 32 og 33 e. Mål, indikatorer og evaluering: s. 32 (evaluering beskrives løpende gjennom teksten s. 32 og 33) f. Våre interesser og interessentdialog, s. 20 og 21
205-3	Bekreftede korrupsjonshendelser og iverksatte tiltak	Vinmonopolet måler dette som antall tilfeller av korrupsjon eller misligheter i vår virksomhet som kommer inn gjennom Varslingsrådet. Det har ikke vært noen tilfeller i 2023. Se mer på Gode mekanismer hindrer uønsket påvirkning, s. 32 og 33
206-1	Juridiske reaksjoner på antikompetitiv adferd, mistillit og monopolpraksis	Vinmonopolet måler dette som antall brudd på rutiner og retningslinjer som skal sikre likebehandling i alle land, samt antall varslinger i Varslingsrådet. Det har ikke vært noen tilfeller av brudd på rutiner og retningslinjer eller varslinger i Varslingsrådet i 2023.

Anstendig arbeid i leverandørkjeden

3-3	Håndtering av vesentlige tema	a. Anstendig arbeid s. 34 - 40 b. Verdikjede: Vinmonopolet er involvert gjennom leverandørkjeden c. Retningslinjer: Våre styrende dokumenter, s. 98-99. Særlig Forskrift om Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet og Code of Conduct, Vinmonopolets menneskerettighetspolicy er relevante retningslinjer for dette temaet. Vi følger også OECDs retningslinjer for å kartlegge faktiske – og potensielle brudd på våre Etske krav. Vinmonopolet er medlem av FN Global Compact, Amfori og Etsk Handel Norge. Alle våre leverandører er forpliktet å følge våre Etske krav, som er basert på Amfori Code of Conduct. d. Aktiviteter: Anstendig arbeid s. 35 - 40 e. Mål, indikatorer og evaluering: s. 34 (evaluering beskrives løpende gjennom teksten s. 35 - 40) f. Våre interesser og interessentdialog, s. 20 og 21, samt s. 38
407-1	Arbeidstakerrettigheter i leverandørkjeden: Leverandører med risiko for brudd på rett til fri fagorganisering og forhandlingsrett	Vinmonopolet følger opp dette ved å jobber for å sikre at alle arbeidere i vår leverandørkjede har arbeidsforhold som er i tråd med ILO-konvensjonene og UN Guiding Principles. Les mer under Håndtering av menneskerettigheter - organisering, retningslinjer og tilnærming, s. 35 kapittel Anstendig arbeid. Se også Arbeidernes mulighet til å fremme bekymringer, s. 38 kapittel Anstendig arbeid"
409-1	Tvunget arbeid i leverandørkjeden:	Tvangsarbeid – utnyttelse av sårbare grupper, s. 37 - 38, kapittel Anstendig arbeid

Smarte miljø- og klimaløsninger		
3-3	Håndtering av vesentlige tema	<p>a. Smarte miljø- og klimaløsninger s. 41 - 52</p> <p>b. Verdikjede: Vinmonopolet er involvert gjennom hele verdikjeden</p> <p>c. Retningslinjer: Våre styrende dokumenter, s. 98-99. Særlig Nordic Alcohol Monopolies Environmental roadmap er relevant for dette temaet.</p> <p>d. Aktiviteter: Smarte miljø- og klimaløsninger s. 42 - 52</p> <p>e. Mål, indikatorer og evaluering: s. 41 (evaluering beskrives løpende gjennom teksten s. 42 - 48)</p> <p>f. Våre interesser og interessedialog, s. 20 og 21</p>
304-2 (2016)	Påvirkning på biomangfold i verdikjeden	Økt vektlegging av vann og vannrisiko i vinmarkene s. 51, Økende bekymringer rundt biologisk mangfold og naturrisiko s. 51 og 52.
305-1	Direkte klimagassutslipp (scope 1)	<p>Klimaregnskap s. 46 og 47, metoderapport tilgjengelig på Vinmonopolet.no.</p> <p>Referanseår 2018: Grunnen til at dette brukes som basisår er at 2018 samsvarer tett med utslippene i 1990 som Norge har som referanse for sine nasjonale mål, samt at 2018 er det første året vi har fullstendig tall for. Vinmonopolet speiler de nasjonale målene om 55% klimakutt innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå.</p> <p>Klimagassregnskapet med Totale CO2ekv for scope 1, scope 2 og scope 3 er en strategisk KPI for Vinmonopolet.</p>
305-2	Indirekte klimagassutslipp (scope 2)	<p>Klimaregnskap s. 46 og 47, metoderapport tilgjengelig på Vinmonopolet.no. Nordpolet er konsolidert inn i klimagassregnskapet, da det er iht. GHG-protokollen. Nordpolet ikke er konsolidert inn i årsregnskapet. For antall solgte liter i klimaregnskapet er salgsvolumet fra Nordpolet lagt til.</p> <p>Se kommentar over om referanseår.</p>
305-3	Andre indirekte klimagassutslipp (scope 3)	<p>Klimaregnskap s. 46 og 47, metoderapport tilgjengelig på Vinmonopolet.no. Nordpolet er konsolidert inn i klimagassregnskapet, da det er iht. GHG-protokollen. Nordpolet ikke er konsolidert inn i årsregnskapet. For antall solgte liter i klimaregnskapet er salgsvolumet fra Nordpolet lagt til.</p> <p>Se kommentar over om referanseår.</p> <p>Utelatelse - informasjon utilgjengelig for GRI 305-3 c: Vi har ikke beregnet biogene utslipp for scope 3 da det ikke er beregnet i nåværende LCA. Dette er tallmateriale som inngår i SBTi, som vi vil vurdere videre fremover.</p>
305-4	Klimagass-intensitet	Vinmonopolet måler dette i CO2-avtrykk i gram pr liter solgt, som er en av våre strategiske KPI'er. Klimaregnskap s. 47, metoderapport tilgjengelig på Vinmonopolet.no.

Mer bærekraftig forbrukeradferd

3-3	Håndtering av vesentlige tema	<p>a. Bærekraftig forbrukeradferd s. 53 - 56</p> <p>b. Verdikjede: Vinmonopolet er involvert gjennom salg av produkter til forbruker</p> <p>c. Retningslinjer: Våre styrende dokumenter, s. 98-99. Særlig Butikkhåndboka og Ansvarlig salg i Vinmonopolet – Policy dokument august 2023 er relevant for dette temaet.</p> <p>d. Aktiviteter: Bærekraftig forbrukeradferd s. 53 - 56</p> <p>e. Mål, indikatorer og evaluering: s. 53 (evaluering beskrives løpende gjennom teksten s. 54 - 56)</p> <p>f. Våre interesser og interessentdialog, s. 20 og 21</p>
FP2	Verifiserte innkjøp	<p>Merking s. 54.</p> <p>Vinmonopolet måler dette i andel av sortimentet som merkes med et bærekraftselement, som er en av våre strategiske KPI'er. Dette innebærer at produktet er merket med minst én av følgende fem kategorier: Klimasmart emballasje, miljøsertifisert produksjon, sertifisert etisk, sertifisert økologisk, sertifisert biodynamisk. Vi måler antall produkter. I KPI'en inngår basisutvalget, partiutvalget, testutvalget, bestillingsutvalget og tilleggsutvalget. Spesialutvalget og spesialbestillinger er ikke inkludert, da dette er produkter som sjelden merkes i butikk og nett. For rapporteringen i 2023 er dette tallet hentet fra tilgjengelige varer pr 24.01.2024. For 2024-rapporteringen vil vi jobbe med å lage rapportering som viser gjennomsnittlig tilgjengelige varer.</p>

Strategiske KPI-er på bærekraft

VESENTLIG TEMA	NAVN PÅ STRATEGISK KPI	BESKRIVELSE	INFORMASJON OG REFERANSE
Alkohol og samfunn	Alderskontroll - personer under 25 år spurt om å vise legitimasjon	Stille alderskontroll gjennomføres ved at eksterne aktører i aldersgruppen 18-24 år gjennomfører kontroller ved å handle på Vinmonopolet og registrere om de blir spurt om legetimasjon eller ikke. Butikkene blir kontrollert to ganger i måneden.	Alkohol og samfunn, s.23 - 27
Alkohol og samfunn	Andel i befolkningen som er enig i at alt salg av vin, brennevin og sterkøl bør skje gjennom Vinmonopolet.	Dette er resultater fra spørsmålet "Hvor enig eller uenig er du i følgende påstand: Alt salg av vin, brennevin og sterkøl bør skje gjennom Vinmonopolet" i kunde og oppinionsundersøkelsen som gjøres årlig. Undersøkelsen gjøres på et representativ utvalg av befolkningen over 18 år.	Alkohol og samfunn, s.23 - 27
God og inkluderende arbeidsplass	Sykefravær	Sykefraværsprosent beregnes som sykefraværstimer delt på sykefraværstimer og planlagte timer. Vi bruker en metode brukt av SSB som inkluderer feriedager og annet fravær og ekskluderer lørdager. Internt måler vi også med lørdager.	En god og inkluderende arbeidsplass s. 28 - 31
God og inkluderende arbeidsplass	Turnover	Turnover regnes som antall som har sluttet i løpet av rapporteringsåret delt på et gjennomsnitt av antall ansatte i rapporteringsåret (Antall ansatte pr 1. januar + antall ansatte pr 31. desember / 2).	En god og inkluderende arbeidsplass s. 28 - 31
God og inkluderende arbeidsplass	eNPS: andel som vil anbefale minus andel som ikke vil anbefale Vinmonopolet som arbeidsplass til en venn fra Polpus	Annen hvert år gjennomføres Polpus som er Vinmonopolets medarbeiderundersøkelse, eNPS er en indikator. Den viser svar på spørsmålet "hvor sannsynlig er det at du skulle anbefale organisasjonen som arbeidsgiver til en venn eller bekjent?". Ansatte som svarer fra 0 til 6 ansees som "kritikere", de som svarer 7 eller 8 vurderes som "Passive", mens de som svarer 9 eller 10 vurderes som ambassadører. Deretter regnes indikatoren ut ved å fjerne passive, og trekke andel kritikere fra andel ambassadører. Indikatoren har et range som går fra + 100 til - 100.	En god og inkluderende arbeidsplass s. 28 - 31
Anstendig arbeid	Andel vesentlige risikoer i leverandørkjeden som er adressert med oppfølgingsprogram innen 6 mnd. etter risikoen er kartlagt	"amfori BSCI gjennomfører leverandørrevisjoner for Vinmonopolet og gir rapporter som inneholder funn som blir karactersatt på en skala fra A til Zero tolerance. Risikoer som har fått en score som er C eller lavere blir markert som "critical finding" og definert som en vesentlig risiko. Andelen finnes ved å manuelt telle opp antall risikoer som er adressert med oppfølgingsprogram delt på antall indentifiserte vesentlige risikoer.	Anstendig arbeid s. 34 - 40

Anstendig arbeid	Andel kartlagte brudd på vår Code of Conduct som er utbedret innen 12 mnd.	<p>"Indikatoren måles i form av at vesentlige brudd (fastslått i revisjon, Pre-Assessment eller Special Investigation) skal verifiseres utbedret innen ett år. Dette gjøres ved å sammenligne revisjonsrapporter med oversikt over vesentlige brudd. Vesentlige brudd fremgår i revisjonsrapportene som "critical findings".</p> <p>Hovedregelen er at brudd på Code of Conduct skal verifiseres utbedret gjennom en tilsvarende revisjon hvor bruddet ble kartlagt som er begrenset i omfang til å undersøke forholdene rundt bruddene.</p> <p>Dersom en produsent (eller underleverandør) som har fått kartlagt vesentlige brudd på Code of Conduct er inne i – eller har til hensikt å gå inn i et sertifiseringsprogram, vil dette kunne godkjennes som tilstrekkelig verifisering under gitte betingelser:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. At det som ledd i sertifiseringsprogrammet blir gjennomført en uavhengig revisjon innen den aktuelle tidsrammen (12 mnd.) ii. Revisjonen dekker det/de aktuelle forhold hvor vesentlige brudd er kartlagt. iii. Vinmonopolet får tilgang til revisjonsrapport og denne bekrefter at det/de aktuelle forhold er ihht kravene i vår Code of Conduct. <p>I enkelte tilfeller hvor vi etter Vinmonopolets vurdering klarer å verifisere utbedring gjennom annen dokumentasjon, vil en desk-top review også kunne godkjennes som tilstrekkelig verifisering. En slik godkjenning vil kun være aktuelt ved få og lite omfattende brudd på Code of Conduct.</p> <p>Status "Progress made" og "corrected" i re-verifiseringene regnes som utbedret, da det er verifisert at produsenten er inne i et løp som gjør at de er på vei mot å løse brudd på Code of Conduct."</p>	Anstendig arbeid s. 34 - 40
Smarte miljø- og klimaløsninger	Andel miljøfyrtårn sertifiserte butikker	Tallet viser hvor mange av Vinmonopolets butikker som har Miljøfyrtårn sertifisering.	Smarte miljø- og klimaløsninger s. 41
Smarte miljø- og klimaløsninger	Andel solgte liter med klimasmart emballasje (uten BiB og Pouch)	<p>Dette er en av Vinmonopolet's strategiske KPI'er. KPI'en beregnes ut fra alle utvalg hvor emballasje registreres og alle produktkategorier inngår. Andelen regnes basert på liter solgt i løpet av året av produkter med klimasmart emballasje (uten BiB og Pouch) delt på antall liter solgt totalt (uten BiB og Pouch). BiB står for Bag-in-Box og er typisk produkter som selges i kvanta på 1,5 - 3 liter. Pouch er plastemballasje og er typisk 1,5 liter. Rationalet for å ta ut BiB og Pouch er at vi ikke ønsker en KPI som fremmer salg av produkter med store volum.</p>	Smarte miljø- og klimaløsninger s. 45

Revisors uttalelse: Bærekraft

Til styret i Aktieselskapet Vinmonopolet

Uavhengig uttalelse vedrørende rapportering av bærekraft

Vi har gjennomført et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet hva angår Aktieselskapet Vinmonopolets GRI-indeks for 2023 og definerte strategiske KPI-er for bærekraft (saksforholdet) per 31. desember 2023.

Aktieselskapet Vinmonopolets GRI-indeks for 2023 er en oversikt over hvilke bærekraftstemaer Aktieselskapet Vinmonopolet anser som vesentlig for deres virksomhet og hvilke resultatindikatorer Aktieselskapet Vinmonopolet bruker for å måle og rapportere resultater knyttet til bærekraft, sammen med en henvisning til hvor informasjonen om bærekraft er rapportert. Aktieselskapet Vinmonopolets GRI-indeks for 2023 er tilgjengelig og inngår i Aktieselskapet Vinmonopolets årsrapport for 2023. Vi har kontrollert om Aktieselskapet Vinmonopolet har utarbeidet en GRI-indeks for 2023 og om obligatorisk informasjon er gitt slik det kreves i standarder utgitt av The Global Reporting Initiative 2021 (www.globalreporting.org/standards) (kriterier).

Strategiske KPI-er for bærekraft er resultatindikatorer for bærekraft som Aktieselskapet Vinmonopolet måler og følger opp. De strategiske KPI-ene er tilgjengelige og inngår i Aktieselskapet Vinmonopolets årsrapport for 2023, som beskrevet i vedlegget «Strategiske KPI-er på bærekraft». Aktieselskapet Vinmonopolet har definert KPI-ene og forklart hvordan de måles i vedlegget (kriterier). Vi har undersøkt grunnlaget for de strategiske KPI-ene for bærekraft og kontrollert om de er beregnet, estimert og rapportert i henhold til gjeldende kriterier.

Ledelsens ansvar

Ledelsen er ansvarlig for informasjonen om saksforholdet og for at den er utarbeidet i overensstemmelse med gjeldende kriterier. Ansvaret omfatter å utforme, implementere og vedlikeholde en internkontroll for å utarbeide informasjon om saksforholdet som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Vår uavhengighet og kvalitetsstyring

Vi har overholdt kravene om uavhengighet og etikk slik det kreves i lov og forskrift i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av the International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), som er basert på de grunnleggende etiske prinsippene: integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, konfidensialitet og profesjonell atferd.

Vi anvender internasjonal standard for kvalitetsstyring (ISQM) 1 "Kvalitetsstyring for revisjonsforetak som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester", og opprettholder et omfattende system for kvalitetskontroll inkludert dokumenterte retningslinjer og prosedyrer vedrørende etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og gjeldende lovmessige og regulatoriske krav.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en konklusjon om informasjonen om saksforholdet basert på kontrollene vi har utført og innhentede bevis. Vi har utført attestasjonsoppdraget med moderat grad av sikkerhet i samsvar med internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 Revidert – «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», utstedt av the International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB). Denne

PricewaterhouseCoopers AS, Dronning Eufemias gate 71, Postboks 748 Sentrum, NO-0106 Oslo
T: 02316, org. no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no
Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

standarden krever at vi planlegger og utfører attestasjonsoppdraget for å oppnå en moderat grad av sikkerhet for at informasjonen om saksforholdet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

Et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet i samsvar med ISAE 3000, innebærer å vurdere egnetheten av ledelsens bruk av de gjeldende kriteriene som grunnlag for utarbeidelsen av informasjonen om saksforholdet, vurdere risiko for at informasjonen om saksforholdet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil, adressere de vurderte risikoer på en hensiktsmessig måte etter omstendighetene, og å vurdere den samlede presentasjonen av informasjonen om saksforholdet. Et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet er av et betydelig mindre omfang enn et attestasjonsoppdrag med betryggende grad av sikkerhet. Dette gjelder både risikovurderingshandlingene, herunder forståelsen av internkontroll, og handlingene som utføres for å adressere de vurderte risikoene.

Kontrollhandlingene vi har utført er basert på vårt profesjonelle skjønn og omfatter blant annet en vurdering av egnetheten av kriteriene som er beryttet, samt en vurdering av presentasjonen av rapporteringen om bærekraft. Kontrollhandlingene vi har utført er basert på vårt profesjonelle skjønn og en vurdering av risiko for feil, og omfatter blant annet møter med representanter fra Aktieselskapet Vinmonopolet som er ansvarlige for de vesentlige områdene som dekkes av rapporteringen om bærekraft, gjennomgang av internkontroll og rutiner for rapportering av strategiske KPI-er for bærekraft, innhenting og gjennomgang av relevant informasjon som understøtter utarbeidelsen av strategiske KPI-er for bærekraft, og en vurdering av fullstendighet og nøyaktighet av strategiske KPI-er for bærekraft.

Handlingene som utføres ved et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet varierer i art og tidspunkt fra, og er av et mindre omfang enn handlingene som utføres ved et attestasjonsoppdrag med betryggende grad av sikkerhet. Følgelig er graden av sikkerhet som oppnås fra et attestasjonsoppdrag med moderat grad av sikkerhet betydelig lavere enn sikkerheten som kunne blitt oppnådd dersom vi hadde utført et attestasjonsoppdrag med betryggende grad av sikkerhet. Vi avgir følgelig ikke en uttalelse som gir uttrykk for at informasjonen om saksforholdet, i all vesentlighet, er utarbeidet i samsvar med gjeldende kriterier.

Etter vår mening er innhentet bevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de kontrollene vi har utført og beviser vi har innhentet, har vi ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier at Aktieselskapet Vinmonopolets GRI-indeks for 2023 ikke i det alt vesentlige, er utarbeidet i overensstemmelse med kravene i standarder utgitt av The Global Reporting Initiative.

Basert på de kontrollene vi har utført og beviser vi har innhentet, har vi ikke blitt oppmerksom på noe som tilsier at Aktieselskapet Vinmonopoletsdefinerte strategiske KPI-er for bærekraft per 31. desember 2023 ikke, i det alt vesentlige, er beregnet, estimert og rapportert i overensstemmelse med gjeldende kriterier.

Oslo, 11. april 2024

PricewaterhouseCoopers AS

Marius Thorsrud
Statsautorisert revisor
(elektronisk signert)

Våre styrende dokumenter

Vinmonopolets virksomhet reguleres av en rekke styrende dokumenter utover alminnelig norsk rett. Disse definerer regler for alkoholsalg, vareinnkjøp, anstendig arbeid i leverandørkjeden, miljø- og klimatiltak og arbeidsmiljø.

- **Rammebetingelser:**

- **Alkoholloven:**

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1989-06-02-27>

- **Arbeidsmiljøloven:**

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-62>

- **EØS-avtalens artikkel 16:**

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-11-27-109>

- **Forskrift om Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet:**

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1995-11-30-938>

- **Code of Conduct:**

Code of conduct: our guiding principles to promote ethical trade - Vinmonopolet

- **Forskrift om nemnd for prøving av AS Vinmonopolets beslutninger om innkjøp mv.:**

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1996-01-16-24>

- **Forskrift om offentlige anskaffelser:**

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-08-12-974>

- **Forskrift om omsetning av alkoholholdig drikk mv.**

(alkoholforskriften): <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538>

- **Hovedavtalene i Spekter:**

Hovedavtaler - Spekter

- **Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven):**

Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) - Lovdata

- **Meld. St. 6 (2022–2023): Et grønnere og mer aktivt statlig eierskap – Statens direkte eierskap i selskaper:**

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20222023/id2937164/>

- **OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper:**

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/ud/oeed_ncp/oeed-retningslinjer-flernasjonale-selskaper201307.pdf

- **Oppdragsbrevet:**

<https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/hod/tildeling-oppdrag-og-arsrapporter/2023/oppdragsbrev-vinmonopolet-2023.pdf>

- **Vinmonopolloven:**

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1931-06-19-18>

- **Åpenhetsloven. Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold:**

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-18-99>

- **Mandater og instruksjer:**

- **Vinmonopolets styringsmodell:**

- <https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/eierstyring-og-selskapsledelse>

- **Bedriftsforsamlingen – reviderte vedtekter 12.05.2017**
 - **Instruks for kontrollkomiteen av 24. november 2022**
 - **Instruks internrevisjon 12. juni 2019**
 - **Styrets instruks for Administrerende direktør av 17. juni 2021**

- **Generelle innkjøpsbetingelser for AS Vinmonopolet:**

- https://www.vinmonopolet.no/medias/sys_master/root/hcb/he2/8834502623262/Generelle-innkj-opsbetingelser-for-AS-Vinmonopolet.pdf

- **Instruks for personvern:**

- <https://www.vinmonopolet.no/personvern>

- **Instruks for Vinmonopolets styre – fastsatt i kongelig resolusjon 26 mars 1999:**

- <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/hod/tildeling-opdrag-og-arsrapporter/instrukser/instruks-vinmonopolet.pdf>

- **Reglement for Vinmonopolets innkjøpsvirksomhet:**

- https://www.vinmonopolet.no/medias/sys_master/root/hf1/h0e/8834502557726/Reglement-for-Vinmonopolets-innkj-opsvirksomhet-mv-gjeldende-fra-jan-2015.pdf

- **Mål, prinsipper og retningslinjer:**

- **Difi's standard kontraktsvilkår for etiske krav:**

- <https://anskaffelser.no/verktoy/maler-ogsaa-kontrakt-og-avtalemaler/kontraktsvilkar-ivaretagelse-av-grunnleggende-menneskerettigheter-i-leverandorkjeden>

- **Etiske retningslinjer for ansatte i Vinmonopolet:**

- <https://www.vinmonopolet.no/etikk-i-vinmonopolet>

- **Håndbøker: Butikkhåndboka, HMS-håndboka, Lederhåndboka, Personalhåndboka, Profilhåndboka, Økonomihåndboka**

- **Nordic Alcohol Monopolies Environmental roadmap and Nordic Alcohol Monopolies Human rights due diligence roadmap**

- <https://www.vinmonopolet.no/content/english/nordic-cooperation-sustainability>

- **Ansvarlig salg i Vinmonopolet – Policy dokument august 2023**

- **Vinmonopolets selskapsstrategi:**

- <https://www.vinmonopolet.no/content/om-oss/styring-og-ledelse/strategi>

- **Vinmonopolets menneskerettighetspolicy:**

Salget i 2023

Bestselgere

Topp 50

Vinmonopolets mest solgte produkter i 2023, per liter				
NR.	VARENAVN	VAREGRUPPE	LAND	LITER
1	Falling Feather Ruby Cabernet	Rødvin	USA	1 330 547
2	Marqués de Nombrevilla Garn.	Rødvin	Spania	1 212 756
3	Laroche Chardonnay L	Hvitvin	Frankrike	1 115 564
4	Tommasi Graticcio Appassionato	Rødvin	Italia	1 099 967
5	Wongraven Morgenstern Riesling	Hvitvin	Tyskland	1 014 680
6	Pietro di Campo Silenzio Barbera	Rødvin	Italia	907 046
7	Escada Touriga Nacional	Rødvin	Portugal	805 059
8	Viña Maipo Mi Pueblo Cabernet Sauvignon	Rødvin	Chile	762 117
9	Concha y Toro Cabernet Sauvignon	Rødvin	Chile	739 634
10	Gato Negro Cabernet Sauvignon	Rødvin	Chile	720 453
11	Ruby Zin	Rødvin	USA	709 118
12	Viña Maipo Mi Pueblo SauvBl	Hvitvin	Chile	703 971
13	Absolut Vodka	Vodka	Sverige	666 469
14	Dr. L Riesling	Hvitvin	Tyskland	663 784
15	La Falaise Blanche Chardonnay	Hvitvin	Frankrike	642 261
16	Chapoutier Côtes du Rhône Belleruche	Rødvin	Frankrike	594 468
17	Montrose rosé	Rosévin	Frankrike	580 479
18	Chill Out Chardonnay	Hvitvin	Australia	555 468
19	Chapel Hill Riesling Sauvignon Blanc	Hvitvin	Ungarn	530 994
20	Johan Uten land Black Label Tempranillo	Rødvin	Spania	520 524
21	Wongraven Alleanza Langhe Rosso	Rødvin	Italia	504 593
22	Mosaic Alva	Hvitvin	Portugal	502 536
23	Casalforte Rosso Veneto	Rødvin	Italia	458 871
24	Gnarly Head Old Vine Zin	Rødvin	USA	454 887
25	Concha y Toro Chardonnay	Hvitvin	Chile	454 524
26	Baileys Original Irish Cream	Likør	Irland	446 885
27	I Am Sauvignon Blanc	Hvitvin	Romania	443 227
28	Jägermeister	Bitter	Tyskland	439 083
29	Dworek Vodka	Vodka	Polen	434 102
30	Lindeman's Shiraz Cabernet	Rødvin	Australia	429 267

31	Smirnoff No. 21	Vodka	England	396 529
32	Brunel Côtes du Rhône Signature Series	Rødvin	Frankrike	383 889
33	Casillero del Diablo CabSauv	Rødvin	Chile	383 649
34	Casillero del Diablo Reserva Chardonnay	Hvitvin	Chile	356 562
35	Lindeman's Bin 45 CabSauv	Rødvin	Australia	354 300
36	Kalinka Vodka	Vodka	Norge	349 216
37	Thr3 Monkeys Fresh & Fruity White Wine	Hvitvin	Tyskland	335 934
38	Montalto Passivento	Rødvin	Italia	320 952
39	Cono Sur Bicicleta Gewürztraminer	Hvitvin	Chile	312 234
40	Rød Hyggevin Arne og Carlos	Rødvin	Australia	309 471
41	Delorme Cremant de Bourgogne BdN Brut	Musserende vin	Frankrike	308 758
42	J.P. Chenet Cabernet Syrah	Rødvin	Frankrike	308 672
43	Selezione di Luca Roagna Barbera	Rødvin	Italia	308 196
44	3 Generations of Peace	Rødvin	Australia	307 707
45	Mezzacorona Pinot Grigio	Hvitvin	Italia	301 335
46	Lindeman's Chardonnay	Hvitvin	Australia	296 908
47	Explorer Vodka	Vodka	Finland	295 083
48	Vanlig Vodka Ekstra	Vodka	Norge	290 535
49	Crudo Catarratto Zibibbo	Hvitvin	Italia	289 690
50	Valdobbiadene Prosecco Sup Brut	Musserende vin	Italia	278 193

Hovedvaretype

Vinmonopolets salg 2014–2023, hovedvaretype, 1000 liter

ÅR	TOTALT	BRENNEVIN	STERKVIN	SVAKVIN	ØL	ALKO-HOLFRITT
2014	81 160	11 254	569	66 804	2 215	318
2015	80 466	11 185	539	65 911	2 482	349
2016	81 303	11 300	519	66 407	2 641	436
2017	80 680	11 205	500	65 746	2 738	490
2018	82 006	11 222	480	66 985	2 767	552
2019	82 591	11 409	474	67 164	2 948	596
2020	115 528	15 071	631	95 265	3 872	688
2021	118 431	16 075	640	96 721	4 161	835
2022	97 328	13 600	523	78 805	3 463	937
2023	95 604	12 962	510	77 491	3 519	1 122

Brennevin

Vinmonopolets salg av brennevin 2019–2023, 1000 liter					
BRENNEVIN	2019	2020	2021	2022	2023
Vodka	3 354	4 045	4 187	3 683	3 531
Norge	1 125	1 393	1 582	1 431	1 393
Sverige	522	713	808	733	742
Polen	647	677	554	489	444
England	344	374	452	401	397
Finland	429	534	503	427	393
Andre land	289	354	288	201	163
Likør	1 422	1 862	2 163	1 877	1 868
Irland	461	672	740	596	575
Danmark	243	275	294	287	281
Finland	106	137	191	210	221
Italia	60	87	110	103	135
Norge	79	85	146	131	121
Nederland	96	128	150	122	118
Andre land	376	479	532	428	417
Whisky	1 373	1 950	2 029	1 681	1 630
Skottland	936	1 287	1 334	1 110	1 069
Irland	213	329	354	299	298
USA	158	240	252	200	198
Canada	55	65	59	46	38
Japan	8	16	19	15	13
Norge	2	4	6	7	9
Andre land	3	8	5	4	5
Akevitt	1 330	1 903	1 918	1 593	1 532
Norge	1 140	1 591	1 604	1 367	1 314
Sverige	135	224	225	150	140
Danmark	42	65	63	50	49
Andre land	13	24	27	26	29
Druebrennevin	1 417	1 708	1 662	1 363	1 206
Frankrike	1 369	1 635	1 581	1 301	1 151
Spania	42	63	69	52	46
Andre land	6	10	12	10	9
Brennevin, annet	726	1 039	1 249	1 073	993
Jamaica	171	251	279	230	219
Bermuda	151	195	246	220	202
Norge	130	180	199	187	165
Italia	103	174	206	135	128
Finland	60	85	118	115	89
Andre land	111	155	200	187	190

Gin	596	1 018	1 172	931	871
England	478	740	793	608	576
Norge	71	153	213	180	171
Finland	14	59	75	69	62
Andre land	33	65	92	74	63
Bitter	656	875	939	764	722
Tyskland	449	593	634	515	487
Danmark	104	148	160	128	121
Italia	51	74	81	66	62
Norge	47	53	57	47	44
Andre land	5	7	7	7	8
Brennevin, nøytralt < 37,5 %	279	272	300	288	291
Norge	213	198	200	186	173
Andre land	65	73	100	103	118
Rom	176	283	321	241	222
Bermuda	84	133	143	103	95
Cuba	30	52	67	51	48
Jamaica	26	34	37	29	29
Barbados	12	25	23	17	17
Andre land	23	40	51	40	34
Fruktbrennevin	67	101	121	94	84
Mexico	46	74	93	72	64
Frankrike	19	24	26	18	16
Andre land	2	3	2	3	3
Genever (Nederland)	14	15	14	12	10
TOTALT	11 409	15 071	16 075	13 600	12 962

Sterkvin

Vinmonopolets salg av sterkvin 2019–2023, 1000 liter

STERKVIN	2019	2020	2021	2022	2023
Vermut	217	297	301	238	228
Italia	202	276	279	221	212
Frankrike	14	20	21	17	16
Andre land	0	1	1	1	1
Portvin (Portugal)	156	211	216	184	180
Sherry (Spania)	65	78	74	59	53
Sterkvin, annen	26	32	35	30	36
Madeira (Portugal)	11	14	14	12	13
TOTALT	474	631	640	523	510

Svakvin

Vinmonopolets salg av svakvin, 2019–2023, 1000 liter					
SVAKVIN	2019	2020	2021	2022	2023
RØDVIN	38 581	54 115	53 253	42 685	40 529
Italia	14 523	20 478	19 441	15 290	14 172
Piemonte	4 110	6 553	6 698	5 572	5 430
Veneto	3 384	4 486	4 240	3 246	2 850
Toscana	1 312	1 852	1 818	1 433	1 492
Puglia	1 847	2 178	1 821	1 256	1 019
Sicilia	754	1 010	929	740	605
Lombardia	458	715	660	530	496
Andre distrikter	2 659	3 683	3 276	2 514	2 280
Spania	5 691	7 473	6 948	5 730	5 716
Aragon	1 684	2 218	1 932	1 488	1 432
Rioja	1 229	1 663	1 693	1 378	1 335
Valencia	1 172	1 417	1 208	879	680
Jumilla	108	157	191	265	290
Andre distrikter	1 496	2 018	1 923	1 721	1 978
Frankrike	5 152	7 112	7 213	5 911	5 653
Rhône	2 270	3 192	3 351	2 818	2 569
Burgund	503	979	1 013	821	828
Bordeaux	638	876	1 003	806	761
Pays d'Oc	1 189	1 515	1 252	913	754
Andre distrikter	552	550	593	553	740
USA	3 222	4 929	5 067	4 018	3 800
Chile	3 317	4 871	4 257	3 299	3 159
Australia	2 253	3 165	3 704	3 106	2 869
Portugal	2 431	3 355	3 332	2 617	2 435
Argentina	761	1 008	1 145	876	731
Sør-Afrika	751	844	810	738	699
Libanon	102	167	369	348	371
Tyskland	68	219	313	234	311
Østerrike	148	233	287	226	159
Bulgaria	4	6	1	1	142
Hellas	4	49	129	96	107
New Zealand	124	119	147	115	100
Georgia	2	5	16	34	65
Andre land	29	82	75	46	41
HVITVIN	19 030	27 441	27 994	23 250	23 919
Tyskland	5 235	7 690	7 808	6 208	6 275
Mosel	1 474	2 025	2 051	1 618	1 640
Pfalz	1 037	1 680	1 911	1 595	1 560
Rheinhausen	1 363	1 946	1 901	1 432	1 451

Nahe	556	753	764	637	747
Rheingau	328	436	391	309	271
Andre distrikter	477	850	790	618	607
Frankrike	4 815	7 012	7 208	5 752	5 951
Pays d'Oc	1 154	1 984	2 128	1 919	2 014
Burgund	1 239	1 835	2 131	1 588	1 562
Loire	542	749	718	555	555
Sørvest	855	1 050	852	574	480
Alsace	184	201	234	240	265
Jura	22	42	66	85	138
Bordeaux	127	127	117	83	67
Andre distrikter	692	1 023	962	708	871
Italia	1 888	2 660	2 618	2 316	2 274
Veneto	922	1 241	1 165	933	831
Sicilia	86	222	299	422	493
Dolomiti	137	242	264	216	220
Piemonte	149	275	269	212	200
Marche	71	79	87	69	109
Andre distrikter	523	599	534	464	420
Chile	1 663	2 542	2 510	2 120	2 222
Australia	1 126	1 586	1 542	1 233	1 407
Portugal	758	1 227	1 269	1 138	1 301
New Zealand	658	999	1 063	810	737
Ungarn	655	972	913	713	694
Sør-Afrika	542	671	756	672	660
Østerrike	549	875	838	655	602
Spania	498	533	536	516	578
USA	241	294	454	405	494
Romania	0	0	100	387	444
Argentina	343	322	251	209	191
Andre land	59	58	128	117	90
MUSSERENDE VIN	5 469	7 019	7 961	6 868	6 900
Frankrike	1 519	2 187	2 921	2 736	2 835
Burgund	719	1 059	1 368	1 242	1 225
Champagne	469	624	817	744	688
Bordeaux	67	90	129	141	184
Jura	78	107	137	137	179
Andre distrikter	187	308	470	472	559
Italia	2 512	3 080	3 291	2 581	2 519
Prosecco	1 373	1 720	1 648	1 277	1 275
Veneto	666	712	626	462	421
Piemonte	276	307	288	238	216
Andre distrikter	197	340	729	604	606

Spania	1 218	1 395	1 330	1 138	1 174
Cava	1 210	1 383	1 287	1 109	1 160
Andre distrikter	8	13	43	29	14
Australia	121	177	170	187	142
England	14	43	77	73	89
Tyskland	17	32	61	54	58
Sør-Afrika	18	48	64	48	49
Andre land	49	57	47	51	33
ROSÉVIN	2 755	4 751	5 350	4 140	4 245
Frankrike	1 499	2 616	2 837	2 147	2 070
Pays d'Oc	475	978	984	754	768
Provence	298	546	657	530	458
Languedoc	213	338	365	266	253
Méditerranée	102	120	193	154	185
Andre distrikter	411	633	637	444	407
Italia	529	825	998	795	814
Piemonte	261	367	535	447	475
Veneto	134	283	304	232	213
Andre distrikter	134	176	159	116	126
Chile	44	174	284	264	329
Tyskland	84	215	271	202	302
USA	286	455	372	250	259
Spania	210	295	252	185	145
New Zealand	36	75	157	114	106
Sør-Afrika	8	26	15	23	74
Andre land	60	72	164	160	147
PERLENDE VIN	677	975	1 011	831	834
Italia	374	470	458	376	380
Østerrike	110	183	233	187	173
Australia	74	129	117	94	103
Portugal	50	75	77	58	50
Andre land	70	118	127	117	129
AROMATISERT VIN	412	630	767	675	655
Sverige	36	151	259	248	204
Italia	75	96	126	92	98
Andre land	301	383	382	335	353
SIDER	236	326	372	345	394
Norge	160	244	285	279	319
Vestland	148	218	249	238	275
Rogaland	-	1	5	14	20
Vestfold og Telemark	1	1	5	10	13
Møre og Romsdal	0	5	5	6	7
Oslo	1	4	9	5	4

Viken	10	13	12	7	0
Andre distrikter	0	1	0	0	0
Sverige	1	10	16	15	32
England	38	31	31	28	27
Frankrike	16	10	10	5	9
Spania	5	9	9	2	4
Andre land	16	0	0	0	1
FRUKTVIN	5	9	12	11	14
Norge	4	7	10	8	11
Andre land	1	1	2	3	3
Totalt	67 164	95 265	96 721	78 805	77 491

Øl

Tabell 5. Vinmonopolets salg av øl 4, 2019 - 2023, 1000 liter

SVAKVIN	2019	2020	2021	2022	2023
LYS LAGER	700	923	1 132	1 013	1 109
Norge	249	307	354	317	412
Tsjekkia	19	55	121	113	146
Sverige	98	128	130	124	143
Danmark	51	75	94	79	91
Spania	46	70	93	90	89
Tyskland	36	55	86	78	51
Japan	22	33	39	36	40
Polen	1	1	1	2	26
Nederland	109	120	119	81	26
Thailand	27	30	31	27	26
Andre land	43	49	64	66	59
INDIA PALE ALE	687	952	1 021	802	738
Norge	509	700	751	629	605
England	29	65	78	66	38
Skottland	48	63	49	38	38
USA	49	50	35	21	15
Andre land	51	74	107	48	41
MØRK LAGER	310	349	353	309	341
Norge	278	315	312	287	310
Tyskland	25	20	33	14	13
Østerrike	-	-	-	-	12
Andre land	7	14	7	8	7
HVETEØL	212	270	300	220	222
Tyskland	133	188	207	154	148
Belgia	6	5	15	7	27
Spania	25	35	35	29	26

Andre land	48	42	43	30	21
KLOSTERSTIL	176	242	219	187	191
Belgia	88	133	122	105	98
Norge	79	102	91	77	87
Andre land	97	140	128	110	104
PORTER & STOUT	187	238	238	187	184
Norge	117	158	170	123	111
Skottland	4	3	4	14	16
England	22	32	27	14	15
Irland	7	6	7	8	11
Andre land	37	39	30	29	32
PALE ALE	94	139	139	121	138
Norge	45	63	67	61	66
Danmark	22	37	36	30	30
England	8	14	14	12	20
USA	13	18	16	13	11
Andre land	5	8	6	5	11
LYS ALE	80	114	135	121	124
Belgia	40	71	92	80	76
Norge	29	35	34	27	31
Tyskland	4	5	5	11	10
Andre land	7	4	4	3	7
SURØL	110	207	212	144	119
Norge	39	97	96	68	60
Belgia	54	64	56	37	32
Sverige	2	6	23	18	10
Andre land	15	40	36	21	17
SAISON FARMHOUSE ALE	114	128	121	105	107
Norge	72	87	73	64	69
Belgia	30	30	32	33	34
Andre land	12	11	15	9	4
SPELIAL	119	135	123	106	101
Norge	97	113	103	91	85
Andre land	22	22	20	15	15
BROWN ALE	57	57	59	55	44
Norge	37	41	46	47	38
Andre land	20	17	13	9	6
MJØD	18	22	27	25	25
SAKE	15	20	22	23	23
BARLEY WINE	22	24	19	17	19
SCOTCH ALE	26	33	23	18	18
RED/AMBER	22	18	18	8	16
TOTALT	2 948	3 872	4 161	3 463	3 519

Butikkenes omsetning

Butikkenes omsetning i 2023 i 1000 kroner og liter							
BUTIKK-NAVN	BRUTTO OMSETNING I 1.000 NOK	VARELITER TOTALT	BRENNEVIN	STERKVIN	SVAKVIN	ØL	ALKO-HOLFRITT
Aksdal	49 851	214 541	31 026	684	176 247	4 832	1 752
Alta	106 422	422 496	75 642	1 538	323 646	17 250	4 420
Alver	106 337	461 669	70 688	1 648	371 456	13 300	4 577
Knarvik	94 072	409 362	61 509	1 406	330 298	11 933	4 215
Radøy	12 265	52 307	9 178	242	41 158	1 367	362
Andenes	21 979	88 635	17 145	431	67 679	2 280	1 100
Arendal	158 329	683 833	85 825	3 909	571 219	16 313	6 566
Asker	458 553	1 971 445	169 203	10 642	1 700 614	64 075	26 910
Holmen Senter	160 700	684 131	46 174	4 162	607 449	16 493	9 853
Asker sentrum	149 392	633 222	51 241	3 446	541 215	28 189	9 131
Slemmestad	89 943	395 585	39 712	1 870	335 678	13 391	4 934
Sætre	38 787	169 763	21 260	728	141 827	3 822	2 126
Tofte	19 732	88 744	10 817	435	74 445	2 181	866
Askvoll	14 791	61 832	11 144	269	46 871	2 669	880
Askøy	76 398	326 869	45 335	1 433	266 525	10 012	3 564
Austevoll	18 812	79 783	9 841	248	67 140	1 914	639
Bagn	20 803	85 281	13 471	390	67 978	2 765	677
Bardufoss	42 211	169 412	32 882	562	126 368	7 888	1 713
Beitostølen	28 032	109 732	12 735	659	91 770	3 421	1 147
Bergen	1 385 121	5 723 792	674 188	25 662	4 732 148	226 719	65 076
Arna	59 940	259 996	36 607	915	211 218	8 445	2 811
Bergen Storsenter	174 323	693 338	101 443	3 265	524 284	56 029	8 318
Fyllingsdalen	118 530	512 549	55 816	2 618	431 482	17 414	5 220
Lagunen	184 885	767 684	78 776	3 122	652 510	23 894	9 382
Laksevåg	61 244	264 209	35 451	1 140	216 909	8 250	2 459
Nesttun	103 368	447 183	44 960	2 131	379 888	14 527	5 677
Sletten	133 902	564 069	52 781	2 780	477 242	23 307	7 959
Valkendorfs-gate	186 436	646 093	84 937	2 922	528 060	23 201	6 972
Vestkanten	113 863	484 073	62 244	2 093	400 526	14 717	4 493
Åsane	115 394	505 864	56 823	2 323	426 935	15 028	4 755
Åsane Horisont	133 238	578 733	64 349	2 354	483 094	21 908	7 028
Bjørkelangen	41 245	163 511	34 429	1 223	120 717	5 296	1 846
Bjørnafjorden	86 577	374 317	49 136	1 255	310 947	9 643	3 337
Eikelandsosen	9 700	41 018	6 772	126	32 820	953	348
Os	76 877	333 299	42 364	1 130	278 126	8 690	2 989

Bodø	310 417	1 288 362	173 064	5 563	1 033 284	58 505	17 946
City Nord	169 034	696 482	93 884	3 100	554 117	35 415	9 966
Hunstad	66 328	282 870	38 551	950	229 058	10 990	3 320
Sentrum	75 055	309 009	40 628	1 513	250 108	12 100	4 660
Brokelands- heia	45 695	202 149	24 823	795	168 668	5 809	2 054
Bruhagen	16 990	67 794	12 180	557	51 901	2 297	859
Bryne	74 864	307 024	44 252	1 523	241 790	14 953	4 506
Brønnøysund	44 727	179 394	33 080	893	136 406	6 165	2 850
Bærum	668 637	2 803 390	216 461	16 729	2 449 022	88 226	32 953
Bekkestua	134 453	530 097	34 048	3 502	465 278	20 227	7 042
Bærums Verk	42 606	183 871	13 388	1 031	161 005	6 221	2 226
Fornebu	94 929	376 568	21 316	1 807	339 657	9 030	4 757
Kolsås	147 397	656 112	57 343	3 936	566 968	21 265	6 600
Sandvika	145 767	605 784	62 480	3 220	511 177	21 988	6 919
Østerås	103 485	450 957	27 885	3 233	404 937	9 495	5 407
Bø i Telemark	44 352	182 843	32 677	1 033	140 619	7 000	1 514
Bø i Vesterålen	9 302	37 676	8 239	153	27 932	977	375
Bømlo	30 130	133 489	20 166	572	106 441	4 673	1 637
Båtsfjord	11 895	44 894	11 415	270	30 801	2 109	299
Dokka	34 346	138 077	30 240	1 067	99 854	5 831	1 084
Dombås	22 503	90 377	17 672	396	67 900	3 875	534
Drammen	435 612	1 838 893	247 152	13 549	1 492 667	65 080	20 444
Bragernes	72 513	308 413	37 708	2 866	255 813	8 437	3 589
CC	141 732	597 624	70 547	4 138	489 170	27 260	6 509
Krokstadelva	108 343	462 586	72 149	3 134	367 452	14 515	5 336
Strømsø	86 016	350 127	50 450	2 291	282 127	11 493	3 765
Svelvik	27 008	120 144	16 298	1 120	98 106	3 374	1 245
Drangedal	17 365	74 260	13 338	332	57 093	2 733	764
Drøbak	69 097	304 490	27 408	1 824	265 286	5 699	4 273
Egersund	58 962	243 484	41 505	993	190 275	8 046	2 664
Eggedal	12 344	48 765	7 600	283	38 839	1 501	542
Eidsvoll	96 756	405 358	68 559	2 961	313 658	15 276	4 905
Eidsvoll	34 847	145 553	23 708	1 224	113 512	5 281	1 829
Råholt	61 909	259 805	44 851	1 737	200 146	9 995	3 076
eLager	141 061	465 963	57 679	2 210	383 208	12 554	10 312
Elnesvågen	32 267	132 100	26 022	868	98 432	5 459	1 320
Elverum	98 816	401 848	72 857	2 744	307 447	15 002	3 797
Etne	22 460	96 304	15 621	320	76 525	2 877	961
Evenskjer	25 984	109 422	20 465	521	84 471	3 165	800
Evje	31 542	133 282	25 080	627	102 013	4 394	1 169
Fagernes	71 389	294 739	50 948	2 011	230 915	7 530	3 334

Farsund	38 546	165 066	25 827	635	131 397	5 189	2 018
Fauske	60 053	245 117	46 782	1 088	187 761	6 794	2 692
Finnsnes	78 376	319 903	59 554	1 227	242 559	13 131	3 432
Fitjar	8 623	35 723	5 808	129	28 778	851	157
Fjordingby, åpnet 5. desember	2 682	10 389	1 351	100	7 999	697	242
Flekkefjord	31 935	140 559	21 472	628	113 222	3 817	1 421
Flisa	38 344	144 643	37 057	915	101 253	4 110	1 308
Flå	14 878	59 759	9 215	266	47 059	2 440	779
Fosnavåg	21 263	87 973	15 266	517	68 655	3 000	535
Fredrikstad	239 486	978 328	144 668	6 600	788 467	28 285	10 307
<i>Torvbyen</i>	121 635	487 368	72 227	3 190	391 856	14 099	5 996
<i>Østsidan</i>	117 851	490 960	72 441	3 410	396 611	14 187	4 312
Froland	41 667	187 354	28 530	1 009	151 192	5 065	1 557
Frosta	11 674	47 617	10 009	291	35 774	1 235	307
Frøya	25 106	91 866	24 503	497	62 980	2 646	1 240
Færder	214 150	914 153	84 471	4 649	800 625	14 875	9 535
<i>Nøtterøy</i>	163 652	691 836	63 314	3 474	606 563	11 019	7 466
<i>Tjøme</i>	50 498	222 317	21 157	1 175	194 062	3 856	2 068
Førde	93 634	383 335	66 937	1 597	295 650	15 337	3 815
Gausdal	26 164	107 902	18 788	501	85 416	2 437	761
Geilo	58 428	229 969	23 615	911	197 047	5 901	2 495
Gjerdrum	22 957	96 055	14 735	545	76 315	3 598	862
Gjøvik	131 073	532 617	85 739	3 784	420 647	17 050	5 397
Gol	52 957	218 151	32 759	1 149	173 187	8 243	2 812
Gran	73 930	303 089	53 764	2 085	234 476	9 198	3 565
Grimstad	75 648	336 479	39 009	1 729	282 464	9 478	3 798
Grong	21 660	84 311	19 301	437	61 746	2 284	544
Halden	66 509	278 144	46 783	1 574	217 559	9 993	2 235
Hamar	208 572	833 291	111 125	4 767	681 635	26 364	9 401
Hammerfest	51 508	202 672	39 134	675	152 510	7 122	3 230
Harstad	122 169	501 809	78 564	2 153	395 704	19 341	6 047
Haugesund	118 190	492 743	68 796	2 403	403 311	13 601	4 632
Hemsedal	30 054	109 929	15 369	470	88 737	3 666	1 686
Herøy	8 579	34 923	6 994	133	26 556	1 038	202
Hitra	26 449	102 363	22 935	855	74 574	3 072	927
Hokksund	70 421	291 407	51 345	1 902	225 516	8 981	3 663
Holmestrand	95 006	407 538	58 062	2 512	332 432	10 844	3 689
<i>Holmestrand</i>	49 510	211 402	30 202	1 186	171 705	6 064	2 245
<i>Sande</i>	45 496	196 136	27 860	1 326	160 726	4 780	1 444
Honningsvåg	19 070	74 590	16 332	258	55 292	2 002	707
Horten	155 155	679 280	86 126	4 298	565 296	16 389	7 171

Horten	84 973	365 665	50 549	2 327	298 506	9 929	4 354
Åsgårdstrand	70 183	313 615	35 578	1 971	266 789	6 460	2 817
Hov	18 771	79 106	12 638	715	62 377	2 617	759
Hovden	14 196	57 891	6 652	167	48 545	1 381	1 147
Hvaler	29 373	127 861	14 208	558	109 495	2 556	1 044
Hønefoss	101 733	430 035	66 415	3 673	341 311	13 778	4 858
Høyanger	11 099	45 589	8 575	182	34 476	1 889	468
Inderøy	16 551	64 540	13 017	290	48 303	2 430	500
Indre Østfold	133 216	544 191	103 576	3 701	413 075	19 523	4 317
Askim	90 181	369 789	67 331	2 335	283 469	14 003	2 651
Mysen	43 035	174 402	36 245	1 366	129 606	5 520	1 666
Jevnaker	32 259	135 755	23 469	895	106 225	4 053	1 114
Jørpeland	48 319	205 481	34 595	794	159 031	8 842	2 220
Karmøy	189 601	809 568	118 328	3 210	656 529	23 719	7 782
Kopervik	65 597	274 313	45 772	1 201	215 258	9 298	2 784
Oasen	124 004	535 255	72 556	2 009	441 271	14 421	4 998
Kautokeino	4 202	15 558	4 538	40	10 435	458	88
Kinn	75 482	300 654	56 382	1 269	227 823	11 262	3 917
Florø	47 242	188 441	34 578	787	142 489	8 181	2 406
Måløy	28 240	112 213	21 804	482	85 334	3 081	1 512
Kirkenes	57 802	220 622	38 575	1 383	168 096	9 491	3 076
Kjøllefjord	8 425	30 501	8 653	104	19 975	1 475	294
Klepp	83 201	356 518	52 852	1 452	284 355	13 758	4 100
Kongsberg	114 078	479 805	66 357	2 978	386 654	17 640	6 178
Kongsvinger	47 686	181 993	38 940	1 707	131 480	7 340	2 526
Koppang	12 170	48 259	10 755	291	35 576	1 168	470
Korgen	13 463	53 846	11 244	412	39 079	2 437	674
Kragerø	65 539	279 133	31 367	1 308	236 934	6 143	3 381
Kristiansand	459 716	1 992 969	228 887	9 290	1 676 106	57 351	21 335
Lillemarkens	167 692	684 102	81 645	3 027	564 705	27 755	6 970
Søgne	65 630	289 501	35 651	1 466	242 802	6 462	3 120
Sørlands-senteret	150 232	666 696	75 146	3 307	566 147	14 488	7 608
Vågsbygd	76 161	352 671	36 446	1 489	302 452	8 646	3 637
Kristiansund	141 177	576 213	99 189	2 973	442 310	25 866	5 875
Futura	77 759	317 860	55 077	1 638	241 342	16 439	3 364
Kristiansund sentrum	63 418	258 354	44 112	1 335	200 968	9 428	2 511
Kvinesdal	13 684	57 375	12 704	337	42 149	1 830	355
Kvinnherad	44 271	190 583	28 938	832	154 659	4 482	1 672
Husnes	34 346	145 766	24 113	717	115 784	3 803	1 349
Rosendal	9 924	44 817	4 825	115	38 875	679	323
Kyrksæterøra	20 928	83 615	18 118	422	61 280	3 214	581

Lakselv	26 979	107 436	21 641	603	79 117	5 076	1 000
Langevåg	23 862	102 615	16 051	386	81 762	3 644	772
Larvik	199 544	870 937	104 612	5 661	732 549	19 614	8 500
Larvik sentrum	128 662	551 037	70 987	3 955	456 967	13 261	5 866
Stavern	70 882	319 899	33 624	1 706	275 582	6 353	2 634
Leknes	65 023	259 809	49 337	1 122	196 747	8 495	4 108
Lena	47 006	185 428	39 033	1 278	139 326	4 292	1 499
Levanger	72 978	306 380	53 471	1 782	236 089	12 055	2 984
Liertoppen	113 885	487 916	57 773	2 720	405 155	17 241	5 028
Lillehammer	126 449	524 524	69 332	2 658	421 438	24 795	6 301
Lillesand	55 846	249 574	27 013	1 335	211 010	7 330	2 887
Lillestrøm	392 393	1 610 851	230 042	9 246	1 290 653	62 559	18 351
Fetsund	34 653	142 550	22 325	883	112 542	5 502	1 299
Lillestrøm	96 433	382 110	55 075	2 290	307 014	12 906	4 825
Skedsmo- korset	87 458	368 054	49 170	1 908	297 871	15 269	3 835
Strømmen	140 527	579 259	81 209	3 348	465 260	22 590	6 851
Sørumsand	33 321	138 877	22 263	817	107 965	6 291	1 541
Lom	17 500	67 933	14 570	447	49 774	2 546	597
Lonevåg	14 527	60 153	10 709	314	46 654	1 808	668
Luster	8 122	31 438	7 039	176	22 741	966	517
Lyngdal	41 320	178 783	31 216	667	140 111	5 069	1 720
Lyngen	11 330	42 810	8 587	178	31 924	1 850	271
Lødingen	11 402	45 956	9 203	249	34 612	1 222	670
Lørenskog	167 734	712 445	91 846	3 648	578 540	30 029	8 382
Metro	92 988	395 241	51 964	2 141	323 868	12 567	4 700
Triaden	74 746	317 204	39 882	1 506	254 672	17 462	3 682
Løten	22 712	92 838	18 800	681	69 516	3 199	641
Malvik	42 927	180 344	27 854	740	140 273	9 878	1 598
Mandal	73 901	317 894	44 858	1 369	262 454	6 186	3 026
Melhus	15 714	60 962	12 138	397	44 681	3 277	469
Mo i Nord- Odal, åpnet 21. april	5 566	22 515	5 016	158	16 178	944	219
Mo i Rana	136 320	553 872	102 141	2 410	424 417	18 246	6 658
Molde	150 682	631 631	91 081	3 089	498 834	32 365	6 262
Mosjøen	69 160	276 962	53 403	1 256	211 633	8 336	2 334
Moss	259 476	1 098 798	139 000	7 092	910 019	31 914	10 773
Moss sentrum	81 147	357 362	45 782	2 923	294 703	10 242	3 711
Rygge	178 329	741 436	93 218	4 170	615 316	21 671	7 061
Myre	20 294	84 196	15 489	236	64 807	2 665	999
Namsos	85 990	337 494	71 203	1 880	250 046	10 680	3 685

Nannestad	25 191	106 660	19 104	856	82 031	3 968	702
Narvik	102 693	421 061	73 729	1 887	327 731	13 863	3 852
Nesbyen	21 873	89 533	12 946	557	72 881	2 286	863
Nesna	7 266	29 232	6 535	163	21 357	1 023	153
Nesodden	84 830	367 730	27 640	2 179	320 386	12 492	5 033
Nittedal	65 948	284 218	34 016	1 607	233 140	11 897	3 557
Nordfjordeid	36 442	151 395	25 809	605	117 434	5 646	1 901
Nordre Follo	239 147	1 005 986	101 937	6 336	846 919	37 006	13 789
Kolbotn	109 794	469 344	38 933	3 120	403 328	17 110	6 853
Ski	129 353	536 642	63 005	3 216	443 590	19 896	6 936
Noresund	15 922	61 333	10 581	499	47 850	1 762	640
Norheimsund	35 500	152 862	19 856	584	125 995	4 339	2 088
Notodden	64 880	257 974	44 948	1 274	202 019	7 409	2 324
Nærbø	42 556	165 740	31 867	1 077	122 783	8 141	1 873
Nærøysund	46 354	166 882	45 600	909	113 997	4 199	2 177
Kolvereid	17 896	64 315	17 852	426	43 554	1 843	640
Rørvik	28 458	102 567	27 748	483	70 442	2 355	1 538
Odda	44 845	183 116	32 893	826	141 142	6 979	1 277
Oppdal	63 759	258 922	40 114	1 412	206 592	8 434	2 369
Orkanger	108 536	435 520	85 540	2 460	328 784	14 929	3 807
Oslo	3 666 198	13 961 342	1 308 476	81 619	11 819 366	536 964	214 917
Aker Brygge	212 032	513 629	33 765	2 260	438 948	31 063	7 593
Alna	83 776	334 199	40 446	1 631	269 231	18 030	4 861
Briskeby	86 908	310 332	19 642	1 909	276 632	7 789	4 360
Bryn, åpnet 15. juni	36 670	151 130	13 882	985	126 324	7 273	2 666
Bøler	55 673	248 484	25 215	1 547	206 753	10 966	4 003
Carl Berner	68 703	259 013	28 685	1 376	214 227	9 948	4 777
CC Vest	298 357	1 148 550	63 117	8 245	1 038 602	24 435	14 150
Frogner	107 941	404 515	27 070	3 183	360 167	8 303	5 792
Grorud	62 448	257 233	45 491	1 517	199 052	8 450	2 722
Grünerløkka	108 056	416 435	41 594	2 428	346 979	17 022	8 412
Grønland Basar	80 179	322 576	42 528	1 592	256 074	16 684	5 698
Hasle Torg	94 176	383 765	33 564	1 631	322 459	18 541	7 571
Holmlia	40 722	181 139	20 648	1 129	149 506	6 969	2 887
Kiellandsplass	90 415	359 666	32 639	1 634	307 169	12 233	5 991
Lambertseter	174 172	723 047	54 244	3 992	632 731	21 759	10 321
Linderud	81 538	339 427	43 798	1 793	271 922	17 007	4 907
Majorstuen	140 186	547 906	40 306	3 805	481 440	15 175	7 181
Manglerud	94 927	406 239	38 212	1 910	346 728	14 219	5 170
Mortensrud	45 747	197 123	27 099	984	158 038	8 151	2 851

Nydalen	45 101	181 883	16 572	810	153 116	7 881	3 504
Oslo City	189 591	735 129	100 745	4 886	564 179	53 671	11 648
Oslo S	125 170	492 670	72 202	2 816	390 512	21 473	5 668
Paleet	73 305	279 877	28 087	1 289	233 194	11 787	5 521
Røa	126 546	528 408	34 975	4 161	468 140	13 678	7 454
Sandaker	123 406	507 010	48 534	3 267	427 194	19 055	8 961
Skøyen	236 944	626 547	37 061	3 226	561 020	16 580	8 659
Steen & Strøm	64 594	246 445	21 004	1 115	209 027	9 456	5 843
Storo	161 077	620 624	55 108	3 522	512 411	36 815	12 768
Stovner	70 581	300 331	52 872	1 615	231 536	11 552	2 756
Thereses gate, stengt 31. de- sember	102 631	394 039	34 492	1 809	339 315	11 165	7 258
Tveita	107 728	457 863	58 934	3 069	370 211	19 293	6 356
Ullevaal Sta- dion	115 537	462 853	28 767	2 723	407 224	16 325	7 814
Valkyrien	71 314	303 044	27 333	1 182	263 999	6 816	3 713
Vinderen	90 046	320 212	19 849	2 579	285 303	7 401	5 081
Otta	30 276	124 953	22 766	760	93 506	6 522	1 398
Porsgrunn	154 247	641 814	88 268	3 739	524 781	18 096	6 930
Down Town	92 268	372 780	48 480	2 287	305 604	11 463	4 946
Jernbanegata	61 980	269 034	39 788	1 452	219 177	6 633	1 984
Rakkestad	18 971	76 293	15 762	504	56 494	2 452	1 081
Randaberg	63 013	280 484	31 903	1 112	234 887	9 906	2 676
Raufoss	53 427	217 087	42 031	1 570	163 350	7 832	2 303
Rena	25 349	101 432	20 104	523	77 243	2 485	1 077
Ringebu	32 235	127 959	21 397	746	101 468	3 344	1 004
Ringsaker	152 837	636 357	108 154	3 726	500 091	18 929	5 457
Moelv	35 749	149 140	26 297	801	115 438	5 064	1 539
Brumunddal	60 284	254 971	44 347	1 655	201 380	5 686	1 903
Rudshøgda	56 804	232 246	37 510	1 270	183 273	8 178	2 015
Rissa	24 230	93 531	22 449	579	66 785	3 188	530
Risør	33 436	150 591	14 342	653	131 145	2 418	2 033
Rjukan	28 005	111 612	19 942	605	85 112	4 167	1 787
Rognan	21 350	86 317	17 905	463	64 608	2 384	957
Rødberg	12 975	49 432	9 940	369	37 728	980	415
Røros	43 839	173 880	31 479	944	132 640	6 999	1 817
Sandane	21 773	90 390	15 195	332	70 259	3 376	1 227
Sandefjord	313 162	1 293 335	151 141	7 717	1 092 978	28 370	13 131
Andebu	22 487	92 050	17 622	874	70 383	2 385	787
Sandefjord sentrum	226 624	919 536	98 200	5 126	788 231	18 574	9 404
Stokke	64 051	281 750	35 319	1 716	234 364	7 411	2 940

Sandnes	374 351	1 431 864	172 891	6 759	1 130 176	107 120	14 918
<i>Kvadrat</i>	176 359	692 154	80 646	2 666	526 625	75 325	6 893
<i>Sandnes sentrum</i>	197 993	739 710	92 245	4 093	603 551	31 795	8 025
Sandnessjøen	49 674	199 430	37 822	964	152 412	6 024	2 208
Sarpsborg	163 651	660 837	115 427	4 458	502 614	31 254	7 084
<i>Borg</i>	108 176	436 817	72 577	2 658	335 196	21 796	4 590
<i>Storbyen</i>	55 475	224 020	42 850	1 800	167 418	9 458	2 494
Sauda	22 712	95 820	16 817	355	74 680	2 991	978
Selbu	15 354	58 270	14 274	467	41 289	1 723	516
Seljord	27 978	115 278	22 190	707	87 501	4 102	778
Setermoen	19 006	74 657	14 974	246	55 989	2 649	799
Sjøvegan	13 878	57 704	11 214	227	44 326	1 425	512
Skarnes	30 444	125 593	24 593	1 011	95 558	3 160	1 272
Skien	198 983	864 367	115 847	5 450	711 475	23 688	7 906
<i>Gråtenmoen</i>	106 625	467 781	61 973	2 807	385 216	13 113	4 673
<i>Lietorvet</i>	92 358	396 586	53 875	2 643	326 259	10 574	3 234
Skjervøy	9 844	38 608	7 531	118	28 442	1 892	626
Smøla	8 238	31 536	7 007	138	22 849	1 203	339
Sogndal	52 524	216 421	38 768	974	165 896	8 390	2 393
Sola	105 989	450 925	56 184	1 984	368 812	18 845	5 100
Sortland	76 760	318 370	54 296	1 334	247 036	11 422	4 283
Stange	45 912	191 134	34 832	1 557	147 516	5 852	1 377
Stathelle	79 280	341 060	45 861	1 816	280 175	9 882	3 326
Stavanger	601 848	2 556 373	271 108	12 381	2 129 210	110 767	32 907
<i>Herbarium</i>	89 268	356 296	36 817	2 078	292 438	19 783	5 180
<i>Hillevåg</i>	143 521	634 651	64 597	2 505	537 337	23 303	6 909
<i>Hinna</i>	53 205	224 265	19 825	1 003	189 371	11 205	2 861
<i>Madla</i>	139 706	601 519	59 502	2 852	509 797	21 837	7 531
<i>Tasta</i>	58 838	268 180	26 447	1 082	224 530	12 519	3 602
<i>Verksgata</i>	117 309	471 462	63 920	2 861	375 737	22 120	6 823
Steigen	14 656	59 282	11 408	271	44 963	1 983	657
Steinkjer	118 258	462 170	99 299	2 533	339 641	16 743	3 954
Stjørdal	101 524	416 101	78 716	2 096	313 633	17 672	3 985
Stokmarknes	31 539	137 327	21 036	712	108 465	4 927	2 187
Stord	82 009	350 986	48 593	1 447	287 197	10 219	3 530
Storslett	33 161	129 714	27 850	528	94 544	5 355	1 436
Storsteinnes	20 495	82 362	16 905	193	59 860	4 920	484
Stranda	17 854	73 680	12 266	196	57 718	2 935	566
Stryn	37 069	150 136	25 277	534	114 288	8 051	1 985
Støren	34 412	130 229	31 896	661	92 599	4 220	853
Suldal	9 523	40 289	6 443	263	31 664	1 408	513

Sunnalsøra	41 025	164 463	30 918	1 022	125 002	5 961	1 560
Surnadal	29 015	115 834	23 819	620	84 866	4 971	1 558
Sveio, åpnet 12. oktober	3 493	13 776	2 087	76	10 731	687	195
Svolvær	62 943	264 100	38 114	1 120	210 262	9 985	4 619
Sykkylven	23 864	100 990	15 838	322	78 998	4 594	1 237
Tromsø	450 304	1 862 365	235 466	7 286	1 491 886	104 992	22 735
Langnes	212 438	863 891	107 422	3 366	687 390	54 475	11 237
Tromsø sentrum	127 149	511 887	67 459	2 441	407 137	28 218	6 632
Tromsdalen	110 717	486 587	60 584	1 479	397 359	22 299	4 866
Trondheim	1 033 296	4 184 854	599 695	22 481	3 302 901	211 640	48 137
Byhaven	56 815	228 002	34 086	1 645	178 766	9 663	3 841
Byåsen	89 980	381 889	43 200	2 556	312 093	19 384	4 656
City Syd	143 043	584 645	97 593	2 901	450 728	27 737	5 685
Heimdal	85 106	358 958	63 901	1 710	277 092	13 415	2 841
Lade	149 677	619 139	79 686	3 165	501 348	27 810	7 130
Nedre Elvehavn	94 980	375 254	52 865	1 936	298 624	17 326	4 503
Sirkus Shopping	95 587	401 516	53 648	2 125	317 287	22 646	5 810
Trondheim Torg	133 652	515 735	93 586	2 993	370 428	42 265	6 463
Valentinlyst	184 456	719 716	81 130	3 450	596 535	31 394	7 208
Trysil	42 692	166 883	29 213	836	127 099	7 748	1 987
Tvedestrand	57 824	250 611	28 908	1 205	211 962	5 742	2 793
Tynset	42 198	169 118	34 500	956	125 022	6 673	1 968
Tysnes	11 143	48 381	7 561	160	39 131	1 130	399
Tønsberg	207 013	871 124	112 491	5 489	715 986	25 729	11 429
Re	64 782	271 880	41 556	1 928	218 375	7 155	2 867
Tønsberg sentrum	142 232	599 244	70 935	3 562	497 611	18 574	8 563
Ulefoss	13 965	59 060	11 133	389	45 637	1 608	293
Ullensaker	171 736	715 720	109 229	3 587	564 423	29 558	8 923
Jessheim	107 332	445 949	68 486	2 317	351 650	17 726	5 769
Kløfta	64 404	269 772	40 743	1 270	212 772	11 832	3 154
Ulsteinvik	51 981	210 606	35 600	880	163 739	7 789	2 597
Vadsø	30 881	129 364	21 908	478	99 918	5 442	1 617
Vanylven	6 299	26 138	5 450	191	19 448	878	171
Vardø	9 477	35 290	9 355	144	24 287	1 292	211
Vennesla	35 114	154 427	26 391	462	121 276	5 141	1 157
Verdal	50 830	198 944	45 685	1 046	142 747	7 929	1 537
Vestby	107 641	469 067	54 442	2 335	391 551	14 910	5 829
Son	32 904	145 233	13 173	837	125 897	3 561	1 766

Vestby	74 737	323 834	41 270	1 498	265 654	11 349	4 063
Vestnes	22 666	89 795	18 457	437	64 344	5 557	1 001
Vik i Hole	31 609	140 003	17 435	805	116 616	3 738	1 409
Vik i Sogn	7 819	34 254	6 090	83	24 862	3 074	144
Vikersund	45 015	188 184	33 975	1 323	144 354	6 632	1 900
Vinje	20 159	80 634	15 561	450	61 102	2 814	706
Vinstra	48 184	188 118	37 946	947	141 298	5 972	1 956
Volda	35 129	150 477	23 309	482	118 281	6 961	1 443
Voss	83 896	357 071	49 534	1 714	289 381	12 695	3 747
Vågå	14 911	59 138	11 567	281	44 495	2 168	627
Ytre Enebakk	26 921	115 023	18 204	595	91 275	3 886	1 064
Ølen	22 425	89 504	19 623	395	65 699	2 973	814
Ørland	51 268	202 852	42 371	1 048	148 974	8 483	1 977
Bjugn	15 333	61 881	13 005	337	45 775	2 242	522
Brekstad	35 935	140 971	29 366	712	103 199	6 241	1 454
Ørnes	26 786	110 058	20 826	390	82 259	4 728	1 855
Ørsta	37 950	164 576	24 910	508	130 118	7 489	1 552
Øyer	50 150	199 663	29 200	932	161 071	6 227	2 233
Øygarden	109 387	474 533	69 220	1 863	385 006	14 084	4 360
Sotra	93 088	405 949	56 769	1 641	331 601	11 983	3 956
Sund	16 299	68 584	12 451	222	53 406	2 102	404
Åfjord	17 835	71 086	14 892	341	53 503	1 741	609
Ål	18 911	80 258	11 102	389	65 682	2 019	1 067
Ålesund	353 788	1 455 511	206 336	6 121	1 165 839	62 787	14 429
Brattvåg	14 285	59 116	10 577	194	45 593	2 232	519
Digerneset	67 155	291 451	41 625	1 023	233 149	12 886	2 768
Moa	181 953	739 753	98 461	3 253	594 634	35 942	7 463
Ålesund sentrum	90 394	365 191	55 673	1 650	292 463	11 726	3 679
Ålgård	57 117	247 220	33 834	1 092	198 107	10 838	3 349
Åndalsnes	31 620	131 703	22 189	692	101 812	5 038	1 974
Årdal	19 075	76 812	14 906	258	58 314	2 519	814
Årnes	50 972	206 953	36 555	1 221	160 571	5 824	2 782
Ås	160 457	702 888	76 844	3 761	589 254	25 221	7 809
Vinterbro	119 150	527 349	54 132	2 670	448 814	16 369	5 364
Ås	41 307	175 539	22 712	1 091	140 440	8 852	2 446
TOTALT	23 358 247	95 603 656	12 961 727	510 185	77 490 998	3 518 640	1 122 106

Grossistenes markedsandel, totalt

Grossistenes markedsandel i 2023, totalt salg, 1000 liter		
GROSSIST	1.000 LITER	ANDEL
Arcus Wine Brands AS	6 070	6,3 %
Fondberg AS	3 464	3,6 %
Arcus Norway AS	3 058	3,2 %
Robert Prizelius AS	2 536	2,7 %
Pernod Ricard Norway AS	2 494	2,6 %
Concha y Toro Norway AS	2 437	2,5 %
Treasury Wine Estates Norway AS	2 407	2,5 %
Grape Company AS	2 388	2,5 %
VCT Norway AS	2 290	2,4 %
Engelstad Spirits AS	2 228	2,3 %
Moestue Grape Selections AS	2 042	2,1 %
Winery AS	1 852	1,9 %
Exciting Wines AS	1 783	1,9 %
Symposium Wines AS	1 744	1,8 %
Einar A Engelstad AS	1 741	1,8 %
Andre	57 071	59,7 %
TOTALT	95 604	100 %

Grossistenes markedsandel, brennevin

Grossistenes markedsandel i 2023, totalt salg, 1000 liter		
GROSSIST	1.000 LITER	ANDEL
Arcus Norway AS	3 020	23,3 %
Engelstad Spirits AS	1 999	15,4 %
Pernod Ricard Norway AS	1 264	9,8 %
Robert Prizelius AS	952	7,3 %
Altia Norway AS	827	6,4 %
Galatea Beverages AS	813	6,3 %
Bacardi Norge AS	458	3,5 %
Edrington Norway AS	454	3,5 %
Spivi AS	273	2,1 %
Interbev AS	261	2,0 %
Bache-Gabrielsen Norge AS	236	1,8 %
Distillium AS	205	1,6 %
Det Norske Brenneri AS	193	1,5 %
Wiig Spirits AS	154	1,2 %
Interbrands Spirits Norway AS	154	1,2 %
Andre	1 698	13,1 %
TOTALT	12 962	100 %

Grossistenes markedsandel, svakvin

Grossistenes markedsandel i 2023, totalt salg, 1000 liter		
GROSSIST	1.000 LITER	ANDEL
Arcus Wine Brands AS	6 052	7,8 %
Fondberg AS	3 393	4,4 %
Concha y Toro Norway AS	2 437	3,1 %
Treasury Wine Estates Norway AS	2 407	3,1 %
Grape Company AS	2 388	3,1 %
VCT Norway AS	2 290	3,0 %
Moestue Grape Selections AS	1 982	2,6 %
Winery AS	1 852	2,4 %
Exciting Wines AS	1 783	2,3 %
Einar A Engelstad AS	1 730	2,2 %
Symposium Wines AS	1 725	2,2 %
Palmer Wine AS	1 714	2,2 %
Robert Prizelius AS	1 559	2,0 %
Interbrands Norway AS	1 555	2,0 %
Wongraven Wines AS	1 546	2,0 %
Andre	43 081	55,6 %
TOTALT	77 491	100 %

AS VINMONOPOLET

Foretaksregisteret
NO 817 209 882 MVA

KJEDEKONTOR

Dronning Eufemias gate 11
Postboks 6953,
St. Olavs plass, 0130 OSLO

TELEFON

22 01 50 00

vinmonopolet.no
kundesenter@vinmonopolet.no

ILLUSTRASJONER

Bjørn Brochmann og Magnus Line

FOTO

Svein Lindin (side 4)
Ellen Jarli (side 9, 64)
Jarle Hvidsten (side 25, 27, 31, 56)
Jonx Pillemer (side 45, 50)

VI SELGER MED ANSVAR